



T.C
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE KRİMİNAL
DÜŞÜNCE VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Melek Göksu COŞKUN
UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Burcu TÜRK

İSTANBUL 2025



**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE KRİMİNAL
DÜŞÜNCE VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

**Melek Göksu COŞKUN
UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Doç. Dr. Burcu TÜRK**

İSTANBUL 2025



T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
TEZ/PROJE SAVUNMASI
TUTANAK FORMU

DOKÜMAN NO: ENS.FR.007
İLK YAYIN TARİHİ:
REVİZYON NO:
REVİZYON TARİHİ:
SAYFA NO: 2 / 4

Tez Savunma Tarihi: 18/06/2025

Melek Göksu COŞKUN tarafından hazırlanan **“KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE KRİMİNAL DÜŞÜNCE VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ”** adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uygulamalı Psikoloji Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Burcu TÜRK

Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul Kültür Üniversitesi

İmza.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi/Proje olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ÖZCAN

Psikoloji Anabilim Dalı, Haliç Üniversitesi

İmza.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi/Proje olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Pınar ALGEDİK

Tıp Fakültesi, Haliç Üniversitesi

İmza.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi/Proje olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi/Proje olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Ünvanı, Adı-Soyadı

.....Enstitüsü Müdürü

KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE KRİMİNAL DÜŞÜNCE VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

%12	%9	%10	%4
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
2	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%1
3	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
4	burkonturizm.com İnternet Kaynağı	<%1
5	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	<%1
6	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<%1
7	Altınöz, Sema. "Üniversite öğrencilerinin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin tükenmişlik ile ilişkisinde en yakın arkadaşın ve sosyo- demografik özelliklerin rolü: Balıkesir Üniversitesi'nde bir uygulama.", Balıkesir University (Turkey) Yayın	<%1
8	openaccess.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
9	openaccess.izu.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
10	www.pncongress2021.org	

TEZ ETİK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile Kriminal Düşünce ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmayı başından sonuna kadar danışmanım Doç. Dr. Burcu Türk sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

16.06.2025

Melek Göksu COŞKUN

ÖZET

KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE KRİMİNAL DÜŞÜNCE VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Haliç Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Uygulamalı Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Burcu Türk

Haziran 2025, 127 sayfa

Bu çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kriminal düşünce ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye’de yaşayan, uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen, 18-60 yaş arası, toplam 348 katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmada sırası ile; sosyodemografik bilgi formu, kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği, kriminal düşünce ölçeği ve son olarak da kendini sevme/özyeterlik (iki boyutlu benlik saygısı ölçeği) kullanılmıştır. Online platformda katılımcılara sunulan form ve ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 26.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Öncelikle araştırma verilerinin normal dağılıma uygun olup olmadığını kontrol etmek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Ardından iki grup arasındaki karşılaştırmalarda Bağımsız Örneklem t Testi, ikiden fazla grubu karşılaştırmak içinse parametrik analiz yöntemlerinden olan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve non parametrik bir analiz olan Kruskal Wallis analizi uygulanmıştır. Araştırmadaki değişkenler arasındaki ilişkileri tespit etmek amacı ile korelasyon analizi, bağımsız değişkenin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisini incelemek için ise regresyon analizi uygulanmıştır. Analizler sonucunda, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, kriminal düşünce ile arasında güçlü derecede pozitif yönde bir ilişki; benlik saygısı ile arasında ise zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kriminal düşünce ile benlik saygısı arasında da zayıf düzeyde negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Ek olarak karanlık üçlü kişilik özelliklerinden psikopatinin, kriminal düşünce üzerinde en güçlü etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Makyavelizm alt boyutu hariç, diğer karanlık üçlü kişilik özelliklerinin de benlik saygısı üzerinde anlamlı etkileri olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular mevcut literatür bağlamında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karanlık üçlü kişilik özellikleri, kriminal düşünce, suç tutumları, benlik saygısı

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN DARK TRIAD PERSONALITY TRAITS AND CRIMINAL THINKING AND SELF-ESTEEM

Haliç University

Institute of Graduate Studies

Department of Applied Psychology, Master's Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Burcu Türk

June 2025, 127 pages

The aim of this study was to examine the relationship between dark triad personality traits, criminal thinking and self-esteem. For this purpose, a total of 348 participants between the ages of 18-60, living in Turkey, who were determined by convenience sampling method, were reached. In the study; sociodemographic information form, abbreviated darkness triad scale, criminal thinking scale and finally self-love/self-efficacy (two-dimensional self-esteem scale) were used respectively. The data obtained from the forms and scales presented to the participants on the online platform were analyzed with the SPSS 26.0 package program. First of all, skewness and kurtosis values were examined to check whether the research data were suitable for normal distribution. Then, Independent Sample t Test was used for comparisons between two groups, one-way analysis of variance (ANOVA), which is one of the parametric analysis methods, and Kruskal Wallis analysis, which is a nonparametric analysis, were applied to compare more than two groups. Correlation analysis was used to determine the relationships between the variables in the study and regression analysis was used to examine the effect of the independent variable on the dependent variables. As a result of the analyses, it was found that there was a strong positive correlation between dark triad personality traits and criminal thinking, and a weak positive correlation between dark triad personality traits and self-esteem. There was also a weak negative relationship between criminal thinking and self-esteem. In addition, psychopathy, one of the dark triad personality traits, was found to have the strongest effect on criminal thinking. Except for the Machiavellianism sub-dimension, other dark triad personality traits were also found to have significant effects on self-esteem. The findings were discussed in the context of the existing literature and recommendations were made.

Keywords: Dark triad personality traits, criminal thinking, criminal attitudes, self-esteem

TEŞEKKÜR

Öncelikle tüm tez yazım sürecinde hep yanımda olan, desteğini her daim hissettiğim, beni rahatlatan ve her soruma içtenlikle cevap veren kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Burcu Türk'e çok çok teşekkürlerimi sunarım. Tecrübeleri ve bilgisiyle yoluma ışık olduğu için minnettarım. Biraz stresli ama aynı zamanda çok da zevkli olan bu süreçte ve hayatımın her alanında beni hep destekleyen anne ve babama ne kadar teşekkür etsem az. İyi ki varsınız. Sadece akademik alanda değil, hemen her alanda bir diğer danışmanım diyebileceğim dayım Dr. Öğr. Üyesi Çağrı Kale'ye ise teşekkürü borç bilirim. Başını az ağrıtmadım. Destekleri için Dr. Öğr. Üyesi A. Fatih Demirel hocama ise ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

Haziran, 2025

Melek Göksu COŞKUN

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

Sayfa No:

ÖZET	IV
ABSTRACT	V
TEŞEKKÜR.....	VI
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	VII
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	IX
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	X
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2. Araştırmanın Önemi	4
1.3. Araştırmanın Varsayımları	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5. Araştırmanın Hipotezleri	5
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Kişilik.....	7
2.2. Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri.....	9
2.2.1. Narsisizm	13
2.2.1.1. Normal Narsisizm	17
2.2.1.2. Patolojik Narsisizm	17
2.2.2. Makyavelizm	18
2.2.3. Psikopati	22
2.2.3.1 Birincil Psikopati.....	24
2.2.3.2. İkincil Psikopati	25
2.2.3.3. Klinik Psikopati.....	26
2.2.3.4. Subklinik Psikopati	27
2.3. Kriminal Düşünce	29
2.4. Benlik Saygısı	33
2.4.1. Benlik.....	33
2.4.2. Benlik Saygısı.....	35
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	39
3.1. Araştırmanın Modeli.....	39
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	39
3.3. Veri Toplama Araçları	40

3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	40
3.3.2. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	40
3.3.3. Kriminal Düşünce Ölçeği	40
3.3.4. Kendini Sevme/Özyeterlik (İki Boyutlu Benlik Saygısı) Ölçeği.....	41
3.4. Verilerin Analizi	41
4. BULGULAR.....	43
4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Veriler.....	43
4.2. Normallik Sınaması	44
4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere ve Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Analizi Sonuçları	46
4.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyut Puanlarının Sosyodemografik Değişkenlerle Karşılaştırılması	47
4.5. Araştırmada Yer Alan Ölçek ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Puanların Korelasyon Analizi	61
4.6. Regresyon Analizleri	63
5. TARTIŞMA.....	65
6. SONUÇLAR.....	79
7. ÖNERİLER.....	83
KAYNAKLAR.....	86
EKLER.....	104
EK 1 – Demografik Bilgi Formu	104
EK 2 – Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği	105
EK 3 – Kriminal Düşünce Ölçeği	106
EK 4 – Kendini Sevme/Özyeterlik (İki Boyutlu Benlik Saygısı) Ölçeği	107
EK 5 – Etik Kurul Onayı	108
ÖZGEÇMİŞ	110

ÇİZELGELER DİZİNİ

4.1. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ait frekans ve yüzde sonuçları	43
4.2. Katılımcıların Yaşlarına Ait Veriler	44
4.3. Araştırmada kullanılan Kısaltılmış Karanlık Üçlü, Kriminal Düşünce ve Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Normallik Testine İlişkin Hesaplanan Betimsel İstatistik Sonuçları.....	45
4.4. Araştırmada Yer Alan Ölçeklerin Genel ve Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Katsayısı (Cronbach's Alpha) Sonuçları (n: 348)	46
4.5. Cinsiyet Değişkeninin, Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları ile Karşılaştırma Sonuçları.....	47
4.6. Psikiyatrik Tanı Değişkeninin Araştırmada Kullanılan Ölçekler Genel ve Alt Boyutları ile Karşılaştırma Sonuçları.....	49
4.7. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları.....	51
4.8. Katılımcıların Eğitim Durumu ile Kriminal Düşünce Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları	52
4.9. Katılımcıların Eğitim Durumu ile Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları.....	53
4.10. Katılımcıların Gelir Düzeyi ile Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları	54
4.11. Katılımcıların Gelir Düzeyi ile Kriminal Düşünce Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları	55
4.12. Katılımcıların Gelir Durumu ile Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları	56
4.13. Katılımcıların İlişki Durumu ile Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	57
4.14. Katılımcıların İlişki Durumu ile Kriminal Düşünce Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	58
4.15. Katılımcıların İlişki Durumu ile Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	59
4.16. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizi Sonuçları	61
4.17. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarının Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam Puanı Üzerindeki Etkisine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi	63
4.18. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarının Kendini Sevme/Öz Yeterlik Ölçeği Toplam Puanı Üzerindeki Etkisine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi	64

SİMGELER VE KISALTMALAR

ASKB	: Antisosyal Kişilik Bozukluğu
B	: Unstandardized coefficients (standart katsayılar)
df	: Degrees of freedom (serbestlik derecesi)
DSM	: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı)
F	: F-statistic
ICD	: International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (Uluslararası Hastalıklar ve İlgili Sağlık Sorunlarının İstatistiksel Sınıflandırılması)
KKÜÖ	: Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği
KDÖ	: Kriminal Düşünce Ölçeği
KSÖÖ	: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği
Max.	: Maksimum değer
Min.	: Minimum değer
N	: Örneklem büyüklüğü
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
SS	: Standart sapma
Ort.	: Ortalama
VIF	: Variance inflation factor (Varyans enflasyon faktörü)

1. GİRİŞ

Literatürde kişiliğin pek çok tanımı mevcuttur. Her çalışma kendi bakış açısından, uygun tanımlamayı kullanır. Kişilik konusunu ele alan teoriler; kişilik türlerinin tespiti ve türlerine göre ayrılmasını sağlayarak farklı şartlarda süreklilik ve daimilik gösteren kişilik özelliklerinin ölçek ve gerekli testlerle belirleyerek, kişiliğin ölçülebilir ve kategorize edilebilir olmalarına yardımcı olmuştur (Yöyen, 2017). Uzun bir süreç boyunca, kişilikte, çevresel etkenlerin kalıtımı etkilediği ve dönüştürdüğü belirtilmekte; bu yeni durumun ise kalıtım aracılığıyla gelecek kuşaklara aktarıldığı ifade edilmektedir (Ankay, 2020).

Kişilik bireyleri tanıtan ve onları tanımlayan, öngörülebilir davranışlar bütünüdür (Aghaee ve Ören, 2004). Kişinin kendisi ve dış dünyayla kurduğu, kendini diğer insanlardan farklı kılan istikrarlı ve kalıplaşmış bir ilişki biçimi olan kişilik (Cüceloğlu, 2018), bireylerin psikolojik tepkilerini, düşüncelerini ve davranışlarını belirleyen, farklılıkları yalnızca içinde bulundukları an, genetik özellikler veya sosyal ortam ile açıklanamayan şekilde devamlılık sergileyen özellikler ve yatkınlıklar olarak da tanımlanabilir (Taymur ve Türkçapar, 2012). Pek çok teorisyene göre kişilik, insanla ilgili bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziki olarak hemen hemen her şeyi kapsar (Taymur ve Türkçapar, 2012).

Bazı ortak özellikler barındıran kişilik özellikleri ise, gruplandırılarak bir çatı altında belirtilmiştir. Bunlardan biri Karanlık Üçlü'dür. Karanlık Üçlü, alanyazında ilk olarak Paulhus ve Williams tarafından tanımlanıp bilim dünyasına kazandırılmış olan bir kavramdır (Türk ve ark., 2023). Kişiliğin karanlık üçlüsü de denen bu yapı subklinik yani eşikaltı belirtiler gösteren bireyleri kapsamaktadır. Patolojik olmayan, sınırın altında kalan özellikleri barındırır.

Karanlık Üçlü'yü oluşturan kişilik özellikleri ise Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopati'den oluşur. Daha çok antisosyal kişilik özellikleriyle ilişkili, kişiliğin olumsuz taraflarını oluşturlar (Türk ve ark., 2023). Kişiliğin kötü yanlarını ortaya koyan bu kavram, kişilik bozukluklarıyla karıştırılmamalıdır. Kişilik bozukluğu ile

kişilik özelliklerinin farkları bulunmaktadır, bunlardan en belirgin olanı, kişilik bozuklarının daha inatçı tutuma sahip özelliklerden oluşup değişmez olması ve kişide ciddi sıkıntıya sebep olup günlük hayat akışını bozabilmesidir (Saltoğlu ve Irak, 2020). Kişilik özellikleri, Karanlık Üçlü bağlamında, Psikopati ve Narsisizm eşikaltı kabul edilir (Furnham ve Crump, 2005). Yani Psikopati ve Narsisizmin (eşikaltı olmayıp tanı almaya yetecek düzeyde olan) kişilik bozukluğu boyutu bulunmaktadır. Makyavelizmin ise Psikopati ve Narsisizmde olduğu gibi bir kişilik bozukluğu boyutu (klinik bir boyutu) bulunmamaktadır. Bu üçlüdeki her bir kişilik özelliği kısaca açıklanmıştır.

Makyavelizm ismi, ünlü İtalyan politikacı Niccolo Machiavelli'den gelmektedir (Saltoğlu ve Irak, 2020). Machiavelli, Makyavelizmi, “De Principatibus-Prenslikler Hakkında” isimli eserinde düşünceler temelinde ele almış olup, bu kavram kapsamında, esasen hedefe giden yolda yapılan her şeyin mübah olduğu fikrini savunmuştur (Demirtaş ve Biçkes, 2014).

Narsisizm kavramı ise, suda kendi aksini görüp ona aşık olan ve bu imgenin başka bir şekilde tatmin etmediği hasret duygusu sebebiyle en sonunda hayatı son bulan bir genç insan olan Narsissus ile bağlantılı Yunan mitinden alınmıştır (McWilliams, 2020). Psikanalitik teorisyen Ellis, 1898 yılında ilk defa Narsisizm sözcüğünü psikolojik bir kavramı izah etmek amacıyla kullanmıştır (Rozenblatt, 2002). Günümüzde manasını tam olarak bilen ya da bilmeyen bireylerin kolayca, kendisini fazla biçimde beğenmiş insanlara karşılık kullandığı terimdir (Bolat ve ark., 2016). Narsisizm'in normal ve patolojik olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Belli bir seviyede narsisizm olağan bir kişilik özelliği olarak görülüp, içinde bulunduğumuz çağda normal narsisizm olarak kabul görür (Akgün ve Uysal, 2019). Patolojik narsisizm ise çok fazla boyutta kendilik beğenisine evrilen narsisizm olarak ele alınır (Atay, 2010; akt., Akgün ve Uysal, 2019).

Karanlık üçlü'nün son kişilik özelliği olan psikopati, Fidanboyu ve arkadaşları (2012) tarafından “antisosyal ve duygusal ayırıcı kişilik özellikleri” olarak tanımlanmıştır ve bununla birlikte genellikle kriminal davranışlar ve tekrarlayan suç ile ilişkilendirilmektedir. Diğer bireylerle olan ilişkilerinde bencil ve sığ özellikler barındıran subklinik psikopati özelliğini taşıyan kişiler, çoğunlukla vicdansız, duyarsız ve asabi davranışlar göstermektedirler (Özsoy ve Ardıç, 2017). Psikopati için Berg ve arkadaşları (2013) “Birincil (Primary)” ve “İkincil (Secondary)” boyutlarını ortaya

atmıştır. Bunların ayrımı ise şu şekilde yapılır: Birincil psikopati boyutu, kişilerin cesur ve duygu regülasyonu konusunda daha başarılı olmasını, İkincil psikopati boyutu ise dürtü kontrolünde daha zayıf, saldırgan davranış sergilemeye daha meyilli ve kaygılı olmasını içerir (Berg ve ark., 2013).

Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin en belirgin ortak yönü, antisosyal eğilimler ve yasalara aykırı davranışlara yönelik bir yatkınlık barındırmalarıdır (Çöpür ve ark., 1995). Antisosyal kişilik özellikleri arasında, kronik umursamazlık, başka insanların hakkını gözetmeme ve toplumsal normlara uymama, çoğunlukla da dürtüsel hareket etme özelliklerini sıralayabiliriz (Morrison, 2019). Bu tarz özelliklerin çoğunu bünyesinde barındıran bireylerin herhangi bir suç işleme ve toplumsal hayatta ciddi problemlere yol açmaya meyilli bir yapıya sahip oldukları ortaya çıkarılmıştır (Regoli ve ark., 2016).

Antisosyal düşüncelerin ana niteliği olan kriminal düşünce, suç işleyen bireylerin kriminal davranışlarını aklamak ve destek sağlamak için kullandıkları düşünce-davranışları, inançları ve akla uygun kılımlarıdır (Walters, 2012). Kanunları görmezden gelen davranışların meydana gelmesi ve devam etmesine sebep olan, suçlu bireylerin antisosyal davranışlarına destek veren belirli düşünce kalıpları olarak da tanımlanır (Taxman ve ark., 2011; Walters, 2006).

Kişinin düşünce kalıplarının, tutum ve davranışlarının pek çok faktör tarafından şekillendirilebildiği bilinen bir durumdur. Bunların en önemlilerinden biri de benliktir denebilir. Kişilik psikolojisinde de çok önemli bir yeri olan Benlik Kuramının da içerdiği gibi, benlik kavramı davranışın ciddi bir belirleyicisidir (Rogers, 1959; akt., Bacanlı, 2003). Bacanlı (2003) benlik kavramını, kişinin farklı kişilik özelliklerinin kendisinde ne ölçüde bulunduğu dair yapmış olduğu değerlendirmelerin toplamı ya da kendini algılama biçimi olarak belirtmiştir. Benlik saygısı (self esteem) ise benlik dediğimiz kavramın sevilip içselleştirilmesi tarafından meydana getirilir (Atay ve ark., 2014). Kişinin ailedeki yaşamından itibaren hayatı boyunca değişikliğe uğrayabilen benlik saygısı, bireyin bio-psiko-sosyal bütün alanlarında da etki gösterebilir (Sevim ve Artan, 2021).

1.1. Araştırmanın Amacı

Kişilik özelliklerimiz hayatımızın her alanına sirayet etmekte, düşünce kalıplarımız ve kendimize olan saygımızı da etkilemekte olan en önemli faktörlerden biridir. Özellikle kötücül, karanlık kişilik özelliklerinin, pek çok faktörde olduğu gibi, suç düşüncesi ve davranışlarının da önemli bir sebeplerinden biri olduğu ise bilinen bir durumdur. Literatürde kişilik özellikleri çokça araştırma konusu olmuş olan bir kavramdır. Her bilim dalı kendi çerçevesinden incelemiştir. Bu tez çalışmasının amacı ise narsisizm, makyavelizm ve psikopatiyi içeren karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, suç içerikli düşünce ve antisosyal tutum/davranışları kapsayan kriminal düşünce ile ve kişinin benlik saygısı ile olan ilişkisinin incelenmesidir. Bununla birlikte toplanan verilerin, karanlık üçlü kişilik özellikleriyle, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ilişki durumu gibi demografik özellikleri ile birlikte incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Günümüzde suç olgusunun ve davranışlarının artış gösterdiği görülmektedir. Buna sebep olarak birçok faktör gösterilebilir; gerek sosyal medya sayesinde artık daha çok haberimizin olması gerek günümüz koşullarında bireylerin sosyo-psikolojik durumu, kişilik özellikleri (özellikle kötücül özellikler) ve gerek bireylerin suç davranışlarının meşrulaşmasını sağlayan kriminal düşünce kalıplarına sahip olmalarıdır. Literatürde suç düşüncesine baktığımızda, bu konudaki derinlikli araştırmaların daha çok batıda araştırıldığını görmekteyiz. Ulusal anlamda kriminal düşünce çoğunlukla hukuk alanında incelenmiş olup bunu sosyoloji ve psikoloji alanı izlemiştir. Birçok bilim dalı tarafından inceleme konusu olan suç düşüncesiyle birlikte kişilik özelliklerinin, bireyin benlik saygısı ile olan ilişkisi kapsamında (yani bu üç olguyu bir arada) inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kişide var olan karanlık kişilik özelliklerinden hareketle, düşünce kalıplarının daha işlevsel bir yöne evrilebilmesi ve bunu takiben kendi öz-saygısını oluşturup, bunu koruyup sürdürmesi, suç davranışlarını azaltmaya katkı sağlayacağından, bu olguların tanınması, ölçülmesi oldukça önem taşımaktadır.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada kullanılan örneklem sayısının, evreni temsil etmede yeterli olduğu varsayılmaktadır. Veri toplama ölçeklerinin geçerlilik ve güvenilirliğinin çalışmalarla kanıtlanmış olduğu dikkate alındığında, söz konusu ölçeklerin araştırmanın hedefine uygun olduğu varsayılmaktadır. Buna ek olarak araştırmaya katılan bireylerin ölçek maddelerini, kimsenin etkisi altında kalmayarak ve içten bir şekilde yanıtladığı kabul edilmiştir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma örnekleminin temsil ettiği evren, Türkiye’de yaşayan 18-60 yaş arası bireylerdir. Araştırmanın örneklemini, uygun örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur ve 348 kişi ile sınırlandırılmıştır. Katılımcıların çoğunluğunu (%60,1’ini) kadınlar oluşturmaktadır. Ek olarak ölçülmek istenen eşikaltı narsisizm, makyavelizm ve psikopati özellikleri, kısaltılmış karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçeğiyle; suç düşüncesi, kriminal düşünce ölçeğiyle; benlik saygısı ise kendini sevme\özyeterlik ölçeğiyle sınırlandırılmıştır. Ayrıca bazı ölçeklerin alt boyutlarında cronbach’s alpha değerlerinin düşük olduğu saptanmıştır.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Karanlık üçlü kişilik özellikleri (ve alt boyutları) ile kriminal düşünce (ve alt boyutları) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Karanlık üçlü kişilik özellikleri (ve alt boyutları) ile benlik saygısı (ve alt boyutları) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Kriminal düşünce (ve alt boyutları) ile benlik saygısı (ve alt boyutları) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, kriminal düşünce ve benlik saygısı üzerinde etkisi vardır.

H5: Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine (cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi, ilişki durumu vb.) göre karanlık üçlü kişilik özellikleri, kriminal düşünce düzeyleri ve benlik saygısı puanlarında anlamlı farklılıklar vardır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Kişilik

İnsan davranışını anlama ve açıklama çabası içindeki psikoloji biliminin önemli odaklarından biri de kişilik kavramıdır (Dursun, 2023). Literatürde, kişilik teriminin Latince'deki "persona" kelimesinden türediği belirtilmektedir; bu kelime, "maske" anlamına gelmektedir (Arseven, 1986). Kişilik kavramı gerek bilim dünyası gerek sosyal yaşamda en gözde konulardan biri olmuştur. Geçmişten günümüze insanları tanımak, tanımlamak, davranışlarını bilmek ve öngörebilmek için kişilik üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Bireyin davranışlarını belirleyen en önemli unsurlardan biri olan kişilik özellikleri, insan davranışlarını anlamlandırmak isteyen araştırmacılar için uzun yıllardır ilgi çekici bir çalışma konusu olmuştur (Saticı ve ark., 2019). Kişilik bireyin yaşadığı değişimlerde, gelişim dönemlerinde ve sonrasındaki pek çok aşamada farklı sonuçların ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamaktadır (Kesebir ve Diener, 2008).

Kişilik, lisanımızdaki en soyut kelimelerden biri olarak kabul edilir ve bu kavram dinbilim, felsefe, hukuk, sosyoloji ve de psikoloji gibi çeşitli alanlarca farklı biçimlerde tanımlanır (Mount ve ark., 2005). Kişilik araştırmacıları tarafından ortak kabul edilen bir kişilik tanımının olmayışı ve bu konunun farklı bilim dalları tarafından incelenmesi epeyce kişilik tanımının oluşmasına yol açmıştır (Yılmaz, 2011). Sosyal hayatın bir kolu olan ve asırlardır ilgi çeken kişilik kavramı 1930 yılları civarında diğer sosyal bilim alanlarından sıyrılarak gelişen kişilik psikolojisi disiplini içinde incelenmektedir (Şimşek ve ark., 2015). Kişilikle ilgili çeşitli tanımlar yapılmış olsa da bu tanımlar gözden geçirildiğinde bazı ortak özelliklerin ön plana çıktığı görülmektedir (Yılmaz, 2011). Bu ortak özellikler şu şekildedir: Her bireyin kendine özgü özellikleri olması, kişiliğin tutarlı, değişmez davranışlardan meydana gelmesi ve kişiliğin belirli bir durağanlığa (stabil özelliklere) sahip olması (Hogan ve ark., 1996; Zweig ve Webster, 2004).

Kişilik bireyleri toplumsal alanda birbirinden ayıran ve ayrı bir birey olmalarına katkıda bulunan en belirgin unsurlardan biridir (Parlak ve Sazkaya, 2018). Kişilik, hem kalıtım hem de çevresel faktörlerin birleşimi olarak şekillenir fakat bu iki unsurdan hangisinin kişiliği daha fazla etkilediği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır (Ankay, 2020). Başka bir deyişle kişilik, bireyin kalıtımsal (yaratılıştan gelen) özellikleri ile beraber sonradan deneyimle kazandığı ve bireyi diğer insanlardan farklı kılan, onlardan ayıran, davranış ve tutumların tamamını oluşturur (Mengüloğlu, 2020). Aynı zamanda kişilik, bir bireyin tüm özellikleri ve davranışlarıyla izah edilen tamamlayıcı bir süreçtir; bu süreç insanın ana rahmine düşmesi ile başlayıp ölümüyle sona erer (Eroğlu, 2013). Bu durumda insan davranışının çevresel unsurlardan önemli ölçüde etkilendiğini belirtmek gerekir çünkü bir bireyin her ortamda ve her durumda aynı duyguları, düşünceleri ve davranışları sergilemesi beklenemez (Tozar, 2019).

Bireyin zihinsel, duygusal, fiziksel ve sosyal özelliklerinin sürekli bir biçimde ortaya çıkan özelliklerini kapsayan kişiliğin, bu şekliyle bireyin göreceli olarak süregelen eğilimleri, davranışları ve ilişki kalıplarıyla tepkilerini şekillendiren ana unsurlardan biri olduğu söylenebilir (Özdemir ve ark., 2012). Kompleks bir süreç olan bireyin gelişimi zihinsel, fiziksel, sosyal ve ahlaki gelişim gibi çeşitli ana boyutları barındırır ve bu boyutların her biri arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur (Çamlıbel, 2012).

Her insanın hatta pek çok canlı türünün kendine özgü kişilik özellikleri bulunmaktadır, bu özellikler bireylerin çevrelerini deneyimleme şekli, iletişim kurma yöntemleri ve düşünme biçimleri gibi pek çok alanda belirgin ve sürekli yollarla ortaya çıkmaktadır (Morrison, 2019). Bireylerin kişilik özelliklerinin, onların davranışlarına yansıma biçimi, kişiliğin olumlu ve karanlık (kötü) yönü arasındaki farkı ortaya koymaktadır (Set, 2020). Kişilik kavramı üzerinde gerçekleştirilen güncel araştırmalar, hayatın olumlu ve olumsuz ayırıcısına benzer şekilde aydınlık ve karanlık kişilik özellikleri üzerinden bir sınıflandırma sunmaktadır ve bu durum örgütsel yaşamda da karşımıza gelir (Erhan, 2022). Kişilik ve dolayısıyla kişilik bozuklukları, sınıflandırılmak yerine boyutsal olarak görülmelidir; bu, söz konusu özelliklerin normal insanlarda da mevcut olduğu, ancak söz konusu hastalıklara sahip kişilerde daha yoğun olarak görüldüğü anlamına gelir (Morrison, 2019). Tabi şunu da belirtmek gerekir ki, tüm bireylerin olumlu kişilik özellikleri veya tamamen olumsuz özellikleri yoktur çünkü kişilik özellikleri sürekli olarak normal veya hastalıklı değildir (Aslan

Akın ve Kartopu, 2021). Ana hatlarıyla kişiliğin olumlu tarafı, diğer insanlara karşı sevgi dolu ve faydalı bir yaklaşımı kapsarken, karanlık tarafı ise yaşam doyumuyla olumsuz bir ilişki içinde olup sosyal anlamda rahatsız eden sonuçlar ile kuvvetli bir bağa sahiptir (Set, 2020).

2.2. Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri

Kişiliğin pek çok yönü, sosyal açıdan arzu edilir ve faydalı bulunur; uyumluluk ve dışadönüklük bunlara örnek verilebilir ancak bazı kişilik özellikleri ise sosyal anlamda daha itici ve toksik olarak değerlendirilir (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Bunlara “karanlık” kişilik özellikleri diyebiliriz. Ayrıca Lyons (2019), kitabında şöyle önemli bir noktadan bahsetmiştir: Klinik psikoloji ve psikiyatride kullanılan terimlerin, kişilik psikolojisinde kullanılanlardan daha farklı olduğunu ve klinik araştırmalarda genellikle tanı kategorileri kullanılır ve bireyler “narsisist” ya da “psikopat” olarak tanımlanırken, bu terminolojinin, insanları belirgin kategorilere ayırdığını ve “normal” ile “anormal” arasında keyfi sınırlar çizdiğini belirtmiştir. Kişilik literatüründe ise bu tür terimlerin genellikle kullanılmadığını; bireylerin daha çok “yüksek” ya da “düşük” narsisizm veya psikopati özelliklerine sahip olarak tanımlandığını dile getirmiştir. Kişiliğin karanlık tarafları ile ilgilenen araştırmacıların yaptığı çalışmalara baktığımızda karanlık kişilik özelliklerine ilişkin birleşik bir sınıflandırmanın olmadığını görmekle birlikte dikkat çekici bazı çalışmalar mevcuttur (Kavak, 2020). Kişiliğin karanlık yönlerine odaklanan araştırmacılardan biri olan Moscoso ve Salgado (2004) karanlık kişilik özelliklerini 14 boyut olacak şekilde inceleyip bunları “Disfonksiyonel Kişilik Tarzı” olarak adlandırmıştır (Kavak, 2020). Alanyazında karanlık kişilik özellikleri konusunda literatüre kazandırılan bir diğer kategorizasyon ise Amerikan Psikiyatri Derneğinin kişilik bozuklukları konusunda oluşturduğu 10 boyutlu sınıflandırma olduğunu görebiliriz (Kavak, 2020). İleriki sayfalarda detaylı olarak bahsedilen sınıflandırma ise, ilk olarak Paulhus ve Williams (2002) tarafından ortaya atılan, karanlık kişiliğin daha genel yönlerini ortaya koyan 3 boyut içeren bir kategorizasyon olan karanlık üçlü kişilik özellikleridir.

Karanlık üçlü denilen kavram kötü niyetli veya kötücül olarak tanımlanan üç farklı kişilik özelliğinden meydana gelmektedir (Saltoğlu ve Irak, 2020). Geleneksel normlara aykırı bir durumu betimleyen bu kişilik özellikleri, olumsuz bireysel ve toplumsal sonuçlarla ilişkili unsurları da ifade etmektedir (Jonason ve ark., 2009).

Bahsedilen bu üç özellik kendi içinde farklı açılımlar barındırmakla birlikte aynı zamanda bağımsız bir kavram olarak da ele alınmaktadır (Dağtekin, 2020). Karanlık üçlü'nün, üç ögesinden her bir tanesinin kendine özgü özelliklere ve ilişkilere sahip olmasına karşın sosyal olarak bakıldığında diğerlerini rahatsız eden kişilikler arasında bir ilişki ve ortak bir payda olduğu ve de bunların birlikte çalışılması gerekliliğini gösteren araştırmaların sayısında artış olduğu bilinmektedir (Jones ve Figueredo 2013). Karanlık kişilik özelliklerinin kavramsallaştırılmasından sonra bu alanda pek çok çalışma gerçekleştirilmiştir (Ülkü ve Polatçı, 2023).

Narsisizm, makyavelizm ve psikopati kişilik özelliklerini içeren karanlık üçlü kavramı; bireyde olumsuz tutum ve davranışlar içermekle birlikte, günlük yaşam işlevselliğini bozmadan sürdürülebilen, toplumsal normlara aykırı ve kişiliğin olumsuz yönlerini yansıtan bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Paulhus ve Williams, 2002). Ek olarak karanlık üçlü kişilik özellik özelliklerine sahip olan bireylerin heyecan arayışında olma ve dürtüsel davranma eğilimlerinin daha fazla olduğu, bu özelliklerin onları riskli davranışlara karşı daha meyilli hale getirdiği belirtilir (Crysel ve ark., 2013).

Psikopati, narsisizm ve makyavelizmin ortak yönleri arasında çıkarlara uygun hareket etme, sadece amaç yönelimli olma, kişilerarası sağlıklı ilişkiler, yalan söyleyip insanları kandırma, yönetme isteği ve uyumsuzluk bulunur (Özsoy ve Ardıç, 2017). Aynı zamanda karanlık üçlünün intikam alma duygusu gibi birçok istenmeyen bireysel farklılık ve davranışla ilintili olduğu da ifade edilebilir (Mengüloğlu, 2020). Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip olan bireyin başkalarına zarar verme potansiyeli taşıdığından bu durum bireyler açısından çeşitli olumsuz etkiler doğurabilir (Jonason ve ark., 2014). Sonuç olarak sömürücü bir doğaya sahip olduğu düşünülen karanlık üçlünün, kişilerin amaçlarına ulaşma sürecinde diğerlerine verdikleri zararlar karşısında bir umursamazlık sergilediği ifade edilmektedir (Goodboy ve Martin, 2015).

Psikopati ve narsisizmin ilk kez incelendiği alan klinik psikolojidir (Jakobwitz ve Egan, 2006). Karanlık üçlünün içindeki bu iki bileşen (psikopati ve narsisizm), ilk olarak klinik araştırmalarda ve uygulama alanında kendini göstermiştir bu nedenle, bu özellikler sağlıklı bireyler arasında da ölçüldüğünde, (karanlık üçlünün içinde) subklinik narsisizm ve subklinik psikopati şeklinde de adlandırılmaktadır (Aghababaei ve Błachnio, 2015). Narsisizm ve psikopatinin patolojik bir boyutu da olduğu için, bu

iki bileşenin karanlık üçlüdeki yerini (yani patolojik olmayan boyutunu) belirtmek için bu kelimenin (subklinik) kullanımı önem arz etmektedir. Karanlık üçlünün son bileşeni makyavelizmin ise içeriği epey farklı olduğu ve bir kişilik bozukluğu olan klinik bir sendromdan ziyade subklinik bir kavram olarak ele alındığı ifade edilmektedir (Furnham ve ark., 2013). Makyavelizm bugüne kadar DSM’de (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) bir tanı kategorisi olarak yer almamış olsa da narsisizm ve psikopati DSM ve ICD (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems) gibi kategorik modellerde yer almaktadır (Başer ve ark., 2023). Yani makyavelizm, diğer iki karanlık üçlü özelliğine nazaran, nispeten daha normal görülmektedir.

Klinik ve subklinik terimleri kişilik bozukluğu alanyazınında zıt kavramlar olarak değerlendirilmektedir (Özdemir ve Sunaoğlu, 2023). Subklinik kavramı, kişilik ve psikopatoloji alanındaki çalışmalarda ilginç tartışmalara yol açmaktadır; zira bu kavram bir kişinin teknik olarak bozuk kabul edilmediği ve diğerinin ise bozuk sayıldığı katı bir eşikten ziyade, sürekli bir değişim ve derecelendirme sürecini işaret etmektedir (LeBreton ve ark., 2006). Karanlık üçlüdeki özellikler, patolojik boyut ile normal boyut arasında bulunan eşik altı yani subklinik seviye olarak nitelenir (Spain ve ark., 2014). Karanlık üçlünün içinde yer alan boyutları anlamak için önemli olan subklinik ifadesi, “klinik belirtiler ortaya çıkarmadığı” anlamını taşımaktadır yani bir rahatsızlığın klinik aşamadan önceki boyutudur (Dağtekin, 2020). Ek olarak, klinik terimler belirli sebeplerle klinik veya adli denetim altında bulunan bireyler için kullanılmakta olup, subklinik terimler ise bu denetimler altında olmayan, daha geniş bir örneklem içindeki kişilere yönelik kullanılmaktadır, bu nedenle subklinik örneklem, klinik örneklem ile karşılaştırıldığında daha fazla vaka içermektedir (Bekiroğlu, 2020). Bu bilgiler ekseninde subklinik durum aşamasında kişinin klinik belirtiler göstermemesi mümkün görülebilmektedir (Dağtekin, 2020).

Karanlık üçlünün içeriklerine bakıldığında bu kavramın saldırganlık ve şiddet gibi türlü olumsuz psikososyal neticeleri tahmin etmeye yoğunlaşmış olması pek şaşırtıcı değildir (Polatçı ve Yeloğlu, 2021). Bu karanlık kişilik özellikleri makyavelizm açısından kandırma, algı üzerinde değiştirme ve menfaatleri her şeyin önünde tutma gibi unsurları içerir; narsisizm bağlamında ise yoğun bir kontrol arzusu ve hayranlık uyandırma isteği, yalnızca kendini düşünme ve öncelik verme haliyle kendini gösterir; Psikopati açısından da bu özellikler dürtüsel davranış ve düşmanca

tutumlar ile karakterizedir (Baughman ve ark., 2014). Üç yapının farklılıklardan bahseden bir çalışma daha, psikopatinin tehdit taktiklerini, makyavelizmin cazibe kullanıp kişi veya durumu manipüle etmesi taktiğini ve narsisizmin dış görünüş taktiğini kullandığını ileri sürer (Jonason ve ark., 2012b).

Bireyde yoğun derecede karanlık üçlü kişilik özellikleri bulunması, bireyin diğer insanları sömürme eğiliminde olmasına (makyavelizm), sürekli övgü arayışında olmasına (narsisizm) veya tehlikeli eylemler sergileyebileceği (psikopati) durumlar ortaya çıkarabilir (Prusik ve Szulawski, 2019). Bununla birlikte karanlık üçlü, bireylerde homojen bir yapı sergilemez; bazı bireylerde psikopatik özellikler daha ağır basarken, bazılarında hem psikopatik hem de makyavelist öğeler öne çıkabilir (Ülkü ve Polatçı, 2023).

Yapılan diğer çalışmalarda karanlık üçlü kişilik özellikleri arasından psikopatide başkalarını aldatma eğilimi daha olasıyken, narsisizm ve makyavelizmde belli koşullarda başka insanları aldatmaya daha çok meyil vardır (Nicholls ve ark., 2020). Bir diğer çalışmaya göre ise, Makyavelizm ve psikopatinin, narsisizmden daha olumsuz özelliklere sahip olabileceği, “Kötücül İkili” oluşturabileceği düşünülmüştür zira bu özelliklerin daha göz alıcı ve parlak olarak algılanabilen narsisizme kıyasla daha derin kötü niyetler taşıdığı ve diğer insanların olumsuz algısıyla eş benzeri olmayan bir şekilde ilişkili olduğu belirtilmiştir (Rauthmann ve Kolar, 2013).

Vernon ve arkadaşlarının (2008) gerçekleştirdiği araştırmada, üç yapının da genetik özelliklere bağlı olduğu ortaya koyulmaktadır. Literatür, karanlık üçlünün oluşumunda hem genetik faktörlerin hem de olumsuz çevresel etkilerin etkili olduğunu göstermektedir (Furnham ve ark., 2013). Yapılan diğer çalışmalarda ise karanlık üçlü kişilik yapısının ergen ve genç yetişkin bireyler arasında daha yaygın olduğunu bununla birlikte ilerleyen yaşlarda bu özelliğin git gide azaldığı belirtilmektedir (Götz ve ark., 2020; Klimstra ve ark., 2020). Karanlık üçlü için ayırt edilebilen davranışların, 11-17 yaş aralığındaki gençlerde bariz olarak görüldüğü bilinir (Lau ve Marsee 2012). Ancak yapılan başka bir araştırmaya göre karanlık üçlünün yaş ile anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır (Spurk ve Hirschi, 2018).

Neticede, karanlık üçlünün, literatürde daha pek çok çalışmada da belirtildiği üzere, bireylerin iş hayatına, eğitimleri ve romantik ilişkilerine, cinsel davranışlarına ve sosyal yaşamlarına sirayet ettiği, pek çok ilişki türü gibi romantik ilişkilerinde de

faıdacılıkla ilişki içinde olduğu ortaya konulmuştur (Müezzin ve Okray, 2021). Karanlık üçlü kişilik modelinin, antisosyal doğası sebebiyle genel risk alma davranışlarını tahmin etmeye fayda sağladığı belirtilmektedir (Malesza ve Ostaszewski, 2016).

Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, günümüzde artmakta olan statü ve güç arzusu ile beraber başkaları ile empati ve arkadaşlık gibi insani değerlerin önüne geçmesi sebebiyle git gide yaygın hale geldiğı belirtilmektedir (Kanten ve ark., 2015). Yapılan bir çalışmada, bu kişilik özelliklerinin genel yapısı itibarıyla toplumda istenmeyen özellikler olarak görülse de kariyer ve kısa süreli ilişkilerde hedeflerine ulaşmalarını kolaylaştıran nitelikler taşıdığı belirtilmiştir (Tüter, 2023). Jonason ve ark. (2010) tarafından yapılan çalışmada, karanlık üçlü kişilik özellikleri yüksek seviyede olan bireylerin, sömürücü sosyal stratejileri kolaylaştıran sosyallik, açıklık ve risk yönetimi yetenekleriyle öne çıktığı gösterilmiştir ve bu kişilerin bireyci ve rekabetçi yapıda olduklarını ancak belirgin bir özgecılık veya prososyal davranış sergilemedikleri tespit edilmiştir. Bu demek oluyor ki karanlık üçlü kişilik özellikleri ağır basan bireyler, toplumda başarılı işler çıkarabilecek gibi görünmektedir (Dutton, 2023).

Lyons ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan çalışmaya göre karanlık üçlü, kırılganlık ve ruhsal sıkıntıya karşı gösterilen dirençle yakın bir ilişki içerisinde ve her bir özelliğı ile bağlantılı farklı sonuçları ortaya konmuştur. Karanlık üçlü ile ilgili yapılan araştırmalarda narsisizm, makyavelizm ve psikopati aynı anda incelenmiş ancak üç yapının da psikoloji literatürü içinde bağımsız bir deneysel temeli olduğu belirtilmiştir (Vize ve ark., 2018). Bu bağlamda karanlık üçlünün ortak özelliklerinin yanı sıra her üç yapının kendine has nitelikleri de mevcuttur (Lyons, 2019). Bir sonraki bölümde bu üç özellik detaylı incelenip benzer ve farklı yönleri ele alınacaktır.

2.2.1. Narsisizm

Narsisizmin kökenleri eskiye dayanmasına ve bu konuda pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen özelliklerde son yıllarda sıkça araştırılmaya başlanmış olan bir kavramdır. Kelime kökenine baktığımızda narsisizm, Yunancada “küntlük” ya da “duyarsızlık” anlamında kullanılan “narke” kelimesiyle bağlantılıdır (Geçtan, 2006). Türk Dil Kurumunca ise narsisizm sözcüğü “özseverlik”tir (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2024).

Narsisizm kelimesi ilk defa psikoloji araştırmalarında bireyin kişiliğini keşfetmesi için gerekli bir unsur olarak değerlendirilirken son zamanlardaki çalışmalar tarafından bu kavram bir kişilik bozukluğu olarak tanımlanmaktadır (Bolat ve ark., 2016). Narsisizm terimi günümüzde, anlamı tam olarak anlaşılıp anlaşılmasa da, basitçe, kendini ařırđ beğerene kişiye yönelik kullanılmaktadır (Bolat ve ark., 2016). Kernberg (2012)’e göre betimleyici olan narsisizm terimi hem yanlış şekilde kullanılmış hem de kullanımda ařırđya kaılmıştır.

Narsisizm ismi, bir Yunan mitolojisindeki anlatıdan dilimize geçmiştir. Ovidius’tan aktarılan mitolojik bir hikayeye göre Narkissos da denilen Narsis, Kephissos ile Liriope’nin oğlu olarak doğmuştur. Bir falcı, anne ve babasına Narsis’in kendi yüzünü görmediği müddetçe hayatta kalacağını söyler. Kendisine aşık olanları görmezden gelip onların aşkına karşılık vermeyen çok güzel bir peri kızı olan Ekho, bir gün bir avcının avlandığını görür. Çok yakışıklı olan bu avcının adı Narkissos’tur. Bu genç avcıya ilk görüşte aşık olan Ekho, aşkına karşılık bulamaz ve Narkissos tarafından terk edilir. Bu durumla karşı karşıya kalan Ekho, gün geçtikçe eriyerek umutsuz ařkđ ile birlikte ie kapanarak ölür. Tüm vücudunun kalan kemikleri taşa ve sesi de “eko” denilen yankıya dönüşür. Olimpos dağındaki tanrılar duruma çok öfkelenir ve Narkissos’u cezalandırmaya karar verirler. Bir gün Narkissos av izindeyken çok susamış ve yorgun bir halde nehrin kıyısına gelmiştir. Kıyıdan su içmek için eğilince yüzünün ve vücudunun güzelliğinin suda yansımasını görür. Gördüğü bu güzellik karşısında büyülenmiştir. O zamana kadar hiçbir şeyi sevmediği kadar kendi görüntüsü sevmiştir. Kendine aşık olan Narkissos, yerinden kıpırdayamaz, su iemeyip yemek yiyemez hale gelir. Narkissos kendini seyretmekten vazgeçemez ve tıpkı Ekho gibi gün geçtikçe erir. Artık hissizleşip dünya hayatına gözlerini kapar. Ve Narsis bulunduğu yerde kök salan, sarı göbeği beyaz yaprakları olan ve hoş kokulu açan bir eğe (nergis) dönüşür. Bu hikaye narsisizm, narsisist ve nergis gibi kelimelerin kök anlamlarını anlamak için önem arz etmektedir (Safran, 2010). Buna ek olarak bir diğer bilgi de Yunan sanatçılarının eserlerinin aksine Narcissus ve Ekho’nun Romalı versiyonu Roma sanatında epey sevilen bir tema haline gelmişti ve bu tema yalnızca Pompeii’deki yaklaşık elli civarı duvar resminde karşımıza çıkmaktadır (Cartwright, 2023).

Narsisizme dair bilinen en eski klinik referanslardan biri İngiliz seksolog Haverlock Ellis’e ait olup 1898 yılına kadar uzanır, Ellis bu terimle öpüşme veya başka

şekillerde kendine cinsel ilgi duyma parafilisini belirtmektedir (Campbell ve Foster, 2007). Bir bireyin davranışsal olarak büyüklenmeci tavrını ve algılanan haklılığını kısaca tanımlamak için narsisizm kavramı oldukça faydalı bir terimdir (Jacobwitz ve Egan, 2006).

Bizim için önemli olan kişilerin, davranışlarımıza gelen onayı özsaygımızı güçlendirirken, onaylamadıkları durumlar ise özsaygımız zedeleyebilir (McWilliams, 2020). Herkes çevresinden övgü almak ve yaptığı işler sayesinde takdir görmek isteyebilir (Bolat ve ark., 2016). Bazı bireylerde ise özsaygıyı besleyen narsistik ihtiyaçlar ve destek kaynaklarına ilişkin kaygılar, diğer sorunların epeyce önüne geçerek, onları, aşırı derecede kendine odaklanmış bireyler olarak tanımlanmaya itebilir (McWilliams, 2020). Kişinin kendini beğenip, kendine değer vermesinin olağan ve hatta gerekli bir duygu olduğu, ancak bu duyguların aşırıya kaçmasının kişilik bozukluklarına yol açabileceği belirtilmektedir (Geçtan, 2006).

Narsisizm, psikodinamik teori çerçevesinde ortaya çıkan ve bireyin kendine olan sevgisinin uyumsuz sayılabilecek düzeyde yoğun olması olarak tanımlanan bir kavramdır (Tozar, 2019). Narsisizm kavramı, bireyin elde edememiş olduğu bazı temel özelliklerini ve karşılanmayan psikolojik gereksinimlerini bastırmak için oluşturmuş olduğu abartılı bir benliktir (Özsoy ve Ardic, 2017). Narsisizm grandiyözite (büyüklenmecilik), benmerkezcilik ve kişisel hak duygusuyla yakından ilişkilidir (Jones ve Paulhus, 2011). Narsisist bireyler, diğer insanların hayranlığı ve beğenisine ihtiyaç duyan, kibirli, kendini ayrıcalıklı hisseden, empati eksikliği olan, kıskanç ve başkalarını sövmeye meyilli, duygu yoğunluğu yüksek olan insanlardır (Brown ve ark., 2009). Çevrelerindekiyle karşı daha zararlı, saldırgan ve yaralı rolü üstlenirler (Levy ve ark., 2011). Bir diğer tanımlamada ise narsistik kişiliklerin temel özellikleri arasında büyüklenmecilik, aşırı bir bencillik ve diğer insanlardan beğeni ile takdir kazanma arzusu ön planda olmasına rağmen bu bireylerin başkalarına karşı yoğun bir ilgi ve empati eksikliği barındırmalarının dikkat çekici olduğu belirtilir (Kernberg, 2012). Ayrıca bir çalışmada narsisizm ve makyavelizm arasındaki ilişkiye dair elde edilen sonuçlara göre, narsisist bireylerin övgü ve statü arayışında büyüklük ve teşhircilik duygularını besleyebilmek amacıyla manipülatif yöntemler kullanma meyilleri, makyavelistlere göre daha belirgin olarak gösterilmektedir (D'Souza ve ark., 2019).

Narsisist kişi, kendini çok önemseyen ve fazlasıyla beğenen, başkalarını küçük gören ve kontrol altında tutmaya çalışan, güç ve ilgiye büyük ihtiyaç duyan kimsedir (Özsoy ve Ardiç, 2017). Buna karşın Geçtan (2006), narsistik bireylerin diğer kişilerle olan bağlarının zayıf olması ve sevmeye yeteneklerini kaybetmiş olmalarının yaratmış olduğu boşluğun içinde, kendilerini beğenmekten çok, kendilerine yabancılaşmış bir kimlik taşıdıkları fikrinin arkasında durmuştur. Yapılan bir çalışmaya göre, narsistik bireylerin düşük özsaygılarını gizlemek için kendilerini üstün bir konumda gösterme ve kibirli davranış sergileme yoluna gittikleri ortaya konulmuştur (Clarke ve ark., 2015). Bununla birlikte, takdir kazanma arzusu ile sürekli çaba içinde olan narsistik bireyler, eğer istedikleri karşılık ellerine geçmezse büyük bir hayal kırıklığına uğrarlar (Bolat ve ark., 2016).

Psikanalitik alanyazında önemli bir yer tutan narsisizmi, Freud, Cinsellik Teorisi Üzerine Çalışmalar adlı makalesinde kullanmış ve ayrıca “Narsisizm Üzerine Bir Giriş” eseri, bu konu üzerindeki ilk önemli çalışma olarak kabul edilmektedir (Freud, 2006; Karaaziz ve Atak, 2013). Freud’un kuramını geliştirdiği yıllarda henüz “kişilik bozukluğu” terimi kullanılmıyordu; narsisizm ise daha çok gelişimsel dönemlerde ortaya çıkan bir olgu olarak görülmekteydi (Turan, 2022).

Narsisizmin, bireyin gelişim sürecinin bir parçası olduğunu belirten Freud, çocuğun gelişim dönemindeki süreçleri, birincil (primer) ve ikincil (sekonder) olarak tanımlamıştır (Küçüköğlü, 2024). Birincil narsisizm, bireyin nesne seçiminden önce kendisini bir sevgi nesnesi olarak seçtiği durumu tanımlarken, temel içgüdüsel özelliklerle bağlantılı olan ve yaşamın sürdürülmesi için gerekli ihtiyaçları tatmin etmeye yönelik enerjiyi ifade eden libidonun dış nesnelerden (diğer insanlardan) çekilerek kendine (egoya) yönelmesi ise ikincil narsisizmdir (Alanka ve Cezik, 2016; Garcia, 2009). Daha açıklayıcı bir tanımla, gelişimsel döneminin başında ben (ego) ile öteki (nesne) arasındaki ayrımı henüz yapamayan çocuk, tüm libidinal enerjiyi kendi benliğine yönlendirir, zamanla bu ayrımı yapmayı öğrenince ise libidinal yatırımlarını nesneye yöneltir (Küçüköğlü, 2024). Ancak çocuk sevgisini yönelttiği nesneden yatırımına karşılık almaz ya da bulamazsa, mevcut durumda libidinal yatırımını ötekilerden (nesnelerden) çekip yeniden kendi benliğine yönlendirir, bu duruma ikincil narsisizm denir (Küçüköğlü, 2024).

Freud birincil narsisizmi herkes için doğal bir içgüdü olarak görmüş ve bireyin temel amacının kendini korumak olduğunu belirtmiş; ikincil narsisizmin gelişmesi için

gerekli olan şeyin ise bireyin kendi ile diğerleri arasında bir ayrım yapabilme yetisine sahip olması gerektiğini belirtmiştir (Garcia, 2009). Bu durumda denebilir ki birincil narsisizm herkeste olabilen normal bir gelişim süreciyken, ikincil narsisizm patolojik bir duruma (narsistik kişilik bozukluğu) işaret eder. Yapılan çalışmalarda narsisizm normal ve patolojik olmak üzere ikiye ayrılmış bulunmaktadır.

2.2.1.1. Normal Narsisizm

Normal narsisizm her bireyde bulunan, kişinin çabaları sonucu ortaya çıkan bir durumdur (Elmas, 2018). Bir kişinin kendine layık gördüğü değerin ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde özgüveninin üst seviyede olması, diğer insanlardan gelen eleştirilerin, olumlu ya da olumsuz etkilerin, bu özgüveni olumsuz şekilde etkileme gücünün en az olduğu durum olarak tanımlanmaktadır (Karaaziz ve Atak, 2013). Normal narsisizmin ilk başta ayrışmamış benlik ve nesne imgelerine libidinal yatırım yapılmasıyla şekillendiği ve bu süreçte bireyin kendilik ve nesne imgelerinin zamanla geliştiği ve ilerleyen dönemde daha da belirgin hale geldiği belirtilir (Kernberg, 2012).

2.2.1.2. Patolojik Narsisizm

Patolojik narsisizmin tanımında hem kuramsal düzeyde hem de farklı kuramlar arasında bazı anlaşmazlıkların mevcut olduğu belirtilir (Eldoğan, 2016). Patolojik narsisizm kişilerarası ilişkilere yansıyabilen empati eksikliği, kibir, sömürücülük ve manipülatif davranışlar, uyumsuz öz düzenleme stratejilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır, bu durum kişilerin sosyal işlevselliğinde bozulmalara yol açarak patolojik narsisizmin belirleyici özelliklerinden biri haline gelmektedir (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Sorunlu öz düzenleme süreçleriyle bağlantılı olan patolojik narsisizm, genellikle büyüklenmeci ile kırılan boyutlar olarak iki temel kategoriye ayrılabilir (Clarke ve ark., 2015).

Güçlü bir benlik duygusu olan büyüklenmeci narsisizm, yetki arayışı, saldırgan tutum ve davranış, esnek duygu durumu ve kişilerarası baskınlık ile bağlantılıdır (Crowe ve ark., 2019). Öte yandan büyüklenmeci narsisizm açık bir şekilde olduğunda, teşhircilik, kendine hayran olma ve diğer insanlardan ilgi ve hayranlık bekleme doğrudan ortaya konulur (Wink, 1991). Bunlara, başkalarının ihtiyaçlarını göz ardı etme, kaygı seviyesinin düşük olması, küstahlık, kendinde hak görme, aşırı talepkar olma ve kıskançlık eklenebilir (Akhtar ve Thomson, 1982).

Kırılğan (savunmasız) narsisizm ise, yüksek olumsuz duygular, düşük bir benlik saygısı ve yetersizlik hissiyle bağlantılı bir benmerkezci kişilerarası tarzı ifade eder (Crowe ve ark., 2019). Kırılğan narsistik kişilik, belirgin bir utangaçlık, kısıtlama ve hatta empati yeteneği gösterir, ancak dışardan görünen bu tablonun altında yatan ihtişamlı beklentiler ve hak iddiaları etrafında şekillenen gizli bir çekirdek bulunmaktadır (Dickinson ve Pincus, 2003). Büyüklenmeci narsisizmde olduğu gibi, kırılğan narsisizm de bencillik ve kendini geliştirme fantezisiyle bağlantılıdır ancak ikisi arasında önemli farklar bulunur; kırılğan narsisizmde bireyler sosyal anlamda daha az aktif, içine kapanık ve eleştiriye karşı son derece hassas olma eğilimindedirler, bu durum onlarda kişilerarası baskınlık arzusunun yerine geçer (Crowe ve ark., 2019). Bu durumda denebilir ki, büyüklenmeci narsisizm, diğer insanlarla ilişkilerinde daha dominant olabilirler. Genel itibarıyla büyüklenmeci ve kırılğan narsisizmi ayıran temel faktörler dışadönüklük ve nevrotiklik gibi kişilik özellikleriyle olan farklı ilişkileridir (Crowe ve ark., 2019).

Yapılan deneysel bir çalışmada, narsisist bireylerin sahip oldukları kişilik özellikleri ile çekicilik bakımından, makyavelist ve psikopatik bireylerden daha olumlu bir biçimde algılandığı gösterilmektedir ve bu durum, narsisizm kavramının, sıradan bir insanın sosyal algısında fark edilebilir bir potansiyele sahip olduğunu düşündürmektedir (Rauthmann ve Kolar, 2013).

2.2.2. Makyavelizm

Günümüzde etik olmayan davranışların sıkça normalleştirildiği hatta kural koyan kişilerin kendi çıkarları doğrultusunda bu tür davranışlara başvurabildiği bir ortamda, makyavelizmin incelenmesi ve üzerinde durulması gereken önemli bir konu olduğu belirtilmektedir (Pekdemir ve Turan, 2015). Karanlık üçlünün diğer iki bileşeni başlangıçta klinik olmayan popülasyonu ölçe amacıyla ölçüme uyarlanmış patolojik bozukluklar iken Makyavelizm sosyal psikolojik araştırmalar için geliştirilmiştir (Jonason ve Middleton, 2015). Makyavelizm, başkalarını kendi amaçlarına ulaşmak için manipüle etmeyi ifade eden, stratejik eğilimlerle tanımlanabilen, duyarsız, ahlaki tutumlardan yoksun bir kişilik özelliğidir (Ang, 2000; D’Souza ve ark., 2019). Adını uyanık bir Rönesans dönemi devlet adamı, 1469-1527 yılları arasında yaşamış Niccolo Machiavelli’den alan bu kavram, Machiavelli tarafından kavram haline getirilmiş bir terim olmayıp, tarafsız bir yaklaşım sergiler ve duygulardan bağımsızdır (Ang, 2000;

Kesgin, 2015). Machiavelli'nin "Prens" kitabının 1532 yılında yayınlanmasından günümüze kadar olan süreçte, yazarın ismi, insanlarla ilişkilerde kurnazlık, fırsatçılık ve kandırma kullanımlarını belirten bir simge haline gelmiştir (Christie ve Geis, 2013). Bununla birlikte, Machiavelli hayatı süresince ve makyavelizme konu olan eseri dışında, Makyavelizm tanımını akla getiren bir eylem gerçekleştirmemiş ve bu konuda bir eser üretmemiştir (Kesgin, 2015).

Machiavelli sıklıkla "kötülüğün öğreticisi" olarak algılanmış ve kendi geleneği çerçevesinde gelişen siyaset ve ahlak ilişkisi bağlamında, ahlaksızlık kavramını övdüğü veya siyaset yapma düzenini incelerken ahlaki değerleri göz ardı ettiği için yargılanıp eleştirilmiştir (Kesgin, 2015). Machiavelli'nin fikirlerinin yeteri kadar incelenmediğinin bir belirtisi de onun sahip olduğu bu kötü şöhrettir (Boyras, 2020). Ancak Machiavelli'nin dönemine bakıldığında, onun asıl amacı, devletin istikrarını nasıl sağlayabileceği ve bu doğrultuda neler yapılması gerektiğidir (Aslan Akın ve Kartopu, 2021). Machiavelli, devletin korunması, varlığını sürdürmesi ve başarılı olması için her türlü şeyi yapmaya değer bulmaktadır (Aslan Akın ve Kartopu, 2021). Machiavelli'nin fikirleri, diğer düşünürlerin görüşleri incelenirken olduğu gibi geniş bir düşünsel çerçevede ele alınmalıdır ve bu bağlamda onun düşüncelerinin arka planı dikkate alınmadan yapılan değerlendirmeler eksik kalacaktır (Boyras, 2020).

Machiavelli'nin literatüre kazandırdığı bu Makyavelizm felsefesi, hedefe giden yolda, kullanılacak her türlü aracın mübah olduğu anlayışını savunur (Geis ve Moon, 1981). Machiavelli, bireylerin genellikle bencil ve bilgi eksikliği içinde olduğunu, bu sebeple kötü, tembel ve güvenilmez olarak görülmesi gerektiği gibi bir düşünce içerisinde olmuştur; bu bağlamda bir yöneticinin, gücünü sürdürebilmek için, zulüm, sömürü ve hile yöntemlerine başvurması gerektiği savunulmaktadır (Özler ve Mercan, 2010). İyinin ve kötünün insan eylemlerinde nasıl doğduğundan ziyade bu kavramların siyasal etkilerine odaklanan Machiavelli'nin fikirleri genellikle siyasi meselelerde zalimliğin veya ahlaksızlığın, ahlaki yaklaşımlardan daha fazla fayda sağlayacağı yönünde yorumlanmaktadır (Güney ve Mandacı, 2009). Makyavelizm kavramının temeli, bu yanlış anlaşılma tarafından meydana gelmektedir (Güney ve Mandacı, 2009). Machiavelli'nin düşüncesine göre bir yönetici için belirli ahlaki ya da dini kurallara bağlı kalmak zorunlu değildir, böyle bir liderin, inançlı, dürüst ya da adil olmak zorunluluğu yoktur (Parlar, 2016).

Makyavelizm, bireyin istediği hedeflere ulaşmak için kurnaz, sinsice veya aldatıcı yöntemler kullanma eğilimidir (Brumbach ve ark., 2009). Makyavelizm'in, çıkarlar söz konusu olduğunda ahlaki değerlerin göz ardı edildiği gerçeğini açıkça ortaya koyduğu belirtilmiştir (Mercan, 2018). Makyavelizm, örgütsel davranışı etkileme becerisine sahip temel kişilik özellikleri arasında değerlendirilmiştir ve amaca ulaşmak için her yolu deneyebileceğine inanan bireylerin, kural kaidelerin az (belirsiz) olduğu ayrıca pazarlık gereken durumlarda daha başarılı oldukları belirtilmiştir (Ergeneli, 2006).

Makyavelizm, otoriter kişilik yapılarında kendini gösterir; bu tür bireyler çıkarıcı bir yaklaşım sergiler, diğer insanlarla arasına mesafe koyar ve olayların sonuçlarına göre hareket ederler (Kara, 2009). Olayların sonuçlarına göre hareket etmek ikili ilişkilerde güvensizliği beraberinde getirebilir ve bu durum ilişkilerde, gruplarda veya örgütlerde kaotik bir ortamın oluşmasına yol açabilir zira insanlar, kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiklerinde diğer insanları göz ardı eder ve ahlaki boyutları dikkate almazlar, bu da istenmeyen sonuçlar doğurur (Elmas, 2018). Ayrıca Makyavelizm, duygusal farkındalık, duygusal netlik eksikliği ve duygu düzenleme stratejilerinde kısıtlı erişim ile bağlantılıdır (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015).

Makyavelizm ile ilgili yapılan çalışmalar, genellikle kişileri yüksek derecede makyavelist ve düşük derecede makyavelist olarak sınıflandırarak incelemektedir (Pekdemir ve Turan, 2015). Yüksek Makyavelizm düzeyine sahip bireyler yüksek makyavelist olarak tanımlanır ve bu kişiler, düşük empati ve düşük duygusal tepkiler, az rastlanan bir ahlaki bakış açısına sahip olma ve sadece kendi gündemlerine odaklanmalarıyla öne çıkarlar (Spain ve ark., 2014). Ek olarak, yine yüksek makyavelistler, kendi zayıf yönlerini başarıyla gizleyip, diğer insanların zayıf noktalarını belirleyebilir ve bunu avantaja dönüştürebilir; duygusal bağlar kurmadan etkilenmez ve kendi inanç ve davranışlarına karşı ilgisiz kalırlar, aynı zamanda alaycı bir bakış açısına sahip olan bu kişiler, manipüle edilmek yerine başkalarını manipüle etmenin daha iyi olduğu inancıyla hareket ederler (Wai ve Tiliopoulos, 2012).

Makyavelist bireylerin, genellikle kişisel çıkarlarını ön planda tuttukları ve hedeflerine ulaşırken çeşitli derecelerde manipülatif davranışlar gösterdikleri belirtilmiştir (Demirtaş ve Bıçkes, 2014). Etik tutum ve makyavelist davranış, alanyazında zıt uçlar olarak değerlendirilen bir eksenle ele alınmıştır (Solmaz ve Uçma, 2010). Böylelikle makyavelist kişilerin mesleki ve sosyal hayatlarında güç ve

statü kazanma amacıyla etik dışı tutum ve davranışlar göstermeleri beklenebilir (Kanten ve ark., 2015). Buna ek olarak makyavelist bireyler içinde bulundukları topluma dair değerleri göz ardı ettikleri için çevrelerindeki kişileri kendi çıkarları doğrultusunda manipüle edebilir ve ahlaka uygun olmayan davranışlar sergileyebilirler (Nagler ve ark., 2014). Aynı zamanda makyavelistler siyasi ittifaklar oluşturma ve etkileyici bir imaj yaratma konusunda son derece yetkindirler (Deluga, 2001). Anlaşmazlıktan uzak durmak isterler çünkü önemli kişilerin gücünden faydalanmak gibi bir istekleri vardır (Set, 2020).

Makyavelist bireyler için, insanlara yaşatılabilecek acının ne olduğuna aldırmaksızın, hedefe ulaşılmalıdır, bu legaldir (Aydoğan ve Serbest, 2016). Ve bu durum, makyavelist bireylerin kendi duygu durumlarına kısıtlı bir şekilde ulaşabilecekleri ihtimalini düşündürmektedir, öyle ki Makyavelizm seviyesi yüksek olan bireylerin, diğerlerini sömürüp manipüle etmesine olanak veren durumun sebebinin kendi duygusal durumlarına dair farkındalıklarının az olması olabilir (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015; Wai ve Tiliopoulos, 2012).

Meta-analiz çalışmaları, makyavelizm ile kurumlarda etik olmayan karar verme davranışı arasında güçlü bir ilişki bulunduğunu açıkça göstermektedir (Kish-Gephart ve ark., 2010). Örneğin, hile yapma konusunda makyavelistler en yüksek potansiyele sahipken, bu sırayı ikinci olarak psikopatlar ve üçüncü olarak narsistler takip eder (D'Souza ve ark., 2019). Yine yapılan bir araştırmada, toplumsal yaşam için önemli olan vicdanlı olma özelliği, makyavelizm ve psikopati ile negatif ilişkili bulunmuştur (Paulhus ve ark., 2001). Bununla birlikte Jonason ve Tost (2010) tarafından yapılan çalışmaya göre Makyavelizm, sınırlı öz denetimle ilişkili bulunmuştur. Aynı zamanda bir çalışmada, makyavelizm, sosyal sapkınlığın dört faktöründen biri olarak gösterilmiştir (Brumbach ve ark., 2009).

Makyavelist bireyler, kendi karakterlerini en gerçekçi biçimde değerlendiren kişilerdir; narsistler ise bu konuda en az gerçekçi olanlardır (Paulhus ve ark., 2001). Bir çalışmaya göre ise makyavelist özellikler, yüzeysel bir çekicilik, kurnazlık ve kendine güveni de kapsayarak, değerli özellikler arasında değerlendirilebilir (Aydoğan ve Serbest, 2016). Bazıları Makyavelizm kavramını, diğer insanlarla olan ilişkilerin ustalıkla idare edilmesi olarak yorumlar zira makyavelist bireylerin, insan ilişkilerinde inisiyatif alma ve kontrolü elde tutma gibi bir eğilimleri ön plandadır (Özler ve

Mercan, 2010). İlişkilerdeki başarı için ise gerçekçilik ve ikna becerileri son derece gerekli ve önemlidir (Özler ve Mercan, 2010).

2.2.3. Psikopati

Psikopati kelimesi, Yunanca'da "Psyche" yani ruh ve "Pathos" yani acı, felaket ve hastalık kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır (Çelgin, 2011). 19. yüzyılın başlarında yaşamış olan Fransız psikiyatr Philippe Pinel, psikopatlar üzerine yazılar kaleme alan ilk klinisyenlerden biridir (Hare, 2023). 19. yüzyılın sonlarına doğru Almanya'da doğan Psikopati kavramı, genellikle saldırgan ve sorumsuz davranışlarla özdeşleştirilmiştir (Koch, 1891; akt., Buzina, 2012). Psikiyatri literatüründe tanımlanan ilk kişilik bozukluklarından biri, psikopati olarak bilinir (Babiak ve Hare, 2006).

Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin en kötücül ve karanlık olanı olarak etiketlenen psikopati, olumsuz çağrışımları beraberinde getirerek gerçek yaşamda olduğu kadar medyada da sıkça suçlulara atfedilen bir ifade haline gelmiştir (Jonason ve Middleton, 2015). Psikopati teriminin kullanımında kafa karışıklığı mevcuttur ve bunu artıran önemli bir sebep de medyada "deli" ya da "çılgın" kelimelerinin, psikopati sözcüğü ile eşdeğer kullanımıdır (Hare, 2023). Bunda azımsanmayacak bir pay da cinayet/katil temalı televizyon yapımlarına ait olabilir. Gerek televizyon programları, gerek bazı kitaplar, gerekse dünyaca ünlü film endüstrisi Hollywood, cinayet temalı birçok yapıma ev sahipliği yapmıştır (Fidanboyu ve ark., 2012). Psikopatların, ünlü film karakterlerindeki gibi korkutucu ve sadist katiller olarak gösterilmesi, psikopatinin halka yanlış bir şekilde tanıtılmasına yol açmaktadır (Hare, 2023). Filmlerdeki psikopat karakterler genellikle gerçeklikten çok uzaklaştırılarak, belirli kalıplar içine hapsedilir ve bu da izleyicileri heyecanlandırmak ve maalesef eğlendirmek amacıyla yapılmaktadır (Fidanboyu ve ark., 2012). Gonzalez-Tapia ve ark. (2017)'a göre kamuoyu algısı, sadece popüler medya ve haberler tarafından değil, aynı zamanda psikopatların kötülüğün tipik örneği olduğu yönündeki uzman görüşleriyle de pekiştirilmektedir; bunlar, düzeltilmesi imkansız, acımasız ve soğukkanlı suçlular olarak betimlenir, suçları ise en şiddetli şekilde ortaya çıkar.

Psikopati, duygusal boşluk (duygusuzluk), empati eksikliği, dürtüsel olan antisosyal davranışlar ve suç işleme meyili ile kendini gösteren bir kişilik bozukluğudur (Korponay ve ark., 2017). Yüksek düzeyde psikopati, düşük duygusal

zeka seviyeleri ve yasadışı davranışlara daha fazla eğilim ile ilişkilidir; ayrıca, araştırmalar, hapsedilen psikopatik bireylerin suç düşüncesinin daha yüksek ve empati düzeylerinin daha düşük olduğunu ortaya koymuştur (Fix ve Fix, 2015). Ciddi suç davranışları (örneğin tecavüz ve cinayet) ile güçlü bir ilişki içindedir ve aynı zamanda yeniden suç işleme riski taşır (Craig ve ark., 2009). Genel nüfusta %1 civarında görüldüğü belirtilmektedir (Smith ve Newman, 1990; akt., Ün ve ark., 2018). Psikopatinin belirgin özellikleri arasında fütursuzca risk alma eğilimi, dürtüsellik ve başkalarına karşı yüzeysel bir empati bulunmaktadır (Lyons, 2019). Dürtüsellik ve yüzeysellik belirtileri ile ilgili olarak da psikopatların, mahkemeye çıkma gibi gerçek dünya koşullarında stres tepkilerinin daha düşük olduğu görülmektedir (Jonason ve Middleton, 2015). Duygusal açıdan çabuk sinirlenme, kibir, başkalarıyla derin bağlar kurmakta zorluk çekme ve suçluluk ya da kaygı duygularından yoksun olma özellikleri mevcuttur (Hare, 1999). Psikopatlar vicdan duygusundan yoksundurlar bu nedenle sadece kendilerine yönelik bir empati, suçluluk ya da sadakat duygusu hissedip, diğer insanlara yönelik hissetmezler (Babiak ve Hare, 2006). Bununla birlikte psikopati çoğunlukla zayıf davranış kontrolü ve dürtüsellik ile özellikle de öfke kontrolü konusundaki sorunlarla bağlantılıdır; bu durum psikopatların maruz kaldıkları belirli bir tahrik edilmeye karşı fazlasıyla tepkisel ve aşırı bir şiddet sergileme eğiliminde olduklarını düşündürmektedir (Woodworth ve Porter, 2002). Duygusal bağlardan yoksun oldukları ve diğer insanları duygusuzca nesnelerden farksız gördükleri için, psikopatların savunmasız bireylere zarar vermeleri ve hedeflerine ulaşmak için şiddeti bir araç olarak kullanmaları oldukça kolay hale gelmektedir (Hare, 1999).

Robert Hare ve arkadaşları psikopati ölçümü amacıyla 1980 yılında, daha sonra 1991 yılında PCL-R adıyla revize edilecek olan, Hare Psikopati Kontrol Listesi'ni (PCL) oluşturmuşlardır; ayrıca zihinsel bozukluklar ile şiddet arasındaki ilişkiyi değerlendirmek ve öngörmek amacıyla, 1995 yılında Hare ve ekibi Psikopati Kontrol Listesi: Tarama Versiyonu (PCL:SV) geliştirmişlerdir (Şen ve ark., 2020). Psikopatik duygusuzluk ve manipülatif davranışların suç teşkil etmediği durumların DSM kullanılarak tespit edilmesi maalesef zordur, bu tür vakalar için PCL-R gibi diğer yöntemler daha uygun bir seçenek sunmaktadır (Pethman ve Erlandsson, 2002).

Psikopati alanında önde gelen bir isim olan Hare (2023, s. 60), psikopatinin kilit noktalarını duygusal-kişilerarası ve toplumsal alanda sapkınlık olarak ikiye ayırarak şu şekilde belirtmiştir:

Duygusal/Kişilerarası:

- 1) Empati kuramama
- 2) İçtenlikten uzak olup sığ (yüzeysel) olma
- 3) Pişmanlık ya da suçluluk gibi duyguları hissetmeme
- 4) Büyüklenmecilik ve benmerkezci olma
- 5) Kandırma/Aldatma ve yönetmeye meyil
- 6) Derin duygular barındırmama

Toplumsal Sapkınlık:

- 1) Davranış kontrolünde zayıf olma
- 2) İçgüdüsel davranış
- 3) Çocukluk dönemi davranış problemleri
- 4) Yetişkin dönemde antisosyal davranış
- 5) Heyecan arama ve ihtiyacı
- 6) Sorumluluk almama

Psikopatinin tek bir bütün halinde bir yapıya sahip olması pek olası değildir; daha çeşitli alt bileşenlerden oluştuğu değerlendirilmektedir, deneysel kanıtlar ve teoriler dört, üç ve iki faktörlü modeller önermiştir; iki faktörlü model: psikopatinin iki ana kategoride incelenmesini sağlar ve birincil psikopati (faktör 1) ve ikincil psikopati (faktör 2) olarak psikopatiyi ikiye ayırır (Lyons, 2019). Lyons (2014) tarafından yapılan araştırmadaki sonuçlar, birincil ve ikincil psikopati arasındaki temel farklar vurgulamakta ve birincil psikopatinin evrimsel bir hile stratejisi olarak değerlendirilmesi gerektiğine dair bir destek sunmaktadır. Yapılan bir çalışma ise birincil ve ikincil psikopatların öz değerlendirme ve sosyal değerlendirme sürecinde dikkate değer farklılıklar gösterdiğini belirtmiştir; bu farklılıklar esas olarak sosyal rütbe değerlendirmeleri ve utanç duygusu etrafında şekillenmektedir (Morrison ve Gilbert, 2001).

2.2.3.1 Birincil Psikopati

Birincil psikopati, soğukluk ve duygusuz manipülasyon gibi duygusal ve kişilerarası unsurları barındırır ve birincil psikopatlar soğukkanlılığını muhafaza ederek ahlak yoksunluğuna dayanan planlı davranışlarını titizlikle uygularlar (Lyons, 2019; Wai ve Tiliopoulos, 2012). Aynı zamanda birincil psikopati “başarılı” psikopati olarak isimlendirilmektedir çünkü düşük suçluluk ve empati seviyesi, bireylere

toplumda güç kazanma açısından büyük avantajlar sunabilir (Lyons, 2019). Birincil psikopatlar kontrolü elinde tutarak kendilerine meydan okuyanları tehdit etme eğilimi gösterirken, ikincil psikopatlar savunmacı bir tutum sergileyerek hiyerarşide daha düşük pozisyonlarda yer almaktadır; bu kişiler hakimiyet peşinde koşsalar da hem yukarıdan hem de aşağıdan gelen saldırılara karşı oldukça hassas bir tutum göstermektedirler (Morrison ve Gilbert, 2001).

2.2.3.2. İkincil Psikopati

İkincil psikopati, olumsuz duygulara yanıt olarak diğer insanlara zarar verebilecek dürtüsel ve duygusal anlamda dengeden yoksun bir karakterin gelişmesine yol açan çevresel faktörlere bağlı olarak duygusal olarak şekillenen bir adaptasyon olarak nitelendirilir (Wai ve Tiliopoulos, 2012). Daha çok riskli ve dürtüsel davranışlarla ilişkili olan ikincil psikopati, psikopatinin “başarısız” yönünü temsil eder; bu durum bireylerin parlamentoda bir kariyer yapmak yerine suç işleyip hapse girmelerine yol açabilir (Lyons, 2019). Ve bununla birlikte duygusal algılamada daha fazla hata gösteren ikincil psikopatlar tepkisel olarak daha agresif davranış sergilemekte ve düşmanca bir tutum benimsemektedir (Del Gaizo ve Falkenbach, 2008). Birincil psikopat çeşitli nedenlerden ötürü antisosyal davranışlar sergilerken; ikincil psikopat, bu davranışları çevresel etkenler ve potansiyel olarak uyum sağlamaya yönelik gerekçelerle gerçekleştirmektedir (Lee ve ark., 2010).

Literatürde net bir şekilde ortaya konan bir gerçek vardır ki, psikopati genellikle kabul gördüğü gibi yalnızca olumsuz, uyumsuz ve patolojik bir eğilim değildir; hatta bazıları psikopatlığın uzun vadede belirli zorluklar doğurmasına rağmen, kısa vadede bazı avantajlar sağlayabileceğini öne sürmüştür (Jonason ve Middleton, 2015). Temel olan bazı psikopatik kişilik özellikleri –ki bunlara yetenek olarak adlandırmak da mümkün- iş başvurusunda bulunan kişilerde çekici görünebilir ve işe alım sürecinde başarıya katkıda bulunabilir örneğin psikopatlar son derece etkileyici olabilir ve en deneyimli mülakatçıları bile etkileme yeteneğine sahip olabilirler (Babiak ve Hare, 2006). İkna yetenekleri eşsiz olan psikopatların, karşısındaki insanın ruh durumunu anlama becerileri adeta efsanevidir (Dutton, 2023). Öte yandan psikopatların genellikle çekici bir dış görünüşe sahip oldukları ve çekiciliğini, diğer insanları kendi çıkarları doğrultusunda manipüle etmek amacıyla kullandıkları ortaya konmuştur (Fidanboyu ve ark., 2012). Aynı zamanda psikopati

özellği taşıyan bireyler, iş yaşamlarında yalnızca hedeflerine ulaşmaya odaklanır ve bu süreçte iş ortamına verdikleri rahatsızlığı, zararı umursamazlar (Bilen ve İçerli, 2023). Dutton (2023)'a göre psikopatların özellikle kişisel çekicilikleri ve kimliklerini gizleme konusundaki yetenekleri gibi, çok çeşitli becerileri bulunmaktadır; bu yetenekler, nasıl kullanılacakları ve kontrol altına alınacakları öğrenildiğinde sadece iş hayatında değil, günlük yaşamda da önemli avantajlar sağlayabilir.

Psikopatinin kapsamlı tanımlamalarına rağmen, birkaç önemli istisna bulunsa da bu sendromu genel nüfus arasında inceleyen oldukça az sayıda araştırma mevcuttur (Salekin ve ark., 2001). Bugüne kadar gerçekleştirilen psikopati araştırmalarının hemen hemen hepsi tamamen bu durumun suçlu bireylerdeki (kriminal popülasyon) yönlerine odaklanmıştır ancak pek çok araştırmacı Cleckley'nin (1941) bu alanda önde gelen çalışmasında belirttiği gibi, psikopatinin genel popülasyonda yaygın görülen bir işlevsiz kişilik tarzı olduğunu göz ardı etmiştir (Salekin ve ark., 2001). Hare (2023)'in belirttiğine göre tüm psikopatların sonunda hapisaneye girmesi gerekmez. Yaptıkları pek çok eylem, gözden kaçabilir, cezalandırılmayabilir veya hukukun boşluklarında kalabilir. Daha önce de belirtildiği gibi, karanlık üçlü, psikopatinin subklinik boyutunu (yani salt suçlu bireyler arasında ya da mahkumiyet altında olanları değil, toplumda her alanda da karşılaşılabilecek olan, psikopati tanı ölçütlerini henüz karşılamayan bireyleri) ele almaktadır. Klinik ve subklinik psikopati incelemelerine, benzerlik ve farklılıklarına dair tanım ve araştırmalara bakmak faydalı olabilir. Ayrıca belirtmelidir ki, klinik ve subklinik psikopati arasındaki temel fark tür değil derecedir yani rasyonalizasyon, başkalarıyla olan ilişkiler, duygulanım, davranış türünde değil, bunların ve bilişlerin derecesi, yoğunluğu ve sıklığı ile ilgilidir (LeBreton ve ark., 2006).

2.2.3.3. Klinik Psikopati

Klinik psikopati, kişinin yaşamının birçok alanını etkileyen, tümüyle anormal ve işlevsiz duygulanım, düşünce ve davranış kalıplarını içeren bir durumdur; bu tür bireyler genellikle toplum içinde uyum sağlamada zorluk çeker ve sıklıkla cezaevleri ya da psikiyatri kurumları gibi yerlere yolları düşer ama aynı zamanda bu tür bireylerin oranı oldukça düşüktür (LeBreton ve ark., 2006). PCL-R'nin tanıtılmasının ardından dikkat çekici bir bulgu da psikopatların sayısının genel nüfusun yalnızca yaklaşık %1'ini (belki de daha azını) oluşturmaya rağmen hapisane nüfusunun önemli bir

bölümünü kaplayıp ciddi suçlar ve sosyal sorunlarla bariz bir şekilde sorumlu tutulup ilişkilendirilmesidir (Hare, 1999). Klinik psikopatinin nadir bir durum olması sebebiyle, bu konudaki araştırmalar genellikle kriminal ve psikiyatrik ortamlarda gerçekleştirilmiştir; bu bireyler sıklıkla korkunç suçlar işleyip, rahatsız eden bir manipülasyon ile aldatma biçimlerine yönelmişlerdir (LeBreton ve ark., 2006).

2.2.3.4. Subklinik Psikopati

Subklinik psikopatlar, antisosyal kişilik bozukluğunun birçok özelliğini taşıyan ancak bu bozukluğun tanısı için gereken sınıra ulaşmayan bireylerdir; bu tür kişiler bazen rahatsızlık yaratabilecekleri gibi zaman zaman olumlu davranışlar sergileyerek de dikkat çekmektedir (LeBreton ve ark., 2006). Deneyim açısından klinik psikopatlarla benzerlik gösterirken, davranış türleri, kişilerarası ilişkiler ve bilişsel süreçler gibi özelliklerde farklılıklar sergilemezler ancak bu davranış kalıpları arasında niceliksel bir ayrım bulunur yani seviye, yoğunluk veya sıklık bakımından belirgin farklılıklar ortaya çıkmaktadır (Gustafson ve Ritzer, 1995). Örnek vermek gerekirse, klinik psikopatlar saldırı, tecavüz ve silahlı soygun gibi suç türlerine bulaşırken, subklinik psikopatlar genellikle bu kadar aşırı olmayan ve daha seyrek görülen antisosyal davranış biçimleriyle (mesela gider hesaplarını fazlaştırmak, cinsel taciz ve diğer kişilerarası saldırganlık türleriyle) ilgilenirler; bu tür bireyler ideal bir partner/arkadaş olmayabilirler ancak sayılan özelliklere rağmen başkalarıyla ilişkilerini sürdürebilirler (LeBreton ve ark., 2006). Bu yüzden belki de subklinik psikopatinin daha karşılaşılabildiğini söylemek yanlış olmaz. Pethman ve Erlandsson (2002)'a göre DSM perspektifinden incelendiğinde, subklinik psikopatinin suç davranışlarıyla ilişkilendirilmesi gereken bir durum olmadığını anlamak güçleşmektedir.

Psikopati, sosyopati ve antisosyal kişilik bozukluğu çoğunlukla karıştırılır veya birbirinin yerine kullanılır (Babiak ve Hare, 2006; Buzina, 2012). Psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğu her ne kadar birbirine benzeyen özellikler olsa da tanı kriteri için birbirinin yerine kullanılamaz, daha doğrusu dissosyal ya da antisosyal kişilik bozukluğu yaşayan bireylerin hepsine psikopat denemez zira bu kişilik yapıları (ve bozuklukları) birbirinden tamamen farklıdır (Buzina, 2012). Toplumun genelinde antisosyal ve de suçlu olarak nitelendirilen fakat bireylerin yetiştikleri alt kültür veya sosyal çevreleri tarafından normal veya gerekli görülen tutum ve davranış kalıplarını

ifade eden sosyopati, resmi psikiyatrik bir tanı değildir; sosyopat bireyler iyi gelişmiş bir vicdan ve normal düzeyde empati, suçluluk ve sadakat duygusuna sahip olabilirler; ancak doğru ve yanlış anlayışları, ait oldukları grupların normları ve beklentilerine göre şekillenebilir ve bu sebeple birçok suçlu sosyopat olarak değerlendirilebilir (Babiak ve Hare, 2006). Antisosyal kişilik bozukluğu ve psikopati arasındaki farka bakılırsa, ASKB (antisosyal kişilik bozukluğu) daha çok bireysel özgürlük alanlarına yapılan müdahalelerle bağlantılıdır oysa psikopati kavramı sadece bireysel özgürlükle sınırlı kalmaz (Şen ve ark., 2020). Psikopati, empati eksikliği, büyüklenmecilik ve sığ duygusallık gibi kişilik özelliklerini barındırır; bu özellikler antisosyal kişilik bozukluğu tanısı için gerekli değildir ayrıca ASKB toplumda ve cezaevlerinde psikopatiden daha yaygındır, büyük ihtimalle de sosyopati, ASKB'den daha yüksektir (Babiak ve Hare, 2006). Salekin ve ark. (2001) tarafından yapılan çalışmanın bulguları ise bize, psikopatinin toplumda beklenenden daha yüksek bir oranda yaygın olduğunu ve de ASKB dışındaki kişilik bozukluklarıyla pek örtüşmediğini göstermektedir. Psikopatinin günümüzdeki yaygınlığı hakkında Hare (2023)'in belirttiğine göre, toplumda suç ve psikopatiye katkı sağlayan ancak doğrudan tanımlanmayan toplumsal sapkın davranışlar, özellikle alt sınıflarda yaygın ve genel olarak artıyor olsa da içimizdeki psikopatların sayısının gerçekten artıp artmadığını bilemiyoruz.

Kişilik bozuklukları tanısının konabilmesi için toplumsal kültürel yapının yanı sıra bireylerin esneklik ya da katılık gösterme durumları da göz önünde bulundurulmalıdır (Ankay, 2020). Amerikan Psikiyatri Birliği'ne göre, bu tanının konabilmesi için ilgili belirtilerin yaklaşık yarısının ortaya çıkması ve belirli bir süre boyunca devam etmesi gerekmektedir, öte yandan Dünya Sağlık Örgütü bu koşulları açıkça belirtmemektedir (Ankay, 2020).

Psikopatların çoğu, küçük yaşlarda belirgin davranış problemleri sergilemeye başlar ve bununla birlikte psikopatların yalnızca kendi çıkarlarına yönelik anti-sosyal davranışlarının ömür boyu değişmeden devam etmesi ise dikkat çekicidir. Birçok araştırmacının, erken yaşlarda görülen anti-sosyal davranışların yetişkinlikteki sorunlar ve suçlulukla güçlü bir ilişki gösterdiğine dair bulguları, bu sürekli durumu açıklamaktadır (Hare, 2023). Psikopatinin nedenleri ve ilişkilerini daha iyi kavrayabilmek amacıyla araştırmalar sürdürülmektedir (Da Silva ve ark., 2012). Fakat aynı zamanda genel popülasyonda düşük yasadışı davranış oranlarına katkı sağlayan

psikopati ve suç düşüncesi üzerine yapılan araştırmalar da oldukça sınırlıdır (Fix ve Fix, 2015).

Ankay (2020), psikopatların tedavi edilememesi nedeniyle, bu kişilerin psikiyatrist ve psikologlar tarafından tanınmasının oldukça nadir olduğu belirtmiştir. Psikopatların genellikle tedavi edilemediği ve bu nedenle davranışlarının izlenip kontrol edilebileceği yerlere yönlendirilmesi gereken bireyler olarak görüldüğu kabul görmekle birlikte Skeem ve arkadaşlarının (2002) yaptığı çalışmaya göre psikopatik hastaların şiddet davranışlarını azaltmak için yeterli ölçüde tedaviden yararlanmalarının, psikopatik olmayan hastalar kadar mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

2.3. Kriminal Düşünce

Kriminal düşünce, kriminoloji alanında çalışan araştırmacılar ve akademisyenler tarafından yeterince ilgi görmemiş olabilir ancak tamamen göz ardı edilmiş de denemez (Walters, 2006). Kriminal düşünce kavramı, bireylerin davranışlarını rasyonelleştirip haklı çıkararak, suçlu davranışları destekleyen çarpık düşünce kalıpları olarak tanımlanmaktadır (Taxman ve ark., 2011). Jones ve ark. (2021) tarafından yapılan çalışmada, çoğunlukla suç destekleyici tutumlar veya antisosyal düşünceler olarak tanımlanan kriminojenik düşünce; antisosyal, suçla ilgili ve kendine zarar veren davranışları tetikleyen bilişsel kalıplar olarak bilinir.

Suç düşüncesi, suçluların suç davranışlarını meşrulaştırmak ve desteklemek amacıyla geliştirdikleri tutumlar, inançlar ve rasyonelizasyonlar açısından antisosyal bilişin temel bir özelliğidir (Walters, 2012). Suç düşüncesi, suç davranışının önemli bir belirleyicisi olarak uzun zamandır kabul edilmektedir; ancak suç düşüncesinin gelişimini hangi değişkenlerin etkileyebileceğine dair çok daha az araştırma yapılmıştır (Boduszek ve Hyland, 2012). Suç düşüncesini sınıflandırmanın çeşitli yolları bulunmaktadır, ancak en yaygın yöntemlerden biri, suç düşüncesini içerik ve süreç bileşenlerine ayırmaktır. Suçlu düşünce içeriği, suçlunun ne düşündüğünü kapsarken, suçlu düşünce süreci, suçlunun düşünme şekliyle ilgilidir. Suçlu düşünce içeriği ile sürecini birbirinden ayırmak zor olmasa da oldukça güçtür (Walters, 2012).

Birçok geleneksel kriminoloji, ıslah ve adli psikoloji ve ceza adaleti teorileri bilişsel unsurlar barındırmaktadır; bu teorilerden biri olan Sutherland'ın diferansiyel

ilişkilendirme teorisi: suçun, suça karışmış olan bireylerle kurulan ilişkiler yoluyla öğrenildiğini ve hem suç tekniklerinin hem de suçun sürdürülmesine yönelik motivasyonların, rasyonalizasyonların ve tutumların bu süreçte öğrenildiğini savunmaktadır (Sutherland ve Cressey, 1978; Walters, 2006). Geçmişteki suçların, gelecekteki suçları tahmin etmede kullanılması, suç sürekliliği olarak bilinen kriminolojik bir olgudur (Gendreau ve ark., 1996). Bilişsel faktörlerin geçmişteki suç ile gelecekteki suç arasındaki ilişkiyi açıklamada önemli bir rol oynadığı dikkate alındığında, bu tür faktörlerin hem çocuklar hem de yetişkin suçlular üzerinde incelenmesi önemli gibi görünmektedir (Walters ve DeLisi, 2013).

Suç tutumu ve davranışı etrafında şekillenen birkaç model vardır ve bunlardan bir tanesi de Walters (1990) tarafından geliştirilen Suç Davranışının Yaşam Tarzı Modeli'dir. Bu model, ciddi suçluluğun, "koşullar, seçim ve biliş" olarak adlandırılan üç faktörün etkisiyle şekillenen bir yaşam tarzı olduğunu öne sürmektedir (Walters, 1995). Koşullar: suçlu bir yaşam tarzı benimsemeye eğilimli olmayı belirleyen genetik ve aile gibi içsel ve dışsal faktörler olarak tanımlanmaktadır. Seçim faktöründe: koşulların sınırlamaları çerçevesinde, bireyler izledikleri davranışlar ve yaşam tarzlarıyla ilgili seçeneklere ve tercihlere sahip olabilirler yani bireyler, koşullar tarafından sunulan seçenekler arasından seçim yaparlar. Biliş faktöründe ise insanlar, davranışlarına yönelik bilişsel açıklamalar geliştirir, bu demek oluyor ki, bireyler kararlarını savunmak ve mantıklı hale getirmek için bir düşünce değişikliği yaratır, böylece eylemlerinden kaynaklanabilecek suçluluk duygusunu ortadan kaldırır (Palmer ve Hollin, 2003; Walters, 1995). Bu nedenle, bu üç faktör birbiriyle bağlantılıdır ve suç davranışları üzerinde dinamik ve çok yönlü bir etki yaratır (Palmer ve Hollin, 2003).

Yaşam tarzı modelinin bilişsel yönünde, suçlu bir yaşam tarzının devam etmesinde etkili olan ve birbirleriyle bağlantılı sekiz farklı düşünce tarzının bulunduğu kabul edilmektedir (Palmer ve Hollin, 2003; Walters, 1990). Bu düşünme biçimleri arasında:

- 1) Yatıştırma (kişinin kendi antisosyal davranışlarının sonuçlarını dışsal faktörlere atfetmesi)
- 2) Kesme (suçla ilgili yaygın caydırıcı faktörlerin hızla ortadan kaldırılması)
- 3) Hak görme (sahip olma ve ayrıcalık hisleri)

- 4) Güç yönelimi (başkaları üzerinde hakimiyet ve kontrol arzusu)
- 5) Duygusallık (suç davranışlarını çeşitli iyi işler yaparak meşrulaştırma)
- 6) Süper iyimserlik (suçlu bir yaşam tarzının olumsuz sonuçlarından sürekli olarak kaçınılacağına inanma)
- 7) Bilişsel tembellik (dürtüsel ve kısa düşünme yollarını tercih etme)
- 8) Süreksizlik (düşünce ve eylemde tutarlılığın eksikliği) yer almaktadır (Walters, 2020).

Walters, suçlu yaşam tarzının, bir bireyin suç işleme eğilimlerinin ve suçlu düşünce biçimlerinin bir sonucu olduğunu savunur. Ayrıca Walters (1995) çalışmasında, suç işleme eğilimini, bilişsel süreçleri değerlendirmek ve bu suçlu düşünme özelliklerini incelemek amacıyla, Suçlu Düşünce Tarzları Psikolojik Envanteri (PICTS) oluşturmuştur.

Suç ve sosyal psikoloji alanlarında yapılan araştırmalarla, yerleşik ve kökleşmiş suçlu düşünme biçimlerinin, suç davranışının merkezinde yer aldığına ve suçlu davranışın tahmin edilmesinde önemli bir rol oynadığına dair inanç, çeşitli meta-analiz çalışmalarının sonuçlarıyla desteklenmektedir (Boduszek ve Hyland, 2012; Walters, 2006). Ancak Burkay (2008) çalışmasında, suç olgusu, zaman ve mekâna göre farklılık gösterdiği için evrensel olarak kabul edilebilecek bir suç davranışının tespit edilmesinin zor olduğunu belirtmiştir. Gendreau ve ark. (1996), yetişkin suçlular arasında suç işleme eğilimlerini belirleyen faktörleri inceledikleri meta analizde, antisosyal tutumların suç davranışıyla güçlü bir ilişki gösterdiğini belirttikleri gibi; çeşitli araştırmalar, suç düşüncesi (örneğin, antisosyal tutumlar) ile suç davranışı arasında sürekli olarak güçlü ilişkiler tespit etmiştir (Knight ve ark., 2006). Sadece suçlu bireyler arasında değil, genel popülasyonda yani suçlu olmayan bireyler ile yapılan bir araştırmada da kriminal düşüncelerin suç davranışını öngördüğü belirtilmiştir ve özellikle güç odaklı düşüncelerin şiddet eylemleriyle, hak görme düşüncesinin ise mala yönelik suçlarla ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Fix ve Fix, 2015). Dolayısıyla kriminal/suç düşüncesini incelerken, suç davranışını da ele almak mantıklı olacaktır zira suç davranışını konu dışına itmek suç düşüncesini tam olarak anlamamıza engel olabilmektedir.

Suç düşüncesi yaklaşımının ana varsayımlarından biri, suç davranışındaki bir değişikliğin öncesinde suç düşüncesinde bir değişiklik yaşanması gerektiğidir (Walters, 2006). Engels ve ark. (2004) tarafından yapılan araştırmaya göre, suç

düşüncesi ile suçlu davranış arasındaki ilişki, suça yeni adım atanlar ile deneyimli suçlular açısından değişkenlik göstermektedir. Araştırmanın sonuçları şunu göstermektedir: suçlu davranış henüz gerçekleşmeden önce, bu davranışa yönelik tutumlar güçlü bir belirleyici rol oynarken, suçlu davranış zaten gerçekleşmiş olduğunda, tutumların bu davranışın sürüp sürmemesi üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı gözlemlenmiştir (Engels ve ark., 2004).

Son yirmi yılda, suçlu düşüncenin korelasyonları ve öngörücüleri hakkında önemli araştırmalar yapılmış, özellikle suçlu akran ilişkileri ve sosyal çevrenin suçlu tutumların gelişimindeki rolü vurgulanmıştır, ayrıca, kişilik gibi doğuştan gelen psikolojik faktörlerin de suçlu düşüncede etkili olduğu bulunmuştur (Boduszek ve Hyland, 2012). Boduszek ve arkadaşlarının (2013) yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre, suç düşüncesi, suç davranışının ortaya çıkışında net bir şekilde belirlenmişken, suç düşüncesinin kendisinin nasıl geliştiği hakkında ise çok az bilgi bulunmaktadır ayrıca suç düşüncesinin gelişiminde potansiyel bir nedensel faktör olarak öne çıkan psikolojik unsurlardan biri de kişilikteki bireysel farklılıklardır. Daha önce yapılan çalışmalar, suçlu popülasyonunda kişilik özellikleri ile kriminal düşünce (suç düşüncesi) tarzı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Boduszek ve ark., 2013). Kriminal düşünce, suç işleyen bireylerin karakteristik özelliklerinden, örneğin antisosyal kişilik bozukluğu ve psikopati gibi kişilik tarzlarından farklılık göstermektedir (Mandrachia ve Morgan, 2011). Suç düşüncesi, toplumda antisosyal özellikler gösteren ya da psikopatik olarak adlandırılabilir bireylerden daha çok beklense de yapılan bir çalışmaya göre, antisosyal ve psikopatik kişilik özellikleri taşımadığı düşünülen bireyler bile, belirli suç düşüncelerini bir ölçüde onaylayabilmektedir (McCoy ve ark., 2006). Elde edilen bu varsayımsal önerilere rağmen, kişilik özelliklerinin suçla ilgili düşünceler ve inançlar üzerindeki etkisini gösteren oldukça az sayıda araştırma bulunmaktadır (Boduszek ve ark., 2013).

Boduszek ve arkadaşlarının (2012) yaptığı araştırmanın bulgularına dayanarak, suç işleyen arkadaşların ve antisosyal kişilik özelliklerinin varlığı, suç düşünme biçiminin kazanılması için sadece güçlü bir özdeşim kurulmasına gerek olmadan yeterli olmayabilir; başka bir deyişle kişilik özellikleri ile suçla ilgili düşünme biçimleri arasında gözlemlenebilir bir ilişki oluşabilmesi için, kriminal bir sosyal kimliğin gelişmesi bir ön şarttır (Boduszek ve ark., 2013).

Ceza adaleti araştırmalarında risk ve ihtiyaç faktörlerini inceleyen bilim insanları, gelecekteki suç işleme ve suç riski ile ilgili en doğru tahminleri yapan dört ana faktörü belirlemiştir: antisosyal geçmiş, antisosyal kişilik özellikleri, antisosyal akran ilişkileri ve antisosyal düşünce biçimi (Walters ve DeLisi, 2013). Andrews ve ark. (2006), bu dört faktörü "dört büyük" olarak adlandırmakta ve ceza adaleti tahminleri, politikaları ve araştırmalarındaki rollerini detaylı bir şekilde açıklamaktadır.

Toplum sağlığı açısından, suç ve şiddet gibi eylemlerin minimize edilmesi büyük önem taşımaktadır (Dönmez ve Karaaziz, 2024). Bireyleri bu tür suç davranışlarına yönlendiren düşüncelerin önceden tespit edilmesi ve olası eylem planlarının tahmin edilerek engellenmesi amacıyla, suç düşünceleri ve eylemlerinin temel sebepleri ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir (Dönmez ve Karaaziz, 2024).

2.4. Benlik Saygısı

2.4.1. Benlik

Psikolojik bağlamda bireysel farklılıklar olarak da adlandırılan benlik, psikoloji biliminin ele aldığı bir konu olup, uzun yıllar boyunca felsefe tarafından, 19. yüzyılın sonlarından itibaren ise psikoloji tarafından incelenmiştir (Arıcak, 1999). Benlik kavramı, birçok disiplinde tartışılmakta olup, literatürde bu konuda farklı bakış açıları bulunmaktadır; bazı teorisyenler benliği sabit bir yapı olarak kabul ederken, diğerleri onun sürekli değişen bir olgu olduğunu öne sürmüşlerdir (Aslan-Yılmaz, 2016). Felsefe ve psikoloji biliminde, varoluşsal olarak bizi birbirimizden ayıran ve farklı kılan en temel yapı "benlik" (self) terimiyle tanımlanmıştır (Arıcak, 1999). Benliğin tanımlanmasının, çok da kolay olduğu söylenemez. Bireyin kendisini nasıl algıladığı, başkalarının onun benliğini nasıl tanımladığı ve toplumun benliğe atfettiği kültürel normlar ve biçimler, benlik kavramının tanımlanmasını zorlaştıran faktörler olarak sıralanabilir (Sevim ve Artan, 2021).

Benlikle ilgili ilk kapsamlı ve detaylı çalışmalar, sembolik etkileşimciler (symbolic interactionists) olarak bilinen James, Cooley ve Mead'e aittir (Arıcak, 1999). Benlik kavramı üzerine ilk önemli kaynağın ise, William James tarafından 1890 yılında yazılan ve 1950'de yeniden basılan "The Principles of Psychology" adlı eseri olduğunu söyleyebiliriz. James'e (1890) göre benlik; yalnızca bireyin bedeni ve

zihinsel yetileriyle sınırlı kalmaz, aynı zamanda kişinin giysilerinden evine, ailesine, arkadaşlarına, itibarı ve başarılarına, mal varlıkları ve banka hesaplarına kadar sahip olduğu şeylerin tümünü kapsayan geniş bir bütünlük olarak değerlendirilmektedir. Aynı eserinde ayrıca benlik tarihini şu üç şekilde ayırmıştır: 1)- Bileşenleri, 2)- Uyandırdığı duygular ve hisler, 3)- Harekete geçirdiği eylemler, kendini arama ve kendini koruma. James (1890), bu eserinde dört farklı benlik türünü (bileşenlerini) de belirtmiştir: "maddesel benlik", "sosyal benlik", "ruhsal benlik" ve "saf ego". Ayrıca, benlik türlerini "bilen ben" ve "bilinen ben" olarak da sınıflandırmıştır. Ek olarak "Bilen ben" ve "bilinen ben" kavramları, zaman içinde bazı diğer kuramcılar tarafından "özne ben" ve "nesne ben" olarak da ifade edilmiştir (Aslan-Yılmaz, 2016).

Benlik kavramı, bireyin kendisine dair algı, tutum ve inançlarını kapsar; bu süreç yaşam boyu devam eder ve bireyin kendini tanımasıyla daha da gelişir (Altunay ve Öz, 2006). Ek olarak benlik, kendimize dair algılarımızın, kendi hakkımızda nasıl düşündüğümüzün ve başkalarının bizimle ilgili görüşlerinin birleşiminden oluşur (Bhugra, 2002). Cooley (1902), bireylerin kendilerini nasıl algıladıklarıyla ilgili bir kavram olan "ayna benlik" (sosyal veya yansıtılmış benlik) kavramını ortaya atmıştır. Bu kavramda, kişinin benlik duygusunun diğer insanların ona dair tutumlarına göre şekillendiğinden bahsedilir. Başka birinin zihninde nasıl algılandığımızı hayal ederek, tıpkı aynada kendimizi gördüğümüzde hissettiklerimiz gibi, bu algıların bizi farklı şekillerde etkilediği de belirtilir. Ayna benlik anlayışının üç ana ögesi olduğu düşünülmektedir: başkalarına nasıl görüldüğümüzün hayali, onların bu görünüşle ilgili yargılarının hayali ve gurur ya da aşağılanma gibi bir benlik duygusu (Cooley, 1902). Cooley (1902)'e göre, "ben", "benim" ya da "kendim" dediğimiz kavram, genel yaşamdan bağımsız bir şey değildir; onun en dikkat çekici parçasıdır ve hem genel hem de bireysel bir ilişkiye sahip olmasından kaynaklanır. Bu kavram şüphesiz öznel bir olgudur ve bireyin fenomenal dünyasının temel bir parçasıdır. Ancak aynı zamanda, sosyal etkileşimlerden doğan ve sosyal deneyimlerle sürekli olarak şekillenen bir sosyal üründür; bu yüzden bireyin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını etkiler. Kendimizi nasıl algıladığımız, başkalarının bizi nasıl gördüğüyle ve kendi gözümüzle nasıl gördüğümüzle şekillenir (Bhugra, 2002). Gurur ya da utanç gibi duygularda olduğu gibi, "ben" duygusu, "sen", "o" ya da "onlar" duygusu olmadan var olamaz (Cooley, 1902). Ek olarak, benlik, "Ben" (I) ve "Bana"

(Me) arasındaki diyalektik ilişkiyle ortaya çıkan, karşılıklı bir yansıma süreci olarak kullanılmaktadır (Sevim ve Artan, 2021).

Rosenberg (1979), benlik kavramını, bireyin kendisini bir nesne olarak gördüğü düşünce ve duyguların toplamı olarak tanımlar. Bu kavramın, psikanalitik ego, gerçek benlik ya da kendini gerçekleştirme ile karıştırılmaması gerektiğini belirtir; benlik, daha çok bir tür resmi yansıma olarak tanımlanır. Rosenberg, sosyal kimliğin benlik kavramının önemli bir parçası olduğunu vurgular ve sosyal kimliği cinsiyet, ırk, milliyet, din gibi unsurlardan oluşan bir yapı olarak açıklar. Sosyal kimliği ise, sosyal statü, grup üyelikleri, etiketler, türetilmiş statüler, tipler ve kişisel kimlik gibi çeşitli kategorilere ayırır (akt., Bhugra, 2002).

Kişinin benlik oluşumu ve benlik algısında sosyal çevrenin önemi yadsınamaz. İçinde yaşadığımız, bulunduğumuz koşullarda, bir çevrenin, grubun içine dahil olmaktadır. Dolayısıyla benlik, sosyal psikoloji alanıyla da yakından ilişkilidir diyebiliriz. Sosyal psikoloji, değerler, tutumlar, görüşler, inançlar ve bunların dönüşümünü; aynı zamanda kalıpyargılar ve sosyal göstergeleri ele alır; çünkü bunlar, bireylerin diğer insanlara, olaylara ve nesnelere nasıl yöneldiğini belirler ve bu öğeler, yalnızca diğerleriyle olan etkileşim içinde anlam kazanır (Demirtaş, 2003). Bu bağlamda psiko-sosyal anlamda kimlik kavramı, sosyal psikolojide sosyal kimlik olarak adlandırılır ve gruplararası etkileşimler sonucunda şekillenen bir kavram olarak belirtilir (Sözen, 1991). Buna ek olarak, önemli bir kuram da Tajfel ve Turner'ın, 1970li yıllarda geliştirmiş olduğu sosyal kimlik kuramıdır (Demirtaş, 2003). Tajfel'in (1982) belirttiğine göre "sosyal kimlik", bireyin benlik anlayışının, bir sosyal gruba (ya da gruplara) ait olma bilgisinden ve bu üyeliğin taşıdığı değer ile duygusal anlamdan türeyen bir parçası olarak tanımlanır. Sosyal Kimlik Kuramı'nın ana varsayımı, insanların benlik saygılarını artırmak amacıyla kendileri hakkında olumlu değerlendirmeler yapma eğiliminde olduklarıdır (Demirtaş, 2003).

2.4.2. Benlik Saygısı

Öz saygı (benlik saygısı), insanların kendilerine olan değerini ifade eder ve benlik bilgisinin değerlendiren bir yönüdür (Baumeister ve ark., 2003). Bireyin mevcut benlik algısı ile ideal benliği arasındaki farkı değerlendirdiği bir süreçtir (Tözün, 2010). Bir bireyin kendine dair yaptığı değerlendirmelerin, benlik saygısının temelini oluşturduğu ifade edilebilir (Büyükşahin-Çevik ve Yıldız, 2016). Tözün (2010)'e göre

benlik saygısı, erken çocuklukta anne-baba tarafından şekillendirilirken, benliğin gelişimindeki en önemli dönem ergenlik çağında gerçekleşmektedir. Rosenberg (1965) tarafından benlik saygısı, bir kişinin kendine dair duyduğu olumlu ve olumsuz tutumların bir birleşimi olarak tanımlanmıştır. Benlik saygısı, kişiliğin önemli bir yönü ve olumlu bir kişilik özelliği olarak kabul edilir. Bu kavram, bireyin toplum içinde davranışlarını etkileyen ve kendisini yetenekli, değerli, başarılı, önemli ve beğenilmeye değer olarak algılama biçimiyle ilişkilidir; ayrıca, kendine güvenme ve olumlu bir ruh haliyle kabullenmeyi sağlayan bir durumdur (Atay ve ark., 2014). Benlik saygısı, bir kişinin değerli olma hissi ya da sorun çözme yeteneği ile ilgili olabilir; ancak her iki şekilde de son derece kişiseldir çünkü kim olduğumuzu ve hayatımızı nasıl yaşadığımızı yansıtır (Mruk, 2006).

Mruk (2006)'a göre benlik saygısı hem olumsuz hem de olumlu durumlarda aktif olan nadir bir özellik olup, bu yüzden geniş bir davranış yelpazesinde geçerlidir. Doğan ve Eryılmaz'ın (2013) yaptığı araştırma ise, benlik saygısı ile öznel iyi oluş arasında olumlu bir ilişki bulunduğunu göstermiştir. Ayrıca bu çalışmada, benlik saygısının öznel iyi oluşu anlamlı bir şekilde pozitif yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Büyüksahin-Çevik ve Yıldız (2016) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre (literatürdeki diğer çalışmaları destekler nitelikte), benlik saygısının umutsuzluk ve mutlulukla ilişkili olduğu, ancak bu kavramların birbirinin yerine geçemeyeceği belirtilmekle birlikte benlik saygısının bu iki duygu arasında aracı bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Benlikle ilgili olumlu bir genel değerlendirme anlamına gelen yüksek benlik saygısı, kişinin değerinin, başarılarının ve yetkinliklerinin haklı bir şekilde takdir edilmesiyle ilgili olabileceği gibi, aşırı kibirli ve başkalarına karşı gereksiz bir üstünlük hissiyle de ilişkili olabilir (Baumeister ve ark., 2003). Benliğin olumsuz bir şekilde tanımlanması anlamına gelen düşük benlik saygısı ise bireyin eksikliklerini gerçekçi ve sağlam bir şekilde değerlendirmesiyle ilgili olabileceği gibi, aşırı güvensizlik ve aşağılık duygusuyla çarpıtılmış bir algıyı da içerebilir (Baumeister ve ark., 2003). Ayrıca Tözün (2010), düşük benlik saygısına sahip bireylerde yüksek kaygı düzeyi, psikosomatik rahatsızlıklar ve depresyon belirtiler görüldüğünü belirtmiştir.

Bireylerin gerçek benlikleri ile ideal veya olması gereken benlikleri arasındaki farklar, benlik saygısının düşük ya da yüksek olmasına neden olabilir (Sevim ve Artan, 2021). Yüksek ve düşük benlik saygısı arasında çeşitli dereceler bulunabilir. Bu

durum, bazen genel bir benlik saygısını, bazen de belirli bir durumu yansıtabilir. Bu konuda alanyazındaki çeşitli araştırmaların bulgularına göre, benlik saygısının ruh sağlığı, mutluluk ve iyi oluş üzerinde önemli bir etkisi olduğu söylenebilir, ayrıca benlik saygısı arttıkça mutluluğun da arttığı, yüksek benlik saygısına sahip bireylerin yaşamlarına daha olumlu bir yaklaşım sergilerken, düşük benlik saygısına sahip bireylerin ise daha az keyif alabileceği düşünülmektedir (Büyükşahin-Çevik ve Yıldız, 2016). Ayrıca, bireylerin benlik saygısına duydukları ihtiyaç da benlik saygısını etkileyen önemli bir faktördür (Sevim ve Artan, 2021). Baumeister ve ark. (2003) tarafından yapılan çalışmaya göre, yüksek benlik saygısı, narsisist, savunmacı ve kibirli bireylerin yanı sıra, kendi iyi özelliklerini açıkça kabul eden kişileri de içeren çeşitlilik gösteren bir kategoridir. Yine aynı çalışmada, yüksek veya düşük benlik saygısının, şiddetin doğrudan bir nedeni olmadığı belirtilmiştir.

Greenberg ve arkadaşları (1992), insanların olumlu bir benlik algısını korumak için motive olduklarını ve bu süreçte benlik saygısının, onları kaygıdan koruyan bir mekanizma işlevi gördüğünü savunan bir sosyal davranış terör yönetimi teorisi geliştirmişlerdir. Bu teoriye göre, insanlar benlik saygısına ihtiyaç duyarlar çünkü benlik saygısı, bireyleri kendi savunmasızlıkları ve ölüm korkusundan kaynaklanacak kaygılardan koruyan ana psikolojik mekanizmadır (Greenberg ve ark., 1992). Bazı yorumcular, benlik saygısının herkes için koşullara bağlı olduğunu ya da yalnızca çok az insanın koşulsuz (veya ideal) benlik saygısına sahip olduğunu, bu yüzden de hem teorik hem de pratik açıdan faydasız olduğunu öne sürmektedir (Kernis, 2003). Aynı zamanda Kernis (2003)'e göre, insanlar en çok benlik saygısını, benlik saygılarının koşullu olduğu, belirli bir koşulu yerine getirmeyi istedikleri ve çevrelerinin bu önemli koşulu tatmin etme fırsatları sunduğu düşünüldüğünde arayacaklardır.



3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Kişinin özsaygısı yani benlik saygısı denilen kavramın, narsisizm ve psikopatinin eşikaltı boyutlarını ve makyavelizm kişilik özelliklerini tek bir çatı altında toplayan bir kavram olan karanlık karanlık üçlü kişilik özellikleri ile suç davranışını ve suça eğilimi de yordayan, suç düşüncesi anlamına gelen kriminal düşünce ile ilişkisini inceleyen bu çalışmada, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için, ilişkisel tarama türü kapsamında korelasyonel araştırma desenlerinden, açıklayıcı model kullanılmıştır. Nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan ilişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki mevcut ilişkilerin belirlenmesine imkân tanır (Karasar, 2014). Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri ise aşağıda gösterilmiştir.

Bağımsız değişken: Karanlık üçlü kişilik özellikleri

Bağımlı değişkenler: Kriminal düşünce, Benlik saygısı

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye’deki yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise 18-60 yaş aralığındaki gönüllü bireylerden oluşmaktadır. 2024 Ağustos – Aralık ayı arasında gerçekleştirilen veri toplama sürecinde, 209 kadın ve 139 erkek tarafından araştırmaya katılım sağlanmıştır. Araştırmanın örnekleme 18-60 arasını kapsadığı için bu yaş sınırları altında ve üstünde kalanlar araştırmaya dahil edilmemiştir. Örneklem seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen örneklemin, evreni yeterince temsil edebileceği varsayılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Katılımcılara sırasıyla; sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla “Sosyodemografik Bilgi Formu”, kişiliğin karanlık yönleri olarak kabul edilen narsisizm, makyavelizm ve psikopati düzeyini ölçmek için “Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği”, suç düşüncelerini ve eğilimlerini anlayabilmek amacıyla “Kriminal Düşünce Ölçeği” son olarak öz saygılarını belirleyebilmek amacıyla ise “Kendini Sevme/Özyeterlik (İki Boyutlu Benlik Saygısı)” ölçeği uygulanmıştır. İlgili form ve ölçekler, online olarak (Google forms aracılığıyla) katılımcılara sunulmuştur.

3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgilerini elde etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda, katılımcıların cinsiyeti, yaşı, daha önce psikiyatrik bir tanı alıp almadığı, eğitim durumu, gelir düzeyi ve ilişki durumuna ilişkin sorular yer almaktadır.

3.3.2. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği

Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği SD3 (Short Dark Triad) Jones ve Paulhus (2014) tarafından geliştirilen, Türkçeye uyarlaması Özsoy ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan, katılımcıları üniversite öğrencilerinden oluşan, toplam 27 sorudan oluşan 5’li likert tipinde (1. Kesinlikle katılmıyorum- 5. Kesinlikle katılıyorum) bir ölçektir. Karanlık üçlüyü oluşturan sırasıyla; makyavelizm (1.-9. maddeler arası), narsisizm (10.-18. maddeler arası) ve psikopati (19.-27. maddeler arası) özelliklerinin her biri için 9’ar soru mevcuttur. Ölçekte 11,15,17,20 ve 25. toplamda 5 soru ters maddedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı alt boyutlar için makyavelizm için 0.70, narsisizm 0,79, ve psikopati için 0,79 olarak bulunmuştur (Özsoy ve ark., 2017).

3.3.3. Kriminal Düşünce Ölçeği

Knight ve arkadaşları (2006) tarafından, kriminal düşünceleri ölçmek amacıyla geliştirilen Kriminal Düşünce Ölçeği’nin Türkçe uyarlaması, Duyguner ve Gölge (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama, özgün formdan farklı olarak toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek sırasıyla; Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/Diğerlerini Suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk olarak 6 alt boyutla yapılandırılmıştır. Türkçe uyarlamanın alt

boyutlarının iç tutarlılık katsayıları ise sırasıyla şunlardır: Hak Görme (0.71), Kriminal Rasyonalizasyon (0.74), Güç Yönelimi (0.54), Merhametsizlik (0.58), Meşrulaştırma (0.50) ve Kişisel Sorumsuzluk (0.57). Ölçeğin tamamı için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı ise 0.79 olarak rapor edilmiştir (Duyguner ve Gölge, 2019).

3.3.4. Kendini Sevme/Özyeterlik (İki Boyutlu Benlik Saygısı) Ölçeği

Tafarodi ve Swan (2001) tarafından geliştirilen, Türkçeye uyarlaması Doğan (2011) tarafından yapılan, Kendini Sevme ve Özyeterlik olarak 2 alt boyuttan oluşan, alt boyutlarından her birinde 8'er soru bulunan toplam 16 soruluk bir ölçektir. Üniversite öğrencileri ile çalışılmıştır. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı Kendini Sevme alt boyutu için .83, Özyeterlik alt boyutu için .74 olarak bulunmuştur (Doğan, 2011).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Ardından ilgili değişkenlere ait puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) katsayıları incelenmiş, ayrıca ölçek ve alt boyutlarının aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerlerine de bakılmıştır. Ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları da incelenmiştir. Değişkenlerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra parametrik testler kullanılmıştır. İkili grupların ölçek ve alt boyutlarıyla karşılaştırılmasından sonra üç ve daha fazla grubu karşılaştırmak için parametrik analiz yöntemlerinden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Ek olarak, normal dağılım göstermeyen iki sosyo-demografik değişken için ise kruskal wallis testleri uygulanmıştır. Daha sonra hipotezleri test etmek, değişkenlerin arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizine başvurulmuştur. Ardından bağımsız değişkenin (karanlık üçlü kişilik özellikleri), bağımlı değişkenler (kriminal düşünce ve benlik saygısı) üzerindeki etkisini ölçmek için regresyon analizi uygulanmıştır.



4. BULGULAR

Çalışmanın verilerine ait analiz sonuçları bu bölümde sunulmuştur. Bulgular; katılımcıların sosyo-demografik ve kişisel bilgileri, normallik analizleri, ölçeklerden elde edilen puanlara ilişkin betimsel istatistikler, hipotez testleri ve diğer analizleri içermektedir.

4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Veriler

Bu bölümde katılımcılara uygulanan sosyodemografik bilgi formundan elde edilen frekans ve yüzde değerlerine yer verilmiştir. Sonuçlar tablo 4.1.1’de gösterilmektedir. Araştırmaya 350 kişi katılmıştır fakat 2 kişi 17 yaşını işaretlediği için analizlere dahil edilmemiştir.

4.1. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ait frekans ve yüzde sonuçları

Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	209	60,1
Erkek	139	39,9
Toplam	348	100,0
Psikiyatrik Tanı	N	%
Evet	51	14,7
Hayır	297	85,3
Toplam	348	100,0
Eğitim Durumu	N	%
İlköğretim	4	1,1
Lise	85	24,4
Üniversite	201	57,8
Lisansüstü	58	16,7
Toplam	348	100,0
Gelir Düzeyi	N	%
Düşük	86	24,7
Orta	234	67,2
Yüksek	28	8,0
Toplam	348	100,0
İlişki Durumu	N	%
Bekar – İlişkisi Yok	166	47,7
Bekar – İlişkisi Var	100	28,7
Evli	82	23,6
Toplam	348	100,0

Tablo 4.1'de yer alan verilere göre, araştırmaya katılan yetişkinlerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde; 209'u kadın (% 60.1), 139'u erkek (% 39.9) katılımcıdan oluştuğu görülmektedir. Katılımcılardan 51 kişinin (% 14.7) psikiyatrik bir tanı aldığı, 297 kişinin ise (% 85.3) herhangi bir psikiyatrik tanı almadığı; 4 kişinin (%1.1) ilköğretim, 85 kişinin (% 24.4) lise, 201 kişinin (% 57.8) üniversite ve 58 kişinin (% 16.7) lisansüstü mezunu olduğu görülmüştür. Gelir düzeyini düşük olarak niteleyen 86 kişi (% 24.7), orta olarak niteleyen 234 kişi (% 67.2), yüksek olarak niteleyen 28 kişi (% 8.0) kişi vardır. Bekar ve ilişkisi olmayan 166 kişi (% 47.7) kişi, bekar-ilişkisi olan 100 kişi (% 28.7) ve evli olan 82 kişi (% 23.6) tespit edilmiştir.

4.2. Katılımcıların Yaşlarına Ait Veriler

Yaş	N	mean	SS	Min.	Max.
Kadın	209	26.81	6.98	18	50
Erkek	139	28.01	7.64	18	53
Toplam	348	27.29	7.26	18	53

Araştırma 18-60 yaş arasını kapsamaktadır ve veriler şu şekildedir: yaş ortalaması 27.29, standart sapma (SS) değeri 7.26 olarak saptanmıştır, minimum değer 18 yaş ve maksimum değer ise 53 yaştır. Cinsiyet yaşı olarak baktığımızda kadın katılımcılarda yaş ortalaması 26.81 ve standart sapma 6.98; erkek katılımcılarda yaş ortalaması 28.01 ve standart sapma 7.64 olarak tespit edilmiştir.

4.2. Normallik Sınaması

Veri analizine başlamadan önce, analiz sürecinde kullanılacak test tekniklerini belirlemek amacıyla araştırmada kullanılan ölçeklerin normallik testleri yapılmıştır. Bir araştırmada verilerin normal dağılıma uyup uymadığını test etmek için analiz edilen çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerleri literatürde değişken değerlerde gösterilse de, Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından, bu değerlerin +1.5 ile -1.5 arasında olması durumunda verilerin normal dağılıma uyumlu olduğu belirtilmektedir. Araştırmada yer alan kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği, kriminal düşünce ve kendini sevme/özyeterlik ölçekleri ve alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için normallik analizi gerçekleştirilmiştir. İlgili ölçeklere ve alt boyutlarına ait ortalama puan, standart sapma, minimum ve maksimum

puan değeri, çarpıklık ve basıklık değerlerinin betimleyici istatistiksel sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

4.3. Araştırmada kullanılan Kısaltılmış Karanlık Üçlü, Kriminal Düşünce ve Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Normallik Testine İlişkin Hesaplanan Betimsel İstatistik Sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutları	Mean	Median	SS	Ranj	Min.	Max.	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	73,50	73,00	14,24	81,00	40,00	121,00	0,342	-0,013
KKÜÖ Makyavelizm	26,88	27,00	7,04	36,00	9,00	45,00	0,104	-0,250
KKÜÖ Narsisizm	26,23	26,00	5,89	35,00	9,00	44,00	0,197	0,057
KKÜÖ Psikopati	20,39	20,00	5,73	32,00	9,00	41,00	0,624	0,510
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	55,27	54,00	11,89	84,00	27,00	111,00	0,859	1,443
KDÖ Hak Görme	8,93	8,00	3,71	20,00	5,00	25,00	1,475	3,123
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	17,82	18,00	4,91	23,00	7,00	30,00	0,132	-0,669
KDÖ Güç Yönelimi	6,75	6,00	2,88	12,00	3,00	15,00	0,604	-0,131
KDÖ Merhametsizlik	8,06	7,00	3,54	16,00	4,00	20,00	1,502	2,251
KDÖ Meşrulaştırma	9,81	10,00	2,85	12,00	3,00	15,00	-0,317	-0,391
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	3,90	3,00	2,06	8,00	2,00	10,00	1,054	0,480
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	54,76	56,00	11,05	64,00	16,00	80,00	-0,445	0,382
KSÖÖ Kendini Sevme	28,68	29,00	6,57	32,00	8,00	40,00	-0,493	-0,161
KSÖÖ Özyeterlik	26,08	26,00	5,37	32,00	8,00	40,00	-0,158	0,653

Tablo 4.3'teki verilere göre, araştırmada kullanılan ölçeklerin çarpıklık, basıklık, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Veriler incelendiğinde, çoğu ölçeğin çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılım gösterdiği ve "-1,5 ile +1,5" aralığında olduğu görülmüştür. Bununla birlikte basıklık ve çarpıklık değerlerinin literatürde çeşitli aralıklarla değerlendirildiği görülmektedir; bununla birlikte, ± 3 aralığındaki değerler genellikle normal dağılımı işaret eden bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Kalaycı, 2005).

Tablo 4.3'de yer alan bulgular ışığında, verilerin normal dağılım göstermesi sebebiyle parametrik testler kullanılmıştır (sosyodemografik değişkenlerden eğitim durumu ve gelir düzeyi değişkenlerinde normal dağılım görülmemiştir bu sebeple non-parametrik analizlerden olan Kruskal Wallis testi kullanılmıştır). Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için korelasyon analizi, bağımsız değişkenin bağımlı değişkenleri ne derecede etkilediğini test etmek amacıyla ise regresyon analizi yapılmıştır.

4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere ve Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Analizi Sonuçları

4.4. Araştırmada Yer Alan Ölçeklerin Genel ve Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Katsayısı (Cronbach's Alpha) Sonuçları (n: 348)

Ölçekler ve Alt Boyutları	Soru Sayısı	Cronbach's Alpha
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	27	0,810
KKÜÖ Makyavelizm	9	0,770
KKÜÖ Narsisizm	9	0,667
KKÜÖ Psikopati	9	0,617
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	23	0,803
KDÖ Hak Görme	5	0,776
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	6	0,702
KDÖ Güç Yönelimi	3	0,655
KDÖ Merhametsizlik	4	0,812
KDÖ Meşrulaştırma	3	0,516
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	2	0,736
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	16	0,888
KSÖÖ Kendini Sevme	8	0,867
KSÖÖ Özyeterlik	8	0,745

Bilimsel araştırmalarda, bir ölçeğin Cronbach Alfa katsayısının .60 ile .70 arasında olması, o ölçeğin geçerli ve güvenilir olarak değerlendirildiğini gösterir (Ursachi, Horodnic ve Zait, 2015). Buna ek olarak ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, .80 ile 1.00 arasındaki değerler için yüksek güvenilirlik, .70 ile .79 arasındaki değerler için orta düzey güvenilirlik ve .00 ile .39 arasındaki değerler için düşük güvenilirlik anlamına gelmektedir (Özdamar, 1999). Tablo 4.4'teki verilere göre, araştırmada kullanılan ölçeklerin çoğunun iç tutarlık katsayılarının yüksek güvenilirliğe sahip olduğu, bazı ölçek ve alt boyutlarının ise orta derecede güvenilirlik gösterdiği belirlenmiştir. Bu bize, ölçek ve alt boyutlarının, hedeflenen özellikleri ölçme amacına hizmet ettiğini göstermektedir. Araştırmada yer alan ölçekler ve alt boyutları, güvenilir ölçüm araçları olarak değerlendirilmektedir.

4.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyut Puanlarının Sosyodemografik Değişkenlerle Karşılaştırılması.

Bu bölümde, araştırmada kullanılan ölçeklerin ve alt boyut puanlarının, katılımcıların sosyodemografik değişkenlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. İstatistiksel analizler doğrultusunda elde edilen sonuçlar Tablo 4.5 ile 4.15 arasında sunulmuştur.

4.5. Cinsiyet Değişkeninin, Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları ile Karşılaştırma Sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	df	t Değeri	p
Kısıtlanmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	Kadın	209	71,41	13,43	346	-3,402	0,001
	Erkek	139	76,63	14,88			
KKÜÖ Makyavelizm	Kadın	209	26,59	6,80	346	-0,935	0,350
	Erkek	139	27,31	7,40			
KKÜÖ Narsisizm	Kadın	209	25,61	5,75	346	-2,422	0,016
	Erkek	139	27,16	5,99			
KKÜÖ Psikopati	Kadın	209	19,22	5,24	346	-4,853	0,000
	Erkek	139	22,17	6,00			
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	Kadın	209	53,27	11,38	346	-3,93	0,000
	Erkek	139	58,28	12,06			
KDÖ Hak Görme	Kadın	209	8,52	3,59	346	-2,542	0,011
	Erkek	139	9,55	3,82			
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	Kadın	209	17,33	4,53	346	-2,205	0,028
	Erkek	139	18,55	5,35			
KDÖ Güç Yönelimi	Kadın	209	6,44	2,80	346	-2,502	0,013
	Erkek	139	7,22	2,95			
KDÖ Merhametsizlik	Kadın	209	7,25	2,82	346	-5,058	0,000
	Erkek	139	9,28	4,13			
KDÖ Meşrulaştırma	Kadın	209	10,12	2,78	346	2,562	0,011
	Erkek	139	9,33	2,91			
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	Kadın	209	3,60	1,96	346	-3,403	0,001
	Erkek	139	4,35	2,12			
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	Kadın	209	53,84	11,31	346	-1,92	0,056
	Erkek	139	56,15	10,54			
KSÖÖ Kendini Sevme	Kadın	209	28,39	6,87	346	-0,995	0,321
	Erkek	139	29,11	6,10			
KSÖÖ Özyeterlik	Kadın	209	25,44	5,40	346	-2,747	0,006
	Erkek	139	27,04	5,18			

Tablo 4.5'te yer alan verilere göre, kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği, cinsiyet üzerinde genel olarak istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir. Erkeklerin genel toplamda kadınlardan daha yüksek puan aldığı ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir ($p=0,001$, $p<0,05$). Makyavelizm alt boyutu puanı, katılımcıların cinsiyet değişkeni ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,350$, $p>0,05$). Erkeklerin ortalama puanı kadınlardan biraz daha yüksek olsa da, bu fark istatistiksel olarak geçerli değildir. Yani, Makyavelizm düzeyleri açısından cinsiyetler arasında fark yoktur. Erkeklerin Narsisizm alt boyutunda kadınlardan daha yüksek puan aldığı ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p=0,016$, $p<0,05$). Karanlık üçlünün son özelliği olan psikopati alt boyutunda erkekler, kadınlara göre daha yüksek puan almakta ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmaktadır ($p=0,000$, $p<0,05$).

Kriminal düşünce ölçeği genel toplam puanlarında kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$, $p<0,05$). Erkeklerin puan ortalaması (58,28) kadınlardan (53,27) daha yüksek olup, bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Kriminal düşüncenin alt boyutlarındaki sonuçlar ise şu şekildedir: Hak görme alt boyutunda, cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,011$, $p<0,05$). Bu fark, erkeklerin kadınlara kıyasla hak görme düzeylerinde daha yüksek bir skor aldığını göstermektedir. Kriminal rasyonalizasyon alt boyutunda da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,028$, $p<0,05$). Erkekler, kadınlara kıyasla kriminal rasyonalizasyon düzeylerinde ortalaması daha yüksektir. Güç yönelimi alt boyutunda da cinsiyetler arası anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,013$, $p<0,05$). Erkeklerin, kadınlardan daha yüksek bir puan aldığı görülmektedir. Dördüncü alt boyut olan merhametsizlikte de cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$, $p<0,05$). Bu fark, erkeklerin kadınlara göre merhametsizlik düzeyinde daha yüksek bir skor aldığını ortaya koymaktadır. Meşrulaştırma alt boyutunda da kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,011$, $p<0,05$). Kadınların bu alt boyuttan aldığı puan erkeklerin aldığı puandan daha yüksektir. Kriminal düşünce ölçeğinin son alt boyutunda olan kişisel sorumsuzluk alt boyutunda da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,001$, $p<0,05$). Ve bu fark erkeklerin kişisel sorumsuzluk düzeyinin kadınlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Son ölçek olan kendini sevme/özyeterlik ölçeği genel toplam için yapılan cinsiyet karşılaştırmasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0,056$, $p>0,05$). Kendini sevme alt boyutunda da cinsiyet grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,321$, $p>0,05$). İlgili ölçeğin diğer alt boyutu olan özyeterlik alt boyutunda ise cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,006$, $p<0,05$). Bu fark, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir özyeterlik düzeyine sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

4.6. Psikiyatrik Tanı Değişkeninin Araştırmada Kullanılan Ölçekler Genel ve Alt Boyutları ile Karşılaştırma Sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutları	Psikiyatrik Tanı	N	Ortalama	SS	df	t değeri	p
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	Evet	51	76,00	14,29	346	1,361	0,175
	Hayır	297	73,07	14,21			
KKÜÖ Makyavelizm	Evet	51	28,18	6,31	346	1,429	0,154
	Hayır	297	26,65	7,15			
KKÜÖ Narsisizm	Evet	51	26,08	5,60	346	-0,195	0,846
	Hayır	297	26,25	5,95			
KKÜÖ Psikopati	Evet	51	21,75	6,15	346	1,829	0,068
	Hayır	297	20,16	5,63			
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	Evet	51	58,45	13,06	346	2,077	0,039
	Hayır	297	54,72	11,62			
KDÖ Hak Görme	Evet	51	9,76	4,51	346	1,472	0,146
	Hayır	297	8,79	3,55			
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	Evet	51	18,75	4,70	346	1,466	0,143
	Hayır	297	17,66	4,93			
KDÖ Güç Yönelimi	Evet	51	7,90	3,04	346	3,123	0,002
	Hayır	297	6,56	2,81			
KDÖ Merhametsizlik	Evet	51	8,18	3,12	346	0,247	0,805
	Hayır	297	8,04	3,61			
KDÖ Meşrulaştırma	Evet	51	10,12	2,96	346	0,84	0,401
	Hayır	297	9,75	2,84			
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	Evet	51	3,75	2,10	346	-0,58	0,563
	Hayır	297	3,93	2,05			
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	Evet	51	51,06	11,70	346	-2,612	0,009
	Hayır	297	55,40	10,83			
KSÖÖ Kendini Sevme	Evet	51	26,02	7,15	346	-3,167	0,002
	Hayır	297	29,13	6,37			
KSÖÖ Özyeterlik	Evet	51	25,04	5,51	346	-1,507	0,133
	Hayır	297	26,26	5,33			

Tablo 4.6'daki verilere göre, katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamaları ile kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği genel toplam puanı arasında istatistiksel olarak

anlamli bir fark bulunmamıştır ($p=0,175$, $p>0,05$). Benzer şekilde, katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamaları ile ilgili ölçeğin narsisizm, makyavelizm ve psikopati alt boyutlarına ait puanlar arasında da istatistiksel olarak anlamli bir fark gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamaları ile kriminal düşünce ölçeği genel toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmuştur ($p=0,039$, $p<0,05$). Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların puan ortalaması (58,45) psikiyatrik tanı almayan katılımcıların puan ortalamasından (54,72) daha yüksek bulunmuştur. İlgili ölçeğin hak görme, kriminal rasyonalizasyon, merhametsizlik, meşrulaştırma ve kişisel sorumsuzluk alt boyutları ile katılımcıların psikiyatrik tanı alıp almama durumu arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamaları ile kriminal düşünce ölçeğinin güç yönelimi alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmuştur ($p=0,002$, $p<0,05$). Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların puan ortalaması (7,90), psikiyatrik tanı almayan katılımcıların puan ortalamasından (6,56) anlamli derecede daha yüksektir.

Katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamaları ile kendini sevme/özyeterlik ölçeği genel toplamı arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmuştur ($p = 0,009$, $p<0,05$). Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların ortalama puanları, tanı almayanlara göre daha düşüktür. İlgili ölçeğin kendini sevme alt boyutu ile katılımcıların psikiyatrik tanı alıp almama durumu arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmuştur ($p=0,002$, $p<0,05$). Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların, kendini sevme düzeyleri tanı almayanlara göre anlamli şekilde daha düşüktür. İlgili ölçeğin diğer alt boyutu olan özyeterlik ile katılımcıların psikiyatrik tanı alıp almama durumu arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunamamıştır ($p=0,133$, $p>0,05$). Bu, psikiyatrik tanı almış ve almamış katılımcılar arasında özyeterlik düzeylerinde anlamli bir fark olmadığını göstermektedir.

4.7. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	p
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	İlköğretim	4	96,25	0,121
	Lise	85	177,52	
	Üniversite	201	180,83	
	Lisansüstü	58	153,53	
	Toplam	348		
KKÜÖ Makyavelizm	İlköğretim	4	139,00	0,487
	Lise	85	181,78	
	Üniversite	201	176,64	
	Lisansüstü	58	158,88	
	Toplam	348		
KKÜÖ Narsisizm	İlköğretim	4	70,88	0,026
	Lise	85	172,92	
	Üniversite	201	183,99	
	Lisansüstü	58	151,09	
	Toplam	348		
KKÜÖ Psikopati	İlköğretim	4	145,50	0,774
	Lise	85	178,72	
	Üniversite	201	176,17	
	Lisansüstü	58	164,53	
	Toplam	348		

Tablo 4.7’de yer alan verilere göre, eğitim durumu ile kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği genel toplam puanları arasındaki farkın analizine bakıldığında, kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği toplam puan ile eğitim durumu arasında p-değeri 0,05’ten büyük olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($P= 0,121$). KKÜÖ alt boyutlarından makyavelizm ile eğitim durumu arasında da anlamlı bir fark bulunamamıştır ($P= 0,487$, $P>0,05$). KKÜÖ narsisizm alt boyutuyla eğitim durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($P= 0,026$, $P<0,05$). Son alt boyut olan psikopati ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($P= 0,774$, $P>0,05$).

4.8. Katılımcıların Eğitim Durumu ile Kriminal Düşünce Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	p
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	İlköğretim	4	80,00	0,072
	Lise	85	193,01	
	Üniversite	201	170,62	
	Lisansüstü	58	167,35	
	Toplam	348		
KDÖ Hak Görme	İlköğretim	4	196,25	0,663
	Lise	85	185,33	
	Üniversite	201	170,78	
	Lisansüstü	58	170,01	
	Toplam	348		
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	İlköğretim	4	114,25	0,205
	Lise	85	190,16	
	Üniversite	201	172,94	
	Lisansüstü	58	161,12	
	Toplam	348		
KDÖ Güç Yönelimi	İlköğretim	4	107,00	0,099
	Lise	85	194,25	
	Üniversite	201	167,04	
	Lisansüstü	58	176,06	
	Toplam	348		
KDÖ Merhametsizlik	İlköğretim	4	156,63	0,878
	Lise	85	169,19	
	Üniversite	201	175,01	
	Lisansüstü	58	181,74	
	Toplam	348		
KDÖ Meşrulaştırma	İlköğretim	4	46,88	0,007
	Lise	85	197,80	
	Üniversite	201	169,65	
	Lisansüstü	58	165,97	
	Toplam	348		
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	İlköğretim	4	108,75	0,475
	Lise	85	170,42	
	Üniversite	201	178,86	
	Lisansüstü	58	169,91	
	Toplam	348		

Eğitim durumu ile kriminal düşünce ölçeği genel toplam arasında yapılan karşılaştırmada, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P= 0,072$). Eğitim durumu ile KDÖ alt boyutlarından hak görme ($P= 0,663$), kriminal rasyonalizasyon ($P= 0,205$), güç yönelimi ($P= 0,099$), merhametsizlik ($P= 0,878$) ve kişisel sorumsuzluk ($P= 0,475$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. KDÖ alt boyutundan meşrulaştırma ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır ($P= 0,007$).

4.9. Katılımcıların Eğitim Durumu ile Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	p
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	İlköğretim	4	200,75	0,586
	Lise	85	166,49	
	Üniversite	201	173,38	
	Lisansüstü	58	188,33	
	Toplam	348		
KSÖÖ Kendini Sevme	İlköğretim	4	153,25	0,559
	Lise	85	163,90	
	Üniversite	201	175,78	
	Lisansüstü	58	187,08	
	Toplam	348		
KSÖÖ Özyeterlik	İlköğretim	4	234,75	0,366
	Lise	85	170,78	
	Üniversite	201	170,54	
	Lisansüstü	58	189,53	
	Toplam	348		

Eğitim durumu ile kendini sevme/özyeterlik ölçeği toplamı arasında p değeri 0,05'ten büyük olduğundan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($P= 0,586$). Kendini sevme alt boyutu için de benzer şekilde, eğitim düzeyi ile anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($P= 0,559$). Eğitim durumu ile özyeterlik alt boyutu arasında da anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($P= 0,366$).

4.10. Katılımcıların Gelir Düzeyi ile Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gelir Düzeyi	N	Mean Rank	p
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	Düşük	86	176,92	0,062
	Orta	234	168,66	
	Yüksek	28	215,84	
	Toplam	348		
KKÜÖ Makyavelizm	Düşük	86	177,19	0,274
	Orta	234	170,22	
	Yüksek	28	202,04	
	Toplam	348		
KKÜÖ Narsisizm	Düşük	86	163,48	0,022
	Orta	234	172,73	
	Yüksek	28	223,14	
	Toplam	348		
KKÜÖ Psikopati	Düşük	86	183,60	0,306
	Orta	234	168,94	
	Yüksek	28	192,98	
	Toplam	348		

Kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği toplam puan ile gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($P=0,062$). Bu, %5 anlamlılık düzeyine ($p<0,05$) göre istatistiksel olarak anlamlı değildir. Verilere göre makyavelizm ($P=0,274$) ve psikopati ($P=0,306$) alt boyutunda da benzer şekilde anlamlı bir farklılık yoktur ($P>0,05$). Narsisizm alt boyutuyla gelir düzeyi arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P=0,022$).

4.11. Katılımcıların Gelir Düzeyi ile Kriminal Düşünce Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gelir Düzeyi	N	Mean Rank	p
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	Düşük	86	192,45	0,057
	Orta	234	165,51	
	Yüksek	28	194,46	
	Toplam	348		
KDÖ Hak Görme	Düşük	86	192,71	0,030
	Orta	234	164,69	
	Yüksek	28	200,54	
	Toplam	348		
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	Düşük	86	192,10	0,131
	Orta	234	167,12	
	Yüksek	28	182,16	
	Toplam	348		
KDÖ Güç Yönelimi	Düşük	86	188,63	0,178
	Orta	234	167,56	
	Yüksek	28	189,11	
	Toplam	348		
KDÖ Merhametsizlik	Düşük	86	175,62	0,280
	Orta	234	177,53	
	Yüksek	28	145,75	
	Toplam	348		
KDÖ Meşrulaştırma	Düşük	86	180,01	0,251
	Orta	234	176,01	
	Yüksek	28	144,91	
	Toplam	348		
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	Düşük	86	182,65	0,047
	Orta	234	167,02	
	Yüksek	28	211,96	
	Toplam	348		

Kriminal düşünce ölçeği toplam puan ile gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($P= 0,057$). Benzer şekilde kriminal rasyonalizasyon ($P= 0,131$), güç yönelimi ($P= 0,178$), merhametsizlik ($P= 0,280$), meşrulaştırma ($P= 0,251$) alt boyutlarıyla da gelir düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Hak görme ($P= 0,030$) ve kişisel sorumsuzluk ($P= 0,047$) alt boyutlarıyla gelir düzeyi arasında ise anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

4.12. Katılımcıların Gelir Durumu ile Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gelir Düzeyi	N	Mean Rank	p
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	Düşük	86	151,73	0,010
	Orta	234	178,04	
	Yüksek	28	214,86	
	Toplam	348		
KSÖÖ Kendini Sevme	Düşük	86	160,17	0,137
	Orta	234	176,44	
	Yüksek	28	202,27	
	Toplam	348		
KSÖÖ Özyeterlik	Düşük	86	146,48	0,001
	Orta	234	178,78	
	Yüksek	28	224,77	
	Toplam	348		

Kendini sevme/özyeterlik ölçeği toplam puan ile gelir düzeyi arasında yapılan Kruskal Wallis analizine göre, ilgili değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P= 0,010$). KSÖÖ kendini sevme alt boyutu ile gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P= 0,137$, $P>0,05$). KSÖÖ özyeterlik alt boyutuyla gelir düzeyi arasında ise anlamlı bir farklılık görülmüştür ($P= 0,001$, $P<0,05$).

4.13. Katılımcıların İlişki Durumu ile Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	İlişki Durumu	N	Ort.	SS		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	Bekar - İlişkisi yok	166	73,42	14,11	Gruplar arası	1247,282	2	623,641	3,114	0,046
	Bekar - İlişkisi var	100	75,94	14,39	Grup içi	69093,715	345	200,272		
	Evli	82	70,68	13,95	Toplam	70340,997	347			
KKÜÖ Makyavelizm	Bekar - İlişkisi yok	166	26,99	7,22	Gruplar arası	113,380	2	56,690	1,144	0,320
	Bekar - İlişkisi var	100	27,47	6,37	Grup içi	17098,306	345	49,560		
	Evli	82	25,91	7,44	Toplam	17211,687	347			
KKÜÖ Narsisizm	Bekar - İlişkisi yok	166	25,95	5,90	Gruplar arası	185,147	2	92,573	2,695	0,069
	Bekar - İlişkisi var	100	27,33	6,11	Grup içi	11849,920	345	34,348		
	Evli	82	25,44	5,45	Toplam	12035,066	347			
KKÜÖ Psikopati	Bekar - İlişkisi yok	166	20,47	5,61	Gruplar arası	149,567	2	74,783	2,293	0,102
	Bekar - İlişkisi var	100	21,14	6,18	Grup içi	11249,499	345	32,607		
	Evli	82	19,33	5,30	Toplam	11399,066	347			

Katılımcıların ilişki durumları ile kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği toplam puanları arasında yapılan tek yönlü anova analizi, ilişki durumu ile puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir ($F(2, 345) = 3,114, p = 0,046$). Bu bulgu, katılımcıların ilişki durumu ile kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği toplam puanlarının ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. KKÜÖ alt boyutları ile katılımcıların ilişki durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

4.14. Katılımcıların İlişki Durumu ile Kriminal Düşünce Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	İlişki Durumu	N	Ort.	SS		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	Bekar - İlişkisi yok	166	55,31	11,67	Gruplar arası	1617,693	2	808,847	5,878	0,003
	Bekar - İlişkisi var	100	57,93	11,48	Grup içi	47472,916	345	137,603		
	Evli	82	51,94	12,14	Toplam	49090,609	347			
KDÖ Hak Görme	Bekar - İlişkisi yok	166	9,05	3,78	Gruplar arası	52,518	2	26,259	1,914	0,149
	Bekar - İlişkisi var	100	9,29	3,80	Grup içi	4733,826	345	13,721		
	Evli	82	8,26	3,43	Toplam	4786,345	347			
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	Bekar - İlişkisi yok	166	17,61	4,83	Gruplar arası	187,331	2	93,665	3,959	0,020
	Bekar - İlişkisi var	100	18,89	4,99	Grup içi	8162,899	345	23,661		
	Evli	82	16,93	4,79	Toplam	8350,230	347			
KDÖ Güç Yönelimi	Bekar - İlişkisi yok	166	6,64	2,84	Gruplar arası	140,174	2	70,087	8,829	0,000
	Bekar - İlişkisi var	100	7,64	2,86	Grup içi	2738,573	345	7,938		
	Evli	82	5,90	2,72	Toplam	2878,747	347			
KDÖ Merhametsizlik	Bekar - İlişkisi yok	166	8,42	3,74	Gruplar arası	39,501	2	19,751	1,582	0,207
	Bekar - İlişkisi var	100	7,76	3,26	Grup içi	4307,108	345	12,484		
	Evli	82	7,72	3,42	Toplam	4346,609	347			
KDÖ Meşrulaştırma	Bekar - İlişkisi yok	166	9,60	2,93	Gruplar arası	74,638	2	37,319	4,683	0,010
	Bekar - İlişkisi var	100	10,52	2,62	Grup içi	2749,463	345	7,969		
	Evli	82	9,35	2,83	Toplam	2824,101	347			
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	Bekar - İlişkisi yok	166	4,00	1,99	Gruplar arası	3,321	2	1,661	0,391	0,676
	Bekar - İlişkisi var	100	3,83	2,19	Grup içi	1464,159	345	4,244		
	Evli	82	3,78	2,03	Toplam	1467,480	347			

Katılımcıların ilişki durumu ile kriminal düşünce ölçeği toplam puanları arasında yapılan tek yönlü anova analizi, ilgili değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur ($F(2, 345) = 5,878, p = 0,003$).

Bu sonuç, katılımcıların ilişki durumlarının kriminal düşünce düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. KDÖ kriminal rasyonalizasyon alt boyutu ile de katılımcıların ilişki durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2, 345) = 3,959, p = 0,020$). Bir diğer alt boyut olan güç yönelimi puanları ile katılımcıların ilişki durumları arasında da anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($F(2, 345) = 8,829, p < 0,001$). Son olarak katılımcıların ilişki durumu ile KDÖ meşrulaştırma alt boyutu puanları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F(2, 345) = 4,683, p = 0,010$). Kriminal düşünce ölçeğinin diğer alt boyutları ile katılımcıların ilişki durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4.15. Katılımcıların İlişki Durumu ile Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	İlişki Durumu	N	Ort.	SS		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	Bekar - İlişkisi yok	166	52,90	11,30	Gruplar arası	1570,357	2	785,179	6,638	0,001
	Bekar - İlişkisi var	100	55,01	11,04	Grup içi	40808,847	345	118,287		
	Evli	82	58,23	9,74	Toplam	42379,204	347			
KSÖÖ Kendini Sevme	Bekar - İlişkisi yok	166	27,68	6,72	Gruplar arası	433,384	2	216,692	5,136	0,006
	Bekar - İlişkisi var	100	28,86	6,75	Grup içi	14556,570	345	42,193		
	Evli	82	30,48	5,65	Toplam	14989,954	347			
KSÖÖ Özyeterlik	Bekar - İlişkisi yok	166	25,22	5,39	Gruplar arası	354,519	2	177,259	6,348	0,002
	Bekar - İlişkisi var	100	26,15	5,32	Grup içi	9634,065	345	27,925		
	Evli	82	27,76	5,02	Toplam	9988,583	347			

Katılımcıların ilişki durumu ile kendini sevme/özyeterlik ölçeği toplam puanları arasında yapılan tek yönlü Anova analizi, ilişki durumu ile kendini sevme/özyeterlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir ($F(2, 345) = 6,638, p = 0,001$). İlgili ölçeğin kendini sevme alt boyutu puanları ile katılımcıların ilişki durumu arasında da anlamlı bir fark tespit edilmiştir

($F(2, 345) = 5,136, p = 0,006$). Ölçeğin son alt boyutu olan özyeterlik alt boyutu ile de katılımcıların ilişki durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2, 345) = 6,348, p = 0,002$).

Gerçekleştirilen analizler sonucunda, bazı sosyodemografik değişkenlerin ölçek puanları ve alt boyutları üzerinde anlamlı farklılıklar yarattığı, bazılarının ise istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı görülmüştür. Bu doğrultuda, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre karanlık üçlü kişilik özellikleri, kriminal düşünce düzeyleri ve benlik saygısı puanlarında anlamlı farklılıklar olduğu hipotezi (H5) karma sonuçlar vermiştir.



4.5. Araştırmada Yer Alan Ölçek ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Puanların Korelasyon Analizi

Bu bölümde araştırmada yer alan değişkenler ve alt boyutlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

4.16. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kısıtlanmış Karanlık Üçlü Ölçeği Toplam	1													
KKÜÖ Makyavelizm	,805**	1												
KKÜÖ Narsisizm	,736**	,371**	1											
KKÜÖ Psikopati	,738**	,390**	,346**	1										
Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam	,512**	,365**	,274**	,540**	1									
KDÖ Hak Görme	,379**	,230**	,196**	,458**	,785**	1								
KDÖ Kriminal Rasyonalizasyon	,281**	,210**	,162**	,275**	,746**	,404**	1							
KDÖ Güç Yönelimi	,507**	,365**	,308**	,494**	,727**	,562**	,386**	1						
KDÖ Merhametsizlik	,134*	0,008	0,012	,310**	,208**	,118*	-0,070	-0,035	1					
KDÖ Meşrulaştırma	,225**	,284**	,125*	0,080	,474**	,277**	,345**	,369**	-,363**	1				
KDÖ Kişisel Sorumsuzluk	,351**	,278**	,217**	,307**	,553**	,396**	,301**	,419**	-0,009	,139**	1			
Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Toplam	,168**	0,051	,362**	-0,018	-,110*	-,159**	-0,041	-0,069	-0,042	-0,077	0,024	1		
KSÖÖ Kendini Sevme	,124*	0,038	,301**	-0,049	-,120*	-,165**	-0,058	-0,075	-0,065	-0,039	0,014	,940**	1	
KSÖÖ Özyeterlik	,194**	0,058	,377**	0,024	-0,079	-,125*	-0,012	-0,050	-0,007	-,111*	0,033	,908**	,711**	1

** P<0.01 - * P<0.05

KKÜÖ: Kısıtlanmış Karanlık Üçlü Ölçeği – KDÖ: Kriminal Düşünce Ölçeği – KSÖÖ: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği

Tablo 4.16'daki verilere göre, Kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği genel toplam ile KKÜÖ makyavelizm arasında ($r=0.805$, $p<0.01$) yüksek pozitif bir ilişki gözlemlenmektedir. KKÜÖ genel toplam ile KKÜÖ narsisizm ($r = 0.736$, $p < 0.01$) ve KKÜÖ psikopati ($r = 0.738$, $p< 0.01$) arasında da benzer şekilde yüksek pozitif ilişkiler gözlemlenmektedir. KKÜÖ'nün alt boyutları (makyavelizm, narsisizm, psikopati) arasında güçlü ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Kısaltılmış karanlık üçlü ölçeğinin alt boyutları olan makyavelizm ile orta düzeyde ($r = 0,365$, $p < 0,01$), narsisizm ile zayıf düzeyde ($r = 0,274$, $p < 0,01$), ve psikopati ile orta düzeyde ($r = 0,540$, $p < 0,01$) olmak üzere, kriminal düşünce ölçeği toplam puan arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgu, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kriminal düşünce arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu hipotezini (H1) desteklemektedir.

Kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği toplam puanı ile kendini sevme/özyeterlik ölçeği toplam puanı arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiştir ($r = 0.168$, $p < 0.01$). KKÜÖ toplam puan ile KSÖÖ kendini sevme ($r = 0.124$, $p < 0.05$) ve KSÖÖ özyeterlik arasında zayıf ($r = 0.194$, $p < 0.01$) pozitif yönde bir korelasyon vardır. Ulaşılan bu sonuç karanlık üçlü kişilik özellikleri (ve alt boyutları) ile benlik saygısı (ve alt boyutları) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu hipotezini (H2) desteklememektedir.

Kriminal düşünce ölçeği toplam puanı ile kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği toplam puanı arasında ($r = 0.512$, $p < 0.01$) orta derecede pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca KKÜÖ toplam puanı ile KDÖ alt boyutlarından; hak görme ($r = 0.379$, $p < 0.01$), kriminal rasyonalizasyon ($r = 0.281$, $p < 0.01$) ve güç yönelimi ($r = 0.507$, $p < 0.01$) arasında orta derecede pozitif bir ilişki vardır. KDÖ'nün alt boyutlarının, genellikle karanlık üçlü özelliklerle ilişkili olduğu söylenebilir.

Kriminal düşünce ölçeği toplam ile KSÖÖ özyeterlik arasında negatif ve zayıf bir ilişki ($r = -0,079$, $p < 0,01$) bulunmuştur. KDÖ alt boyutlarından merhametsizlik ($r = -0,007$, $p < 0,05$) ile de özyeterlik arasında negatif ilişkiler bulunmuştur. KDÖ kişisel sorumsuzluk ($r = 0,033$, $p < 0,05$) ile özyeterlik arasında ise zayıf düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur. Ayrıca kriminal düşünce ölçeği toplam puanı ile KSÖÖ kendini sevme arasında negatif yönde ve zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -0,120$, p

< 0,05). Bu sonuç, kriminal düşünce ile benlik saygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu hipotezini (H3) destekler niteliktedir.

Kendini sevmeye/özyeterlik ölçeğinin alt boyutu olan kendini sevmeye ile KKÜÖ toplam puanı ($r = 0.124$, $p < 0.05$) ve KKÜÖ makyavelizm arasında ($r = 0.038$, $p < 0.05$) arasında zayıf ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ek olarak KKÜÖ narsisizm ile KSÖÖ özyeterlik arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = 0.377$, $p < 0.01$). Yine kendini sevmeye ile KKÜÖ psikopati arasında herhangi bir anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($r = -0.049$, $p < 0,05$).

Kriminal düşüncenin alt boyutu hak görme ile kendini sevmeye ($r = -0.165$, $p < 0.01$) ve özyeterlik ($r = -0.125$, $p < 0.05$) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = -0.159$, $p < 0.01$).

4.6. Regresyon Analizleri

Bu bölümde, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, bireylerin kriminal düşünce düzeyi ile kendini sevmeye/özyeterlik düzeyi üzerindeki yordayıcı etkilerini incelemek amacıyla çoklu regresyon analizleri uygulanmıştır. Kısaltılmış karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçeği ve alt boyutlarının her iki bağımlı değişken üzerindeki etkisi ayrı ayrı değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.17 ve Tablo 4.18’de sunulmuştur.

4.17. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarının Kriminal Düşünce Ölçeği Toplam Puanı Üzerindeki Etkisine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	B	Std. Hata	Beta	t Değeri	P Değeri	Tolerans	VIF
Sabit Terim	25,499	2,821		9,038	0,000		
KKÜÖ Makyavelizm	0,283	0,085	0,168	3,345	0,001	0,785	1,274
KKÜÖ Narsisizm	0,109	0,099	0,054	1,093	0,275	0,815	1,227
KKÜÖ Psikopati	0,947	0,103	0,457	9,209	0,000	0,801	1,248

Bağımlı Değişken: Kriminal Düşünce Ölçeği Genel

Yapılan çoklu regresyon analizine göre, makyavelizm, psikopati ve narsisizm gibi karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, kriminal düşünce ölçeği (KDÖ) genel toplam puanı üzerinde anlamlı etkileri olduğu görülmüştür. Narsisizm ($B = 0.109$, $t = 1.093$, $P = 0.275$) KDÖ genel toplam puanı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmamıştır. Makyavelizm’in ($B = 0.283$, $t = 3.345$, $P = 0.001$) ise KDÖ genel toplam üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etki gösterdiği tespit edilmiştir. Buna benzer şekilde psikopati

($B = 0.947$, $t = 9.209$, $P = 0.000$) en güçlü pozitif yönde etkiye sahip olan kişilik özelliği olarak tespit edilmiştir.

4.18. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarının Kendini Sevme/Öz Yeterlik Ölçeği Toplam Puanı Üzerindeki Etkisine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	B	Std. Hata	Beta	t Değeri	P Değeri	Tolerans	VIF
Sabit Terim	41,459	2,925		14,173	0,000		
KKÜÖ Makyavelizm	-0,081	0,088	-0,052	-0,928	0,354	0,785	1,274
KKÜÖ Narsisizm	0,811	0,103	0,432	7,880	0,000	0,815	1,227
KKÜÖ Psikopati	-0,284	0,107	-0,147	-2,659	0,008	0,801	1,248

Bağımlı Değişken: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği Genel

Çoklu regresyon analizi verilerine göre, KKÜÖ makyavelizmin KSÖÖ genel toplam puanı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır ($B = -0.081$, $P = 0.354$). KKÜÖ narsisizm alt boyutunun ise KSÖÖ genel toplam puanı üzerinde güçlü ve pozitif bir etkisi vardır ($B = 0.811$, $P < 0.01$). KKÜÖ psikopati alt boyutunun da KSÖÖ genel toplam puanı üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi vardır ($B = -0.284$, $P = 0.008$).

Yapılan regresyon analizleri doğrultusunda, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kriminal düşünce ve benlik saygısı üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunduğu saptanmış ve bu doğrultuda H4 numaralı hipotez desteklenmiştir.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, kişiliğin karanlık yönlerini bir araya getiren karanlık üçlü kişilik özellikleri bağlamında, bireyin suç düşüncesi ve suç eğilimlerini incelemek, bu eğilimlerin temelini nasıl (ve nelerle) oluşturduğunu değerlendirmek ve ayrıca karanlık üçlü seviyeleri yüksek bireylerin benlik saygısı düzeylerini gözden geçirmek ayrıca kriminal düşünce ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla, sosyodemografik değişkenler açısından karşılaştırmalar yapılmış ve karanlık üçlü, suç düşüncesi ve benlik saygısı arasındaki ilişki üzerine elde edilen bulgular tartışılmış ve bazı sonuçlara varılmıştır. Çalışma, literatürde yer alan benzer araştırmalarla kıyaslanarak ele alınmıştır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile yapılan kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği karşılaştırmasında, erkeklerin kadınlardan daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu sonuç literatürle büyük oranda benzerlik göstermektedir. Özellikle makyavelizm ve psikopati özelliklerinde erkeklerin yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır. Bunun sebeplerinden bazıları için, erkeklerin kontrol, güç ve şiddete daha meyilli olmalarını saymak yanlış olmaz. Nitekim Azizli ve ark. (2016), Jonason ve ark. (2009), Jonason ve ark. (2012a), Jonason ve Davis (2018), Luo ve ark. (2023) ve Türk ve ark. (2023) da cinsiyet ve karanlık üçlü karşılaştırmasında benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Tam tersi sonuca ulaşan çalışmalar da vardır. Aydoğan ve Serbest (2016) tarafından yapılan çalışmada ise karanlık üçlü kişilik özellikleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Narsisizm alt boyutu ile cinsiyet karşılaştırmasına baktığımızda, yine erkeklerin kadınlardan daha yüksek düzeyde olduğunu görmekteyiz. Bu sonucun da alanyazınla tutarlı olduğu söylenebilir. Genel olarak erkekler kadınlardan daha yüksek skorlara ulaşmıştır. Akgün ve Uysal (2019) toplumsal cinsiyet rolleri ve normlarının etkisiyle, kadınların daha kırılgan, erkeklerin ise daha narsist olduğunu belirtmiştir.

Kriminal düşünce ölçeğinin hep toplam hem de alt boyutlarıyla cinsiyet karşılaştırmasında, meşrulaştırma alt boyutu hariç, erkekler kadınlara oranla daha yüksek puanlar almışlardır. Alanyazında suç düşünceleri ile cinsiyet arasındaki

bağlantı konusunda bir uzlaşma olmasa da Walters (2001) çalışmasında cinsiyetin suçlu düşünceler üzerinde önemli bir etkisi olduğunu, ancak erkeklik ve kadınlık (toplumun erkeğe ya da kadına atfettiği, onların nasıl davranması gerektiği ile ilgili beklentiler) arasındaki farkların suç düşüncelerinin ortaya çıkmasında belirleyici bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Yani denebilir ki suç düşüncelerinde cinsiyet arasındaki farkların belirleyicilerinden biri de toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentileridir. Kriminal düşünce ölçeğinin Türkçe uyarlaması henüz yeni olduğundan Türkiye'de yapılmış çok fazla çalışma olmasa da, Duyguner (2018) çalışmasında, erkeklerin merhametsizlik ve kişisel sorumsuzluk alt boyutlarından, kadınların ise (bu çalışmaya benzer şekilde) meşrulaştırma/diğerlerini suçlama alt boyutundan daha yüksek puanlar elde ettikleri belirtmiştir.

Benlik saygısı ile yapılan cinsiyet karşılaştırmasında, kendini sevme/özyeterlik ölçeğiyle cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Benlik saygısının cinsiyetle olan ilişkisi, araştırmacılar arasında çeşitli görüşlere ve farklı yorumlara yol açmış, bu nedenle üzerinde kesin bir görüş birliği sağlanamayan tartışmalı bir konu olmuştur. Wagner ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışmaya göre, kadınların benlik saygısı düzeylerinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Ancak başka bir çalışmaya göre ise kadınların benlik saygısı seviyesinin erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Özkan, 1994). Bu çalışmada kadın katılımcıların sayısı erkeklere kıyasla daha fazladır dolayısıyla erkek ve kadın katılımcı sayılarının eşit ya da daha yakın olması durumunda, cinsiyet değişkenine bağlı farkların daha belirgin olabileceği düşünülebilir.

Psikiyatrik tanı ile karanlık üçlü karşılaştırmasında ise hem toplam hem de alt boyut puanlarıyla anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu sonuç, halk arasında antisosyal özellikler gösteren tüm bireylerin psikiyatrik açıdan hasta olarak nitelenmesinin yanlış olabileceği, psikiyatrik tanının karanlık kişilik özellikleriyle ilgisi olmadığı yorumu yapılabilir. Ayrıca bu bulgu, literatürdeki bazı çalışmalarla örtüşmektedir. Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin psikiyatrik hastalıklarla ilişkisi, daha önce yapılmış çalışmalarda karmaşık bir şekilde ele alınmıştır. Bazı çalışmalarda, bu çalışmaya benzer şekilde, karanlık üçlü ile psikiyatrik hastalık ilişkisi belirgin bir şekilde ortaya çıkmamıştır (Jonason ve Webster, 2010). Bazı çalışmalarda ise psikiyatrik hastalık çerçevesinde, özellikle antisosyal kişilik bozukluğu ve narsistik kişilik bozukluğu gibi durumlarda, bu tanılara sahip olan herkesin kötü niyetli olmadığını, ancak bu kişilerin bir kısmının özellikle kötü niyetli ve zararlı davranışlar

sergileyebileceği savunulmaktadır (Millon ve ark., 2004). Bununla birlikte, bu çalışma, psikiyatrik tanının, karanlık üçlü kişilik özelliklerini yordamada belirgin bir etkiye sahip olmadığını gösteriyor olabilir. Fakat bu çalışmada psikiyatrik bir tanı alanların sayısı almayanlara göre çok azdır ve tabi bu da sonucu etkilemektedir.

Kriminal düşünce ölçeği ile yapılan psikiyatrik tanı karşılaştırmasında kriminal düşünce ölçeği toplam puan ile psikiyatrik tanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Güç yönelimi hariç diğer alt boyutlarıyla arasında ise anlamlı farklılık bulunamamıştır. Katılımcıların psikiyatrik tanı alıp almamaları ile KDÖ güç yönelimi alt boyutu arasında ise anlamlı farklılık görülmüştür. Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların puan ortalaması psikiyatrik tanı almayan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Psikiyatrik tanı almış bireylerin bu alt boyutta daha yüksek puanlar almaları, bu bireylerin psikolojik durumlarının, güç arayışına yönelik düşünce ve davranışlarını etkileyebileceğini düşündürmektedir. Ek olarak bu bulgu, psikiyatrik bozuklukların, bireylerin suçlu düşüncelerini ve güçle ilgili tutumlarını şekillendiren önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, psikiyatrik tanı almış bireylerin suçla ilişkili düşünce kalıplarının değerlendirilmesi gerektiği vurgulanabilir. Ayrıca şiddet uygulayan bireylerin psikolojik özellikleri incelendiğinde, aile içi şiddet, çocukluk döneminde şiddet mağduru olma ya da şiddete tanıklık etme gibi travmalar, öfke kontrolü zorlukları, empati eksikliği, psikiyatrik rahatsızlıklar, madde ya da alkol bağımlılığı, bağımlı kişilik yapısı ve düşük benlik saygısı gibi faktörlerin şiddet eğilimli bireylerde yaygın olarak görüldüğü ifade edilmektedir (Aytaç ve ark., 2016). Sharma (2015) ise çalışmasında, bipolar bozukluk, paranoid şizofreni, sanrılı düşünceler ve antisosyal kişilik bozukluğu gibi psikiyatrik hastalıkların, erkekleri şiddete daha yatkın bir hale getirebileceğine ve cinsel suç işleme eğilimlerini artırabileceğine vurgu yapmıştır.

Katılımcıların psikiyatrik bir tanı durumu ile kendini sevme/özyeterlik ölçeği toplam puanı arasında yapılan karşılaştırmada, aralarında anlamlı bir fark görülmüştür. Ayrıca psikiyatrik tanı, kendini sevme alt boyutu ile de anlamlı farklılığa sahiptir. Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların, kendini sevme (alt boyutu) düzeylerinin tanı almayanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, psikiyatrik tanı almış bireylerin benlik saygısı ve kendini sevme düzeylerinin, tanı almayan bireylere göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Psikiyatrik hastalıkların, bireylerin özsaygısını olumsuz yönde etkileyebileceği literatürde sıklıkla belirtilmektedir. Psikolojik rahatsızlıkların, özellikle depresyon, anksiyete

bozuklukları ve kişilik bozukluklarının, bireylerin kendilik algısını ve özsaygısını zedelediği öne sürülmektedir (Orth ve Robins, 2014).

Eğitim durumu ile kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği karşılaştırmasında, toplam puanın eğitim durumuyla anlamlı bir farkı bulunmamaktadır. Makyavelizm ve psikopati kişilik özelliklerinde de benzer şekilde olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yani, eğitim durumu arttıkça makyavelist kişilik özelliklerinin değiştiği sonucuna varılamamaktadır ve eğitim durumu ile psikopatik eğilimler arasında bir ilişki olmadığı sonucunu doğurur. Bu bulgulara benzer şekilde, Türk ve ark. (2023) tarafından yapılan çalışmada da, eğitim düzeyinin karanlık üçlü kişilik özellikleri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Fakat çalışmanın şiddetle ilgili tutumlarına bakıldığında, eğitim seviyesinin yükselmesiyle birlikte şiddeti reddetme eğiliminin arttığı tespit edilmiştir (Türk ve ark., 2023). Ancak bu çalışmada KKÜÖ narsisizm alt boyutuyla eğitim durumu arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu sonuç, eğitim durumu arttıkça narsisizm düzeylerinde belirli bir farklılık olabileceğini gösteriyor. Narsisizm, bireylerin kendilerini aşırı derecede beğenmesi ve başkalarının onlara olan hayranlığını istemesi gibi özellikler içerdiği için, eğitim düzeyinin bu tür özellikleri etkileyebileceği düşünülebilir. Narsisizm ile eğitim durumu arasındaki bu ilişki, alanyazında zaman zaman vurgulanan bir bulguya paralel olabilir. Özellikle daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin toplumda daha fazla sosyal statüye sahip olmaları, bu kişilerin narsisistik özelliklerini pekiştirebilir (Foster ve ark., 2003). Ancak, bu konuda daha fazla araştırma ve karşılaştırmalı analizler yapılarak, eğitim durumu ile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin tam olarak nasıl etkileşimde bulunduğu daha net bir şekilde ortaya konulabilir.

Kriminal düşünce ölçeği ile eğitim durumu arasında yapılan karşılaştırmada toplam puan (ve KDÖ alt boyutlarıyla) ile eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu bulgu, eğitim seviyesinin bireylerin genel kriminal düşünce düzeylerini anlamlı derecede etkilemediğini göstermektedir. Bu durum, eğitim düzeyinin, suçlu düşüncelerin yaygınlığı veya şiddet içeren düşüncelerin sıklığı üzerinde belirgin bir rol oynamadığını düşündürülebilir. Literatürde bunun aksi sonuçlar da mevcuttur. Yetişkinlerdeki antisosyal davranışları ele alan araştırmalarda, bu bireylerin eğitim ve gelir seviyelerinin, genel popülasyona kıyasla belirgin bir şekilde daha düşük olduğu gözlemlenmiştir (Marmorstein, 2006). Eğitim, kişinin genel sosyal uyumu ve davranışları üzerinde önemli bir rol oynayabilir. Eğitim düzeyinin arttığı durumlarda, bireylerin daha fazla toplumsal normlara uygun davranmalarını teşvik

edebilecek sosyal beceriler kazandıkları ve bunun da antisosyal davranışları engelleyebileceği tartışılabilir.

Katılımcıların eğitim durumu ile kendini sevmeye/özyeterlik ölçeği toplam ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuçlar, eğitim seviyesinin bireylerin özsaygı ve kendine güven düzeylerini belirlemede belirleyici bir etken olmadığını göstermektedir. Alanyazında, eğitim durumu ile benlik saygısı arasında genellikle zayıf bir ilişki olduğu belirtilmiş olsa da bu çalışma sonuçları, eğitim düzeyinin bireylerin özsaygı ve özyeterlik algıları üzerinde doğrudan etkili olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, eğitim düzeyinin benlik saygısı üzerindeki etkisinin daha karmaşık faktörler tarafından şekillendirilebileceğini düşündürülebilir.

Gelir düzeyi ile ilgili yapılan karşılaştırmalarda, kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği toplam puanı, alt boyutlarından da makyavelizm ve psikopati puanı ile arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak narsisizm alt boyutu ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu bulgular, gelir düzeyinin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin genel puanları üzerinde etkili olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde, makyavelizm ve psikopati alt boyutları ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmaması bu özelliklerin de gelir düzeyinden bağımsız olduğunu göstermektedir. Ancak, narsisizm alt boyutuyla gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunması daha yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin narsistik özellikler sergileme eğilimlerinin daha fazla olabileceğini düşündürülebilir. Narsisizm, daha fazla dikkat ve takdir arayışı, üstünlük duygusu ve başkalarını manipüle etme eğilimleriyle ilişkili olduğu için (Wink, 1991), gelir düzeyi ile narsisizm arasındaki ilişki, bu bireylerin sosyal statülerine yönelik artan odaklanmaları ve kendilerini üstün hissetmelerıyla ilgili olabilir. Sonuç olarak, gelir düzeyinin karanlık üçlü kişilik özellikleriyle doğrudan ilişkili olmadığı, ancak narsisizm gibi bazı alt boyutlarda belirli bir ilişki olabileceği söylenebilir. Bu bulgular, kişilik özelliklerinin, özellikle ekonomik faktörlerle nasıl etkileşebileceği hakkında daha fazla araştırma yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Kriminal düşünce toplam ve alt boyutlarıyla gelir düzeyi karşılaştırmalarında, KDÖ toplam ve kriminal rasyonalizasyon, güç yönelimi, merhametsizlik, meşrulaştırma gibi alt boyutlarla gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Ancak, hak görme ve kişisel sorumsuzluk alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuç, gelir düzeyinin bu alt boyutlar üzerinde etkili olabileceğini gösterirken, diğer alt boyutlarda aynı etkiye rastlanmaması, gelir

düzeının bazı kriminal düşünceler üzerinde farklı etkiler yaratabileceğini düşündürmektedir. Özellikle hak görme ve kişisel sorumsuzluk gibi alt boyutlar, bireylerin kendilerini ve başkalarını nasıl algıladıklarını ve bu algıların suç düşüncelerine nasıl yansıdığını gösteren önemli psikolojik faktörler olabilir. Bu bulgularla uyuşmasa da bir çalışmada, daha düşük sosyo-ekonomik statüye sahip bireylerin suç işlemeye daha yatkın oldukları öne sürülür. Araştırmaya göre, düşük gelir düzeyi ve sosyal dezavantaj, bireylerin suç işleme olasılıklarını artıran önemli faktörlerdir, ancak bu etkileşimin karmaşık olduğunu ve suçlu davranışların yalnızca ekonomik durumla değil, aynı zamanda diğer sosyal faktörlerle de ilişkili olduğunu vurgular (Thornberry ve Farnworth, 1982). Bu çalışmadaki bulgular, gelir düzeyinin bazı psikolojik ve davranışsal faktörler üzerinde daha belirgin etkiler yaratabileceğini, ancak genel kriminal düşünce ile doğrudan bir ilişki kurmak için daha derinlemesine bir inceleme yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu konuda yapılacak olan ileri araştırmalar, gelir düzeyinin farklı suç düşüncelerini nasıl şekillendirdiğini daha net bir şekilde ortaya koyabilir.

Katılımcıların gelir düzeyi ile kendini sevme/özyeterlik ölçeği toplam puanı arasında yapılan analizde, kendini sevme/özyeterlik ölçeği toplam puanları ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu, gelir düzeyinin, bireylerin genel kendini sevme ve özyeterlik düzeyleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak, kendini sevme alt boyutu ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin kendini sevme düzeylerinin daha yüksek olması ile ilgili bir ilişki olmadığına işaret edebilir. Öte yandan, özyeterlik alt boyutuyla gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Bu bulgu, gelir düzeyinin, bireylerin kendilerine güven ve başarılarını elde etme konusunda duydukları yeterlilik hissini etkileyebileceğini düşündürmektedir. Bu sonuç, daha yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin, daha düşük gelir düzeyine sahip bireylere kıyasla özyeterlik duygularının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle özyeterlik algısının bireylerin yaşam başarısı ve genel iyilik halleri üzerinde önemli bir rol oynadığına dair literatürdeki bulgularla da uyumludur. Benlik saygısının kişisel başarı ve sosyal kabul gibi faktörlerle bağlantısına odaklanan bir çalışmada, benlik saygısı için dışsal onay arayışının, bireylerin toplumsal olarak kabul görme ve başarı arzusuyla nasıl ilişkilendiği tartışılır, bunun yanı sıra ekonomik durum ve sosyal statü gibi faktörlerin, benlik saygısının inşasında önemli roller oynayabileceği belirtilir (Crocker ve Park, 2004). Özellikle düşük sosyoekonomik statüye sahip bireyler,

toplumda kabul görmek için daha fazla çaba sarf edebilir ve bu da benlik saygısını dışsal başarı ve onaya dayanarak inşa etmelerine yol açabilir (Crocker ve Park, 2004). Bu çalışmadaki bulgulara benzer şekilde Twenge ve Campbell (2002) tarafından yapılan çalışmada sosyoekonomik statü ile benlik saygısı arasında anlamlı bir fark olduğunu ve de yüksek sosyoekonomik statüye sahip bireylerin, genellikle daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları belirtilmiştir.

Kısaltılmış karanlık üçlü kişilik özellikleri ile katılımcıların ilişki durumu arasındaki karşılaştırmalarda KKÜÖ toplam puan ile ilişki durumu arasında anlamlı bir fark görülürken, KKÜÖ alt boyutları narsisizm, makyavelizm ve psikopati ile ilişki durumu arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Yüksek karanlık üçlü kişilik özelliklerinin (makyavelizm, narsisizm, psikopati) daha çok yalnızlık ve sosyal izolasyonla ilişkilendirilebileceği alanyazında belirtilmektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Dolayısıyla, ilişkinin kişilerarası bağlamda, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin daha belirgin olabileceği ve bir sosyal bağın, özellikle romantik ilişkilerin, bu kişilik özelliklerinin etkilerini ortadan kaldırmaya ya da nötralize etmeye yardımcı olabileceği düşünölebilir. Ayrıca Müezzın ve Okray (2021) tarafından karanlık üçlü ve insan cinselliği üzerine yapılan bir çalışma, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin romantik ilişkilerdeki tutum ve davranışları etkilediğini göstermektedir. Özellikle, erkeklerde yüksek psikopati düzeyinin, tecavüze ilişkin tutumlar ve romantik ilişkilerdeki tutumları belirlediği bulunmuştur. Kadınlarda ise narsisizm düzeyinin, romantik ilişkilerdeki tutumları etkileyen bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin cinsel davranışlar ve romantik ilişkiler üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca yapılan bir çalışmada da benzer şekilde, yüksek karanlık üçlü özelliklerinin, romantik ilişki kurma zorluğu ve belirsiz romantik ilişki deneyimleriyle bağlantılı olduğu belirtilmiştir (Jonason ve ark., 2013).

Katılımcıların ilişki durumu ile kriminal düşünce arasındaki tek yönlü varyans analizine göre genel olarak ilişki durumu ile kriminal düşünce ölçeği (KDÖ) toplam puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu sonuç, katılımcıların ilişki durumlarının, kriminal düşünce eğilimleri üzerinde belirgin bir rol oynadığına işaret etmektedir. Örneğin, ilişki durumu ile KDÖ'nün kriminal rasyonalizasyon alt boyutunda anlamlı bir fark bulunması, kişilerin romantik ilişki durumlarının, kendi suçlama ve haklı çıkarma süreçlerinde farklılıklar yaratabileceğini akla getirmektedir. Benzer şekilde bir diğer alt boyut güç yönelimi ile ilişkili anlamlı fark, ilişkilerin

bireylerin güç dinamikleri ve kişisel kontrolleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, ilişkilerin, bireylerin güç kazanma ve başkalarına karşı tutumlarını şekillendiren bir etmen olabileceğini belirtmektedir. Son olarak, KDÖ meşrulaştırma alt boyutuyla ilişki durumu arasındaki anlamlı fark, katılımcıların ilişki durumlarının, suçu ve suçlu davranışları rasyonalize etme biçimlerini etkileyebileceğini düşündürmektedir. Fakat diğer alt boyutlarla ilişkili anlamlı farkların olmaması, bazı kriminal düşünce türlerinin ilişki durumu tarafından etkilenmediğini gösteriyor olabilir.

Kendini sevmeye/özyeterlik (iki boyutlu benlik saygısı) ölçeği ve alt boyutlarıyla yapılan ilişki durumu analizine göre bu çalışma, katılımcıların ilişki durumu ile kendini sevmeye ve özyeterlik düzeyleri (hem toplam hem de alt boyutları) arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların ilişki durumu, kendini sevmeye ve özyeterlik puanlarını etkileyen önemli bir faktör olabilir. Bu bulgular, önceki çalışmaları destekler niteliktedir. Romantik ilişkilerde benlik saygısının nasıl bir rol oynadığı ve bireylerin ilişki deneyimlerini nasıl şekillendirdiği konusunu ele alan bir çalışmada, bireylerin ilişki durumlarının, benlik saygıları üzerinde önemli bir etkisi olabileceğini ve romantik ilişkilerdeki olumlu algıların (pozitif illüzyonlar) hem ilişki hem de benlik saygısı bağlamında önemli bir rol oynayabileceği belirtilmektedir (Murray ve ark., 1996).

Korelasyon bulgularında karanlık üçlü kişilik özellikleriyle (ve alt boyutlarıyla) kriminal düşünce arasında pozitif ilişki olduğu görülmüştür. Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin antisosyal tutum, düşünce ve davranışlarla olan ilişkisi göz önüne alındığında, makyavelizm, narsisizm ve psikopati seviyesi yüksek olan bireylerin daha çok suç düşünceleriyle meşgul olacağı ve suç davranışlarında bulunma olasılığının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu sonuç alanyazındaki pek çok araştırmayla tutarlılık göstermektedir. Nitekim Fite ve arkadaşlarının (2010) saldırganlık türleriyle ilgili yapmış olduğu çalışmada proaktif (amaçlı, planlı) saldırganlığın, şiddet ve antisosyal kişilik gibi antisosyal davranışlarla kendine özgü bir ilişki içinde olduğu ve bu özelliklerin birbirini yordadığı öne sürülmüştür. Ek olarak Lyons'ın (2019) belirttiği üzere psikopatik kişiliklerin, vicdani değerlerden yoksun olmaları ve antisosyal eğilimlere sahip olmaları nedeniyle, kendilerini denetlemede güçlük çekmeleri, kriminal düşünce ve davranışlara onları yatkın hale getirmesi olasıdır. Jonason ve Webster (2010) tarafından yapılan çalışmada da karanlık üçlü bileşenlerinin, bireylerin antisosyal, manipülatif ve duygusal olarak soğuk

davranışlar sergilemelerine neden olabileceği, dolayısıyla suçlu davranışları ve diğer antisosyal eğilimlerle ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Şenyuva ve Yavuz'un (2024) bulguları da, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin manipülatif eğilimler gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu eğilimler, suçlu düşünce biçimleriyle örtüşebilecek stratejik ve çıkar odaklı davranışları içermektedir. Dolayısıyla, bu tez çalışması, karanlık üçlü özelliklerin kriminal düşünce tarzlarına zemin hazırlayabileceğini öne süren bu araştırmanın da bulgularını destekler niteliktedir.

Bir diğer korelasyon analizi bulgusu ise, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, benlik saygısı ile zayıf düzeyde pozitif yönde ilişkili olduğudur. KKÜÖ toplam puanı ile KSÖÖ kendini sevme alt boyutu arasında da zayıf düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar, karanlık üçlü kişilik özellikleri arttıkça, bireylerin kendilerine olan tutumlarının olumlu seyredebileceği ve kendilerine daha fazla sevgi besleyebileceklerine işaret edebilir. KSÖÖ kendini sevme alt boyutu ile KKÜÖ makyavelizm alt boyutu arasında da pozitif bir ilişki bulunmuştur. Makyavelist eğilimlere sahip bireylerin daha yüksek bir kendini sevme düzeyine sahip oldukları ifade edilebilir. Bu sonuç, makyavelizmin genellikle bireylerin çevrelerine karşı manipülatif ve stratejik yaklaşımlarına dayandığından, kendilerini başkalarına göre daha yüksek değerlendirme eğiliminde olmalarını açıklıyor denebilir.

Narsisizm ile özyeterlik arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu, narsistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin kendilerini daha yetkin ve güçlü algılamaya meyilli olduklarını gösterebilir. Bu bulgular genel olarak literatürle uyumludur. Narsist bireylerin belirleyici özelliklerinden biri olarak kendini yüceltme gösterildiği gibi, narsisizmin, başkalarından saygı ve hayranlık beklemesiyle tanımlanan bir kişilik özelliği olduğu belirtilmiştir (Uçar ve Konal, 2017; Vazire ve Funder, 2006). Narsisizm, bireylerin kendi başarıları ve özellikleri konusunda genellikle aşırı bir güven duymalarına sebep olduğu için, özyeterlik algıları ile doğrudan ilintili olduğu söylenebilir. Kendini sevme ile psikopati arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu sonuç, psikopatik eğilimlerin bireylerin kendilik değerleriyle (kendini sevme) doğrudan ilişkili olmadığını gösteriyor. Psikopatik eğilimlerin, bireylerin kendilerini nasıl değerlendirdikleri konusunda belirgin bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Bu bulgular, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile benlik saygısı (kendini sevme ve özyeterlik) arasında karmaşık bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Karanlık üçlü

kişilik özellikleri, özellikle narsisizm ve makyavelizm, daha yüksek benlik değerleri ile ilişkilendirilirken, psikopatinin bu ilişkiye dahil olmadığı gözlemlenmiştir. Bu durum, benlik saygısının ve kişilik özelliklerinin bireylerin sosyal etkileşimleri, özgüvenleri ve kendilik algıları üzerindeki etkilerinin daha derinlemesine incelenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Kriminal düşünce ölçeği ve benlik saygısı arasındaki korelasyon bulgularında, iki ölçeğin de toplam puanları arasında zayıf da olsa negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu bulgu, suç eğilimleri yüksek olan bireylerin benlik saygısı ve öz yeterlik düzeyleri üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceğini akla getirmektedir. Suç düşünceleri olan bireyler, kendilerini toplumdan dışlanmış, değersiz veya yetersiz hissedebilirler, bu da onların öz saygılarının düşük olmasına sebep olabilir. Benlik saygısı ve kriminal düşünceyi birlikte inceleyen fazla araştırmaya rastlanmasa da Beck'in (1999) saldırgan tutumların bilişsel alt yapıları ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi ele aldığı kaynak gibi, temel nitelikteki çalışmalar mevcuttur. Beck'in (1999) çalışmasında, öfkenin ve şiddet eğilimlerinin bilişsel çarpıtmalar yoluyla, kişinin dünyaya, diğer insanlara ve kendine dair olumsuz inançlarının bir sonucu olarak geliştiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, kişilerin kendilerine ve dünyaya dair olumsuz inanç ve tutumlarının, özellikle öfke ve şiddet gibi tepkilerin gelişmesinde rol oynadığı söylenebilir. Ek olarak Clark (2020) tarafından düşük benlik saygısına sahip bireylerin, yüksek benlik saygısına sahip bireylerden farklı bilişsel hatalar yapmaya daha yatkın olabilecekleri ayrıca bir kişinin benlik saygısı seviyesinin, yaptığı bilişsel hata türüyle daha fazla ilişkilendirilebileceği belirtilmiştir. Kriminal düşünce de suçlu davranışlara destek veren bozulmuş (çarpık) ve hatalı düşünce kalıpları olarak nitelendiğine göre (Taxman ve ark., 2011), benlik saygısının bundan etkilendiğini söylemek yanlış olmaz. Bu bulguların aksi yönünde, Baumeister ve ark. (1989) çalışmasında, yüksek öz saygıya sahip bireylerin, genellikle risk almaya daha yatkın, olağanüstü olumlu özelliklere odaklanan, stratejik yaklaşımlar benimseyen ve kendilerini öne çıkarma eğiliminde olan bir tutum sergilediklerini; öte yandan, düşük öz saygı seviyesine sahip bireylerin, riskten kaçınma, olumsuz özelliklerden kaçınma, stratejik oyunlardan uzak durma ve kendilerini göstermekten kaçınma eğiliminde olduklarını belirtmiştir.

Kriminal düşünce ölçeği alt boyutlarından kriminal rasyonalizasyon ile KSÖÖ ölçeği alt boyutu kendini sevme arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgu,

suçlu düşüncelerini rasyonelleştirme eğiliminde olan bireylerin kendilerini sevme düzeylerinin daha düşük olabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda KDÖ güç yönelimi alt boyutu ile KSÖÖ özyeterlik alt boyutu arasında da bulunan negatif ilişki, bireylerin güç ve kontrol arayışının, kendi yeterliliklerine duydukları güveni olumsuz etkileyebileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde KDÖ meşrulaştırma ve KSÖÖ kendini sevme arasındaki negatif ilişki ise suçlu düşünceleri meşrulaştıran bireylerin kendini sevme düzeylerinin daha düşük olabileceğini göstermektedir.

Bu korelasyon sonuçları, suçlu düşünce ile benlik saygısı arasındaki negatif ilişkinin, suçlu düşünme eğilimindeki bireylerin öz değer ve yeterlilik algılarının düşük olabileceğini ortaya koyduğunu göstermektedir. Aynı zamanda, suç düşüncelerini rasyonelleştirme ve güç arayışı gibi özelliklerin benlik saygısını olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir.

Kısaltılmış karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, kriminal düşünce üzerindeki etkisini görmek için yapılan çoklu regresyon analizine göre, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kriminal düşünce ölçeği (KDÖ) genel toplam puanı üzerinde belirli etkiler göstermektedir. Özellikle, makyavelizm ve psikopati, KDÖ üzerinde anlamlı bir etki yaratırken, narsisizmde bu etki görülmemiştir. Bu bulguların genel olarak literatürle uyumlu olduğu söylenebilir. Bu sonuca benzer olarak, bir çalışmada, narsistlerin yalnızca egolarına bir tehdit oluştuktan sonra saldırgan davranışlar sergiledikleri ortaya konmuştur (Jones ve Paulhus, 2010). Ayrıca Kashy ve DePaulo (1996) çalışmasında, dışarıya olumlu bir izlenim bırakmaya büyük önem veren bireylerin, bu konuda daha az hassas olanlara göre daha sık yalan söyleme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Narsist bireylerin, başkalarının beğenisi ve onayına ihtiyaç duydukları dikkate alındığında (Brown ve ark., 2009), yani narsistlerin dışarıdaki olumlu imajlarını sürdürme konusuna önem verdikleri düşünüldüğünde, narsisizmin dışı dönük suç düşüncelerine değil de daha çok sosyal manipülasyon, izlenim yönetimi gibi "gizli" stratejilere yöneldiği söylenebilir. Dolayısıyla, bizim çalışmamızda, narsisizmin kriminal düşünce üzerinde anlamlı bir etki göstermemesi, narsisist bireylerin suç eğilimlerini doğrudan değil dolaylı ve sosyal onay odaklı yollarla ifade etmesiyle açıklanabilir. Bu durum, narsisizmin suçla ilişkili olabilecek ancak daha örtük, statüye ya da imaj korumaya dayalı yollarla çalışan bir yapı taşıdığına işaret edebilir.

Hassan ve ark. (2022) tarafından yapılan çalışma da benzer şekilde, makyavelizm, narsisizm ve psikopati gibi karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip

bireylerin suçlu düşünce ve davranış sergileme eğilimlerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Ek olarak Wright ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışmada da karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, öz kontrol de göz önünde bulundurulduğunda, şiddet içeren suçlar gibi suçluluk davranışlarını güçlü bir şekilde tahmin ettiği ortaya konulmuştur. Yine, Međedović (2024), karanlık dördlü kişilik özelliklerini (makyavelizm, psikopati, narsisizm ve sadizm) ele aldığı çalışmasında, hükümlü bireylerden oluşan bir örnekleme araştırmasını yürütmüştür ve bulgular, şiddet suçları dışında kalan tüm kriminal davranışların bu dört kişilik özelliğiyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle makyavelist eğilimlerin, suç davranışlarını öngörmede diğer karanlık kişilik özelliklerine kıyasla en güçlü belirleyici olduğu saptanmıştır. Alanyazında karanlık üçlü ve suç ilişkilerini kapsayan araştırmaların büyük çoğunluğu, makyavelizm ve özellikle psikopatinin suç eğilimini en iyi açıklayan unsurlar olduğunu, narsisizmin ise suç davranışlarını açıklamada etkisinin nispeten daha sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır (Hardyns ve ark., 2022; Pechorro ve ark., 2022).

Kısaltılmış karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, kendini sevme/özyeterlik ölçeği üzerindeki etkisini görmek için yapılan çoklu regresyon analizinde ise KKÜÖ makyavelizm alt boyutunun KSÖÖ genel toplam puanı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Bu sonucun, daha önceki çalışmalarda da benzer şekilde makyavelizm ile kendini yüceltme arasında bir ilişki bulunmadığını gösteren sonuçlarla (Christie ve Geis, 2013) örtüştüğü söylenebilir. Bu bağlamda, makyavelizm ile öz değer yüceltme ilişkisini bulamamak, makyavelistlerin kendilerini değerlendirme sürecinde daha objektif ve gerçekçi bir yaklaşım sergileyebileceğini düşündürülebilir. Makyavelistlerin, aşırı kendini beğenme veya kendilerini abartma eğiliminden kaçınarak, daha stratejik bir şekilde kendilerini çevrelerine sundukları ve durumun gereksinimlerine göre hareket ettikleri akla gelebilir. Bu durum, makyavelist bireylerin özsayıgılarını korurken, başkalarını manipüle etme amacıyla farklı stratejiler geliştirmelerine olanak tanıyabilir. Ancak Hunter ve ark. (1982) tarafından yapılan çalışmada ise, bu çalışmanın bulgularından farklı olarak, benlik saygısının makyavelizm ile negatif korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, makyavelistlerin özsayıgılarının daha düşük olabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak makyavelizm ve benlik saygısı arasındaki ilişki konusu tartışmalıdır denebilir.

Bir diğer regresyon analizi sonucuna göre KKÜÖ narsisizm alt boyutunun KSÖÖ genel toplam puanı üzerinde güçlü ve pozitif bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu sonuç çoğunlukla literatüre uygundur. Bir çalışmada yüksek benlik saygısına sahip

bireylerin, kendilerini kabul etme ve güçlü yönlerine odaklanma eğiliminde oldukları, öte yandan, düşük benlik saygısı olan bireylerin kendilerini kabul etmekte zorlandıkları, olumsuz özelliklerine takıldıkları ve potansiyellerini ortaya koymada isteksizlik gösterdikleri belirtilmiştir (Baumeister ve ark., 1989). Uçar ve Konal (2017) ise benlik saygısının bu özelliklerinin narsisizmi destekleyen eğilimler olduğunu belirtmiştir. Başka bir çalışmada ise, yüksek benlik saygısının homojen bir kategori olmadığı ve yüksek benlik saygısına sahip kişilerin yalnızca kendi iyi niteliklerini kabul eden bireylerden ibaret olmadığı, aynı zamanda narsistik, savunmacı ve kendini beğenmiş kişilerin de bu kategoriye dahil olabileceği belirtilmiştir (Baumeister ve ark., 2003). Bu durumda, yüksek benlik saygısının çok farklı türdeki kişilik özelliklerini barındırabileceği söylenebilir. Ayrıca Baumeister ve ark. (2003), yüksek benlik saygısına sahip herkesin narsistik özellikler taşımadığını, ancak narsistik kişilerin büyük çoğunluğunun yüksek benlik saygısına sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Ek olarak büyülenmeci narsisizmin, benlik saygısıyla pozitif, savunmasız narsisizmin ise negatif bir korelasyon gösterdiği saptanmıştır (Rohmann ve ark., 2012).

Karanlık üçlünün son alt boyutu olan psikopatinin, KSÖÖ genel toplam puanı üzerindeki etkisinin negatif olduğu tespit edilmiştir. Literatürde aksi yönde çalışmalara ulaşılmıştır. Visser ve arkadaşlarının (2010) yapmış olduğu çalışmada, psikopati, yüksek benlik saygısıyla ilişkilendirilmiştir ve özellikle psikopatik özelliklere sahip kişilerin kendilerine yönelik daha olumlu bir bakış açısına sahip olma eğiliminde oldukları belirtilmiştir. Ayrıca bu bulgulara görülen negatif ilişkiye benzer şekilde ise psikiyatri hastanesinde olan psikopatik suçlu birey örneklemeyle yürütülen bir çalışmada, psikopatinin, rekabetçi davranışlara ve iş birliği yapmaktan kaçınmaya daha yatkın olduğu gözlemlenmiştir (Mokros ve ark., 2008). Bu bireylerin benlik saygısının, genellikle içsel doğrulama ve kendilikle ilgili zayıf bir bağlantıya sahip olduğu söylenebilir. Psikopati ile benlik saygısı arasındaki bu negatif ilişki, psikopati seviyesi yüksek bireylerin daha sağlıklı benlik saygısı geliştirmelerine engel olduğunu akla getirmektedir.

Ek olarak Stenason (2014) tarafından yapılan çalışmada, benlik saygısı açık (kişinin kendine dair bilinçli değerlendirmeleri) ve örtük (bilinç dışı düzeydeki olumlu ya da olumsuz öz-değerlendirmeler) olmak üzere iki boyutta ele alınmış; narsisizmin açık benlik saygısı ile pozitif ilişkili olduğu ve psikopatinin de açık benlik saygısını yordamada etkili olduğu gösterilmiştir. Ayrıca, makyavelizmin benlik saygısı ile anlamlı bir ilişki göstermediği tespit edilmiştir. Bu tez çalışmasındaki bulgular da

Stenason (2014) alışmasına benzer niteliktedir. Ayrıca Skobkareva'nın (2020) alışması da, narsisizmin düşük açık benlik saygısı ile ilişkili olduğunu ve açık benlik saygısının karanlık üçlü özellikleri ile saldırganlık arasındaki ilişkileri düzenlediğini göstermektedir. Bulgular, bu tez çalışmasındaki karanlık üçlü kişilik özelliklerinin benlik saygısı üzerindeki etkilerini desteklemekte ve benlik saygısının bu kişilik özelliklerinin davranışsal sonuçları üzerindeki rolünü vurgulamaktadır. Dolaylı yönden bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde Jonason ve ark. (2009), karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler için uzun süreli ilişkilerin, ideal ilişki olmadığını belirtmiştir. Benlik saygısı çerçevesinde, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin uzun vadeli ilişkilerde daha fazla zorluk yaşayabileceği düşüncesi, benlik saygısı düzeyleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Karanlık Üçlü özellikleri yüksek olan bireyler, genellikle dışsal onay ve hayranlık arayışında olabilen, kendilerini sürekli olarak diğerleriyle karşılaştırabilen kişiler olduğu düşünülürse, bu kişilerin, kendiliklerini dışsal kaynaklardan alırken, özdeğerlerini içsel faktörlere dayandırmakta zorlanıyor olabilmeleri akla gelmektedir. Yine Skobkareva'nın (2020) alışmasında benlik saygısının karanlık üçlü kişilik özellikleri ile saldırgan davranış arasındaki bağlantıda etkili bir faktör olduğu tespit edilmiştir.

6. SONUÇLAR

Bu araştırmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kriminal düşünce ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla birlikte katılımcıların sosyodemografik özelliklerine (cinsiyet, psikiyatrik tanı durumu, eğitim durumu, gelir düzeyi, ilişki durumu) göre karanlık üçlü kişilik özellikleri, kriminal düşünce düzeyleri ve benlik saygısı düzeyleri incelenmiştir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar maddeler halinde belirtilmiştir:

- 1) Ulaşılan 348 katılımcının 209'u (%60,1) kadın, 139'u (%39,9) erkektir.
- 2) Katılımcıların cinsiyeti ile yapılan karanlık üçlü kişilik özellikleri karşılaştırmasında, aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkeklerin narsisizm ve psikopati toplam puanı kadınlardan daha yüksektir.
- 3) Katılımcıların cinsiyeti ile yapılan kriminal düşünce karşılaştırmasında, aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkeklerin hem genel hem de tüm alt boyut puan ortalaması kadınlardan daha yüksektir.
- 4) Katılımcıların cinsiyeti ile yapılan kendini sevme/özyeterlik karşılaştırmasında, aralarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Özyeterlik alt boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkeklerin özyeterlik alt boyut puanı kadınlardan daha yüksektir.
- 5) Katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamalarına göre karanlık üçlü puanları incelendiğinde hem toplam puanı hem de alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- 6) Katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamalarına göre kriminal düşünce puanları incelendiğinde gruplar arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların puan ortalaması, psikiyatrik tanı almayan katılımcıların puan ortalamasından daha yüksektir. İlgili ölçeğin sadece güç yönelimi alt boyutu ile psikiyatrik tanı arasında farklılık görülmüştür. Psikiyatrik tanı almış olan

katılımcıların puan ortalaması psikiyatrik tanı almayan katılımcıların puan ortalamasından daha yüksektir.

- 7) Katılımcıların psikiyatrik bir tanı alıp almamalarına göre kendini sevme/özyeterlik toplam ve kendini sevme alt puanı incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Psikiyatrik tanı almış olan katılımcıların ortalama puanları, tanı almayanlara göre daha düşüktür. İlgili ölçeğin özyeterlik alt boyutu ile anlamlı farklılık bulunmamıştır.
- 8) Katılımcıların eğitim durumu ile karanlık üçlü toplam puanları arasındaki farkın analizine bakıldığında aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İlgili ölçeğin narsisizm alt boyutu ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- 9) Katılımcıların eğitim durumu ile kriminal düşünce arasında yapılan karşılaştırmada, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Meşrulaştırma alt boyutu ile eğitim durumu arasında ise anlamlı farklılık saptanmıştır.
- 10) Katılımcıların eğitim durumu ile kendini sevme/özyeterlik toplam ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.
- 11) Katılımcıların gelir düzeyine göre karanlık üçlü puanları incelendiğinde, aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Gelir düzeyi ile, ilgili ölçeğin narsisizm alt boyutu arasında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.
- 12) Katılımcıların gelir düzeyine göre kriminal düşünce puanları incelendiğinde aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Hak görme ve kişisel sorumsuzluk alt boyutlarında ise gelir düzeyi ile aralarında anlamlı farklılık görülmüştür.
- 13) Katılımcıların gelir düzeyi ile kendini sevme/özyeterlik arasında yapılan karşılaştırmada, hem toplam hem de özyeterlik alt boyut puanı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.
- 14) Katılımcıların ilişki durumları ile karanlık üçlü toplam puanları arasında yapılan analizde, aralarında anlamlı farklılık görülmüştür. İlgili ölçeğin alt boyutları ile ilişki durumu arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

- 15) Katılımcıların ilişki durumuna göre kriminal düşünce puanlarına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. İlgili ölçeğin alt boyutlarından kriminal rasyonalizasyon, güç yönelimi ve meşrulaştırma ile de ilişki durumu arasında anlamlı farklılık görülmüştür.
- 16) Katılımcıların ilişki durumu ile kendini sevme/özyeterlik arasında yapılan analize göre hem toplam hem de alt boyutlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.
- 17) Karanlık üçlü kişilik özellikleriyle kriminal düşünce arasındaki korelasyon analizinde, makyavelizm ve psikopati ile orta düzeyde, narsisizm ile zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir.
- 18) Karanlık üçlü ile kendini sevme/özyeterlik (hem toplam hem de alt boyutları) arasındaki korelasyon analizi incelendiğinde, aralarında zayıf düzeyde pozitif ilişki olduğu görülmüştür.
- 19) Kriminal düşünce ile kendini sevme/özyeterlik (ve alt boyutları) arasındaki korelasyon analizinde zayıf düzeyde negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür.
- 20) Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kriminal düşünce üzerindeki etkisini görmek için yapılan çoklu regresyon analizine göre, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, kriminal düşünce toplam puanı üzerinde anlamlı etkileri olduğu tespit edilmiştir. Narsisizm alt boyutunun ise kriminal düşünce üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.
- 21) Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin benlik saygısı üzerindeki etkisine bakmak için yapılan çoklu regresyon analizine göre, makyavelizm ve psikopati alt boyutunun kendini sevme/özyeterlik üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Narsisizm alt boyutunun ise kendini sevme/özyeterlik üzerinde güçlü ve pozitif bir etkisi olduğu saptanmıştır.



7. ÖNERİLER

Bu araştırmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kriminal düşünce ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler incelenmiş ve genel olarak hipotezleri destekleyen bulgular elde edilmiştir. Ancak, katılımcıların yaş ortalamalarının düşük olması, araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Özellikle, antisosyal tutumların yaşla birlikte azaldığına dair mevcut literatür göz önünde bulundurulduğunda, gelecekteki araştırmalarda daha geniş yaş aralıklarındaki bireylerin karanlık üçlü kişilik özellikleri ile suç düşünceleri arasındaki ilişkilerin incelenmesinin, daha kapsamlı ve genellenebilir bulgular ortaya koyması beklenmektedir.

Kriminal Düşünce Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, henüz yeni bir gelişme olup, ülkemizde bu ölçeğe dayalı yapılan araştırmalar sınırlıdır. Bu bağlamda, ilerleyen dönemlerde söz konusu ölçeğin kullanıldığı daha fazla araştırmanın gerçekleştirilmesi, kuramsal altyapının güçlenmesi açısından faydalı olacaktır. Bu çalışmada, yoğunlukla kriminal düşünce ölçeği (KDÖ) genel toplam puanına odaklanılmış, alt boyutlarıyla ilgili fazla detaylı incelemeler yapılmamıştır. Ancak, KDÖ'nün birden fazla alt boyutu olduğu göz önüne alındığında, gelecekteki araştırmaların bu alt boyutlar üzerinde de ayrı ayrı yoğunlaşması faydalı olabilir. Her alt boyutun, suçlu düşünce tarzlarının farklı yönlerini ve bireylerin suçla olan ilişkilerini daha spesifik bir şekilde ortaya koyma potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Örneğin, hak görme ve kriminal rasyonalizasyon gibi alt boyutlar, bireylerin suç işlemekten önceki düşünsel süreçlerini yansıtarak suçlu düşünme tarzlarını derinlemesine incelememize olanak tanıyabilir. Merhametsizlik ve kişisel sorumsuzluk gibi alt boyutlar ise, suçlu bireylerin empati eksiklikleri ve sorumluluk algılarını daha detaylı bir biçimde ortaya koyabilir. Ve bunların karanlık üçlüyle ayrı ayrı incelenmesi de detaylı bilgi sağlayabilir.

Kriminal düşünce ölçeğinin alt boyutlarına yönelik yapılan çalışmalar, suçlu düşüncelerle ilişkili daha ayrıntılı psikolojik profillerin oluşturulmasına olanak tanıyabilir. Bu, suçluluğa yönelik önleyici stratejilerin daha etkili bir şekilde tasarlanmasını sağlar. Bu doğrultuda, kriminal düşünce ölçeği ve alt boyutlarına dayalı geliştirilecek değerlendirme araçları, bireylerin hangi suçlu düşünce tarzlarına daha

yatkın olduklarını belirlemeye yardımcı olabilir. Özellikle psikologlar, sosyal hizmet uzmanları ve denetimli serbestlik görevlileri gibi adli alanda çalışan uzmanlar için, bu ölçeğin kullanımı; suç işleme riski taşıyan bireylerin belirlenmesinde ve bu bireylere yönelik ihtiyaçlarına uygun, kişiselleştirilmiş müdahale programlarının geliştirilmesinde etkili bir araç olabilir. Örneğin, merhametsizlik düzeyi yüksek bireylere empati geliştirme temelli grup çalışmaları uygulanabilirken, hak görme eğilimi baskın bireylerde bilişsel yeniden yapılandırma yöntemleri kullanılabilir. Bu tür hedefe yönelik psikososyal müdahaleler, bireyin suçlu düşünce tarzını değiştirmeye yönelik önemli katkılar sağlayabilir. Ayrıca, cezaevi içi rehabilitasyon programlarında da bu alt boyutlara dayalı içeriklerin geliştirilmesi, yeniden suç işleme riskini azaltmada faydalı olabilir.

Sonuç olarak, KDÖ'nün alt boyutları üzerinde gerçekleştirilecek araştırmalar, suçlu düşüncelerle ilişkili psikolojik faktörlerin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Bu alt boyutların suçlu düşünce tarzlarıyla olan ilişkilerinin incelenmesi, önleyici ve müdahale stratejilerinin daha etkili bir şekilde tasarlanmasına olanak tanıyabilir

Bu çalışmada, kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği ile kendini sevme/özyeterlik ölçeği arasında zayıf düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur. Aynı şekilde, kriminal düşünce ölçeği ile benlik saygısı ölçeği arasında da benzer şekilde negatif yönde zayıf ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgular, benlik saygısının düşük olduğu bireylerin karanlık üçlü kişilik özelliklerine ve suçlu düşüncelere daha yatkın olabileceği yönündeki literatürle tutarlılık göstermektedir. Gelecek araştırmalarda, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin benlik saygısı üzerindeki etkilerine dair daha kapsamlı incelemeler yapılması önerilmektedir. Özellikle, düşük benlik saygısının narsisizm, psikopati ve makyavelizm gibi karanlık üçlü özelliklerle olan ilişkisini derinlemesine ele almak, suçlu düşüncelerin kökenlerini anlamada önemli katkılar sağlayabilir. Bu bağlamda, düşük benlik saygısına sahip bireylerin kendini sevme ve özyeterlik gibi kişisel algılarının olumsuz bir biçimde nasıl şekillendiğine dair daha fazla araştırma yapılmasının gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın bulguları ışığında, benlik saygısının artmasıyla suç düşüncelerinin azalacağı göz önünde bulundurularak, bireylerde benlik saygısını artırmaya yönelik müdahalelerin tespit edilip uygulanabilmesi için, benlik saygısını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılması önem arz

etmektedir. Ayrıca, kriminal düşünce ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi daha iyi kavrayabilmek amacıyla, bu iki değişkenin farklı yaş gruplarında ve kültürel bağlamlarda nasıl farklılaştığını incelemek yararlı olacaktır. Düşük benlik saygısı ve yüksek karanlık üçlü özelliklerin suçlu düşünce süreçlerini nasıl etkilediğini daha derinlemesine anlamak, bu alanda daha spesifik ve hedefli müdahalelerin geliştirilmesine olanak tanıyabilir. Böylece, suçlu düşüncelerle başa çıkmada etkili stratejiler oluşturulmasına katkıda bulunmak mümkün olacaktır.

Bu bağlamda, özellikle risk grubundaki bireylerde benlik saygısını artırmaya yönelik psikoeğitim programları ve bireysel danışmanlık hizmetleri geliştirilebilir. Erken yaşlardan itibaren öz-değer, özyeterlik ve duygusal farkındalık gibi kavramları içeren eğitim müfredatları, bireylerin kişilik gelişimlerini destekleyerek suç eğilimlerini önlemede önemli rol oynayabilir. Ayrıca, okul rehberlik birimleri ve gençlik merkezlerinde, düşük benlik saygısı göstergesi taşıyan bireylerin tespiti ve müdahalesine yönelik tarama ve destek programları uygulanabilir. Yetişkinlere yönelik olarak ise, özellikle suç riski taşıyan bireylerle çalışan meslek gruplarına (psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, cezaevi personeli vb.) yönelik eğitimlerle benlik saygısının suçla ilişkisi konusunda farkındalık kazandırılabilir. Bu tür uygulamaya dönük adımlar, hem bireysel düzeyde suç eğilimlerini azaltmak hem de toplumsal düzeyde önleyici politikaların etkisini artırmak açısından önemlidir.

Bu araştırma, karanlık üçlü kişilik özellikleri, suç düşünceleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri incelemektedir ve bu ilişkilerin daha geniş bir psikolojik çerçevede ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle narsisizm, makyavelizm ve psikopatinin yer aldığı karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, suç düşünceleri ile olan bağlantıları ile benlik saygısı üzerindeki etkileri derinlemesine araştırılmalıdır. Ayrıca, suç düşüncesi, karanlık üçlü kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler, öfke kontrolü, stres seviyesi, öz kontrol ve empati gibi diğer psikolojik faktörlerle de ilişkilendirilebilir. Gelecek çalışmalar, bu faktörleri göz önünde bulundurarak, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin suç düşünceleri ve benlik saygısı üzerindeki psikolojik dinamiklerini daha kapsamlı bir şekilde inceleyerek, konuya ilişkin derinlemesine ve uygulamaya yönelik bulgulara ulaşmayı hedefleyebilir.

KAYNAKLAR

- Aghababaei, N., & Błachnio, A. (2015). Well-being and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 86, 365-368. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.06.043>
- Aghaee, N. G., & Ören, T. (2004). Effects of cognitive complexity in agent simulation. *In Summer Computer Stimulation Conference*, 25-29. San Rose.
- Akgün, Z. ve Uysal, Y. (2019). Toplumsal cinsiyet ve narsisizm ilişkisi. *Dünya Sağlık ve Tabiat Bilimleri Dergisi*, 2(1), 29-35.
- Akhtar, S., & Thomson, J. A. (1982). Overview: Narcissistic personality disorder. *The American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12–20. <https://doi.org/10.1176/ajp.139.1.12>
- Alanka, Ö. ve Cezik, A. (2016). Dijital kibir: Sosyal medyadaki narsistik ritüellere ilişkin bir inceleme. *Trt Akademi*, 1(2), 548-569.
- Altunay, A. ve Öz, F. (2006). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 13(1), 46-59.
- Andrews, D. A., Bonta, J., & Wormith, J. S. (2006). The recent past and near future of risk and/or need assessment. *Crime & Delinquency*, 52(1), 7-27. <https://doi.org/10.1177/0011128705281756>
- Ang, S. H. (2000). The power of money: A cross-cultural analysis of business-related beliefs. *Journal of World Business*, 35(1), 43-60. [https://doi.org/10.1016/S1090-9516\(99\)00033-4](https://doi.org/10.1016/S1090-9516(99)00033-4)
- Ankay, A. (2020). *Psikopatlar ve Kurbanları* (3. Baskı). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053186816>
- Arıcak, O. T. (1999). *Grupla psikolojik danışma yoluyla benlik ve mesleki benlik saygısının geliştirilmesi* (Tez No. 82259) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. ProQuest Dissertations & Theses. <https://www.proquest.com/docview/2615318680?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Arseven, A. D. (1986). Benlik tasarımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1).
- Aslan Akın, N. ve Kartopu, S. (2021). Dindarlık eğiliminin karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), 477-531.
- Aslan-Yılmaz, H. (2016). Bir derleme: Benlik kavramına ilişkin bazı yaklaşımlar ve tanımlamalar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 79-89.
- Atay, M. İ., Türker, Y., Tuncer, H. ve Tuncer, Ö. (2014). Adolesanlarda kardeş sayısı ile öz-kavram ilişkisi. *Duzce Medical Journal*, 16(3), 22-25.

- Atay, S. (2010). *Çalışan Narsist: Örgütler, Liderler, Yöneticiler Ve Astlar* (1. Baskı). Namar Yayınları.
- Aydoğan, E. ve Serbest, S. (2016). İş yerinde karanlık üçlü: Bir kamu kuruluşunun iç denetim biriminde araştırma. *Sayıştay Dergisi*, (101), 97-121.
- Aytaç, S., Eteman, F. S., Aydın, G. Ç., Reçber, B. ve Sezen, H. K. (2016). Kadına yönelik şiddetin dünü, bugünü, yarını: Kestirim tabanlı bir araştırma. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (54), 275-297. <https://doi.org/10.18368/IU/sk.87419>
- Azizli, N., Atkinson, B. E., Baughman, H. M., Chin, K., Vernon, P. A., Harris, E., & Veselka, L. (2016). Lies and crimes: Dark Triad, misconduct, and high-stakes deception. *Personality and Individual Differences*, 89, 34-39. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.09.034>
- Babiak, P., & Hare, R. D. (2006). *Snakes in suits: When psychopaths go to work*. Regan Books/Harper Collins Publishers.
- Bacanlı, F. (2003). Mesleki grup rehberliğinin benlik ve meslek kavramlarının bağdaşımına etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 35(35), 336-359.
- Başer, İ. G., Astar, M. ve Saltukoğlu, G. (2023). Duygu düzenleme güçlükleri ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkide ilkel savunmaların aracı rolü. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (21), 457-478. <https://doi.org/10.16947/fsmia.1318935>
- Baughman, H. M., Jonason, P. K., Veselka, L., & Vernon, P. A. (2014). Four shades of sexual fantasies linked to the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 67, 47-51. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.034>
- Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I., & Vohs, K. D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles? *Psychological Science in the Public Interest*, 4(1), 1-44. <https://doi.org/10.1111/1529-1006.01431>
- Baumeister, R. F., Tice, D. M., & Hutton, D. G. (1989). Self-presentational motivations and personality differences in self-esteem. *Journal of Personality*, 57(3), 547-579. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1989.tb02384.x>
- Beck, A.T. (1999) *Prisoners of hate: The cognitive basis of anger, hostility, and violence*. Harper Collins Publishers.
- Bekiroğlu, B. (2020). *Karanlık üçlü ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin klinik bağlamda incelenmesi* (Tez No. 646678) [Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Berg, J. M., Smith, S. F., Watts, A. L., Ammirati, R., Green, S. E., & Lilienfeld, S. O. (2013). Misconceptions regarding psychopathic personality: Implications for clinical practice and research. *Neuropsychiatry*, 3(1), 63. <https://doi.org/10.2217/npv.12.69>
- Bhugra, D. (2002). Self-concept: Psychosis and attraction of new religious movements. *Mental Health, Religion & Culture*, 5(3), 239-252. <https://doi.org/10.1080/13674670110112703>

Bilen, G. ve İçerli, L. (2023). Çalışma yaşamında kişiliğin karanlık yönü: Narsisizm, makyavelizm ve psikopati. B. Hırlak. (Ed.), *Örgütsel davranış kavramlar ve araştırmalar-ı* (s. 101-127) içinde. Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub224.c971>

Boduszek, D., & Hyland, P. (2012). Psycho-sociological review of criminal thinking style. *Journal of Humanistics and Social Sciences*, 1(1), 28-36. <https://eprints.hud.ac.uk/id/eprint/15906>

Boduszek, D., Hyland, P., & Bourke, A. (2012). An investigation of the role of personality, familial, and peer-related characteristics in homicidal offending using retrospective data. *Journal of Criminal Psychology*, 2(2), 96-106. <https://doi.org/10.1108/20093821211264414>

Boduszek, D., Shevlin, M., Adamson, G., & Hyland, P. (2013). Eysenck's personality model and criminal thinking style within a violent and nonviolent offender sample: Application of propensity score analysis. *Deviant Behavior*, 34(6), 483-493. <https://doi.org/10.1080/01639625.2012.748628>

Bolat, Y., Ülker, M. ve Demir, C. G. (2016). Kavramsal açıdan narsisizm ve eğitimde narsistik kişilik. *Journal of International Social Research*, 9(46), 482-492. <https://doi.org/10.17719/jisr.20164622616>

Boyras, B. (2020). Machiavelli'nin insan doğası düşüncesinin siyaset kuramına etkisi. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 20(1), 90-110. <https://doi.org/10.25294/auibfd.734208>

Brown, R. P., Budzek, K., & Tamborski, M. (2009). On the meaning and measure of narcissism. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35(7), 951-964. <https://doi.org/10.1177/0146167209335461>

Brumbach, B. H., Figueredo, A. J., & Ellis, B. J. (2009). Effects of harsh and unpredictable environments in adolescence on development of life history strategies: A longitudinal test of an evolutionary model. *Human Nature*, 20, 25-51. <https://doi.org/10.1007/s12110-009-9059-3>

Burkay, S. (2008). Teorik çerçevede suç. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 2(4), 1-15. <https://ethosfelsefe.com/tr/node/18>

Buzina, N. (2012). Psychopathy–historical controversies and new diagnostic approach. *Psychiatria Danubina*, 24(2), 134-142.

Büyükşahin-Çevik, G. ve Yıldız, M. A. (2016). Pedagojik formasyon öğrencilerinde umutsuzluk ile mutluluk arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılık rolü. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 96-107. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.704>

Campbell, W. K., & Foster, J. D. (2007). The narcissistic self: Background, an extended agency model, and ongoing controversies. C. Sedikides & S. J. Spencer (Eds.), In *The self* (pp. 115-138). Psychology Press.

Cartwright, M. (2023, 5 Mart). Narcissus [Narcissus]. (N. Kindik, Çevirmen). *World History Encyclopedia*. <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-15724/narcissus/> adresinden 10.12.2024 tarihinde alınmıştır.

Christie, R., & Geis, F. L. (2013). *Studies in machiavellianism*. Academic Press. (Orijinal eserin basım tarihi 1970). <https://doi.org/10.1016/C2013-0-10497-7>

- Clark, J. M. (2020). *Self-Esteem as a predictor for thinking errors in prison inmates* (Tez No. 28092783) [Doktora Tezi, The Chicago School of Professional Psychology]. ProQuest Dissertations & Theses Global. <https://www.proquest.com/docview/2456891296?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Clarke, I. E., Karlov, L., & Neale, N. J. (2015). The many faces of narcissism: Narcissism factors and their predictive utility. *Personality and Individual Differences*, 81, 90-95. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.11.021>
- Cleckley, H. (1941). *The mask of sanity; an attempt to reinterpret the so-called psychopathic personality* (1. Baskı). Mosby.
- Cooley, C. H. (1902). The looking-glass Self. J. Pooley (Ed.), *Social Media & The Self: An Open Reader* (1. Basım) içinde. Mediastudies Press. <https://doi.org/10.32376/3f8575cb.73d69f51>
- Craig, M. C., Catani, M., Deeley, Q., Latham, R., Daly, E., Kanaan, R., Picchioni, M., McGuire, P. K., Fahy, T., & Murphy, D. G. (2009). Altered connections on the road to psychopathy. *Molecular psychiatry*, 14(10), 946-953. <https://doi.org/10.1038/mp.2009.40>
- Crocker, J., & Park, L. E. (2004). The costly pursuit of self-esteem. *Psychological Bulletin*, 130(3), 392-414. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.130.3.392>
- Crowe, M., Weiss, B., Lynam, D. R., Campbell, K. W., & Miller, J. D. (2019). Narcissism and narcissistic personality disorder: Moving toward a trifurcated model. M. Crowe, B. Weiss, D. R. Lynam, K. W. Campbell, & J. D. Miller (Eds.), *Narcissism: Oxford Handbook of Personality Disorders* içinde. Oxford University Press. <https://doi.org/10.31219/osf.io/3e476>
- Crysel, L. C., Crosier, B. S., & Webster, G. D. (2013). The Dark Triad and risk behavior. *Personality and Individual Differences*, 54(1), 35-40. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.07.029>
- Cüceloğlu, D. (2018). *İnsan ve davranışı* (36. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Çamlıbel İrkin, A. (2012). *Çocukların gelişim süreci ve televizyonun etkileri* (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). Radyo ve Televizyon Üst Kurulu.
- Çelgin, G. (2011). *Eski Yunanca-Türkçe sözlük*. Kabalıcı Yayınevi.
- Çöpür, M., Elmas, İ. ve Can, Y. (1995). Madde bağımlılığı ve antisosyal kişilik. *Kriz Dergisi*, 3(1), 194-196. https://doi.org/10.1501/Kriz_00000000111
- Da Silva, D. R., Rijo, D., & Salekin, R. T. (2012). Child and adolescent psychopathy: A state-of-the-art reflection on the construct and etiological theories. *Journal of Criminal Justice*, 40(4), 269-277. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2012.05.005>
- Dağtekin, H. (2020). *Karanlık üçlünün kariyer tercihlerine etkisi üzerine bir araştırma* (Tez No. 625316) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.
- Del Gaizo, A. L., & Falkenbach, D. M. (2008). Primary and secondary psychopathic-traits and their relationship to perception and experience of emotion. *Personality and Individual Differences*, 45(3), 206-212. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.03.019>

Deluga, R. J. (2001). American presidential Machiavellianism: Implications for charismatic leadership and rated performance. *The Leadership Quarterly*, 12(3), 339-363. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(01\)00082-0](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(01)00082-0)

Demirtaş, H. A. (2003). Sosyal kimlik kuramı, temel kavram ve varsayımlar. *İletişim Araştırmaları*, 1(1), 123-144. https://doi.org/10.1501/Iltaras_00000000023

Demirtaş, Ö. ve Bıçkes, D. M. (2014). Makyavelizm'in olumsuz durumları ifşa etme niyeti üzerindeki etkisi: Bir alan çalışması. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 16(2), 96-112. <https://doi.org/10.4026/1303-2860.2014.0249.x>

Dickinson, K. A., & Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of personality disorders*, 17(3), 188-207. <https://doi.org/10.1521/pedi.17.3.188.22146>

Doğan, T. (2011). İki boyutlu benlik saygısı: Kendini sevmeye/özyeterlik ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 126-137.

Doğan, T. ve Eryılmaz, A. (2013). An examination of the relationships between two-dimensional self-esteem and subjective well-being. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi-Pamukkale University Journal Of Education*, (33), 107-117. <https://doi.org/10.9779/PUJE434>

Dönmez, E. D. ve Karaaziz, M. (2024). Çocukluk Çağı Travmaları Ve Ebeveyn Tutumlarının Yetişkin Bireylerdeki Kriminal Düşünceler İle İlişkisinin İncelenmesi. *International Journal of Social Sciences (IJSS)/Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(34), 349-372. <https://doi.org/10.52096/usbd.8.34.21>

D'Souza, M. F., Lima, G. A. S. F. D., Jones, D. N., & Carré, J. R. (2019). Do I win, does the company win, or do we both win? Moderate traits of the Dark Triad and profit maximization. *Revista Contabilidade & Finanças*, 30(79), 123-138. <https://doi.org/10.1590/1808-057x201806020>

Dursun, A. (2023). Karanlık üçlü kişilik özelliklerine alternatif pozitif bir bakış: Aydınlik üçlü kişilik özellikleri. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 4(7), 44-58. <https://doi.org/10.51503/gpd.1219161>

Dutton, K. (2023). *Olağan psikopatlar* (18. Baskı). (C. Duran, Çev.). Domingo Yayınevi. (Orijinal eserin basım tarihi 2013).

Duyguner, U. (2018). *Genel popülasyonda antisosyal davranışların sıklığı ve antisosyal davranışlar gösteren kişilerde suça eğilim ile erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 526504) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp Enstitüsü].

Duyguner, U. ve Gölge, Z. B. (2019). Kriminal düşünce ölçeğinin türkçeye uyarlanması: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11, 9-23. <https://doi.org/10.18863/pgy.515760>

Ergeneli, A. (2006). *Örgüt ve insan* (1. Baskı). Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Eldoğan, D. (2016). Hangi narsizm? Büyüklenmeci ve kırılğan narsizmin karşılaştırılmasına ilişkin bir gözden geçirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 1-10.

Elmas, T. (2018). *Karanlık üçlü ve örgütsel dışlanma arasındaki ilişki üzerine bir araştırma* (Tez No. 501690) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.

Engels, R. C., Luijpers, E., Landsheer, J., & Meeus, W. (2004). A longitudinal study of relations between attitudes and delinquent behavior in adolescents. *Criminal Justice and Behavior*, 31(2), 244-260. <https://doi.org/10.1177/0093854803261344>

Erhan, T. (2022). Karanlık ve aydınlık üçlü kişilik özellikleri bağlamında yapıcı sapma davranışı: Havacılık çalışanları üzerine bir araştırma. *Journal of Aviation Research*, 4(1), 146-163. <https://doi.org/10.51785/jar.1066310>

Eroğlu, F. (2013). *Davranış bilimleri* (13. Baskı). Beta Basım Yayın Dağıtım.

Fidanboyly, K., Üreyil, S., Gümrükçüoğlu, N., & Çörüş, G. (2012, Mayıs, 25). Suçlu zihinler nasıl düşünür: Psikopati ve suç arasındaki ilişki. *Senior Seminar-497* içinde.

Fite, P. J., Raine, A., Stouthamer-Loeber, M., Loeber, R., & Pardini, D. A. (2010). Reactive and proactive aggression in adolescent males: Examining differential outcomes 10 years later in early adulthood. *Criminal Justice and Behavior*, 37(2), 141–157. <https://doi.org/10.1177/0093854809353051>

Fix, R. L., & Fix, S. T. (2015). Trait psychopathy, emotional intelligence, and criminal thinking: predicting illegal behavior among college students. *International Journal of Law and Psychiatry*, 42-43(7), 183-188. <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2015.08.024>

Foster, J. D., Campbell, W. K., & Twenge, J. M. (2003). Individual differences in narcissism: Inflated self-views across the lifespan and around the world. *Journal of Research in Personality*, 37(6), 469–486. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(03\)00026-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(03)00026-6)

Freud, S. (2006). *Narsisizm üzerine ve scherber vakası* (2. Baskı). (M. Atakay, Çev.). Metis Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1914).

Furnham, A., & Crump, J. (2005). Personality traits, types, and disorders: an examination of the relationship between three self-report measures. *European Journal of Personality*, 19(3), 167-184. <https://doi.org/10.1002/per.543>

Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The dark triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199–216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>

García, G. M. (2009). *Narcissism, self-esteem, and self-worth as predictors of aggression* (Tez No. 1488569) [Yüksek lisans tezi, The University of Tennessee at Chattanooga]. ProQuest Dissertations & Theses. <https://scholar.utc.edu/theses/269>

Geis, F. L., & Moon, T. H. (1981). Machiavellianism and deception. *Journal of Personality And Social Psychology*, 41(4), 766. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.41.4.766>

Gendreau, P., Little, T., & Goggin, C. (1996). A meta-analysis of the predictors of adult offender recidivism: What works!. *Criminology*, 34(4), 575-608. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1996.tb01220.x>

Geçtan, E. (2006). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar* (18. Baskı). Metis Yayınları.

Gonzalez-Tapia, M. I., Obsuth, I., & Heeds, R. (2017). A new legal treatment for psychopaths? Perplexities for legal thinkers. *International Journal of Law and Psychiatry*, 54(5) 46-60. <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2017.04.004>

Goodboy, A. K., & Martin, M. M. (2015). The personality profile of a cyberbully: Examining the Dark Triad. *Computers in human behavior*, 49, 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.052>

Götz, F. M., Bleidorn, W., & Rentfrow, P. J. (2020). Age differences in Machiavellianism across the life span: Evidence from a large-scale cross-sectional study. *Journal of Personality*, 88(5), 978-992. <https://doi.org/10.1111/jopy.12545>

Greenberg, J., Solomon, S., Pyszczynski, T., Rosenblatt, A., Burling, J., Lyon, D., Simon, L., & Pinel, E. (1992). Why do people need self-esteem? Converging evidence that self-esteem serves an anxiety-buffering function. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(6), 913-922. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.63.6.913>

Gustafson, S. B., & Ritzer, D. R. (1995). The dark side of normal: A psychopathy-linked pattern called aberrant self-promotion. *European Journal of Personality*, 9(3), 147-183. <https://doi.org/10.1002/per.2410090302>

Güney, S. ve Mandacı, G. (2009). Makyavelizm ve etik algısı ilişkileri: bankacılık sektöründe bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(2), 83-104.

Hardyns, W., Ponnet, K., Hauspie, T., & Pauwels, L. J. (2022). How well do the Dark Triad characteristics explain individual differences in offending in a representative non-clinical adult sample?. *Current Research in Behavioral Sciences*, 3, 100084. <https://doi.org/10.1016/j.crbeha.2022.100084>

Hare, R. D. (1999). Psychopathy as a risk factor for violence. *Psychiatric Quarterly*, 70, 181-197. <https://doi.org/10.1023/a:1022094925150>

Hare, R. D. (2023). *Vicdansızlar: Aramızdaki psikopatların rahatsız edici dünyası* (2. Baskı). (S. Kunt-Akbaş, Çev.). Serbest Kitaplar. (Orijinal eserin basım tarihi 2006).

Hassan, A., Arshad, M., Iqbal, N., Bibi, R., Tariq, S., Khan, A. N., Khan, A. N., Kaneez, K., & Khawar, H. (2022). Investigating criminal thinking behavior and interpersonal reactivity among adolescents: A view of dark personality triad. *Management, & Applied Sciences & Technologies*, 13(1), 1-12. <https://doi.org/10.14456/ITJEMAST.2022.8>

Hogan, R., Hogan, J., & Roberts, B. W. (1996). Personality measurement and employment decisions: Questions and answers. *American Psychologist*, 51(5), 469-477. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.51.5.469>

Hunter, J. E., Gerbing, D. W., & Boster, F. J. (1982). Machiavellian beliefs and personality: Construct invalidity of the Machiavellianism dimension. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(6), 1293-1305. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.43.6.1293>

Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331-339. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.07.006>

- James, W. (1890). *The principles of psychology* (1. Baskı). Henry Holt and Company. <https://doi.org/10.1037/10538-000>
- Jonason, P. K., & Davis, M. D. (2018). A gender role view of the Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences*, 125, 102–105. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.01.004>
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Czarna, A. Z. (2013). Quick and dirty: Some psychosocial costs associated with the Dark Triad in three countries. *Evolutionary Psychology*, 11(1), 172–185. <https://doi.org/10.1177/147470491301100116>
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Teicher, E. A. (2010). Who is James Bond?: The Dark Triad as an agentic social style. *Individual Differences Research*, 8(2), 111–120.
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D., & Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, 23(1), 5–18. <https://doi.org/10.1002/per.698>
- Jonason, P. K., Luevano, V. X., & Adams, H. M. (2012a). How the Dark Triad traits predict relationship choices. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 180–184. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.007>
- Jonason, P. K., & Middleton, J. P. (2015). Dark Triad: The "dark side" of human personality. J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (2. Baskı, 5. Cilt, s. 671-675) içinde. Elsevier Inc. <https://dx.doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.25051-4>
- Jonason, P. K., Slomski, S., & Partyka, J. (2012b). The Dark Triad at work: How toxic employees get their way. *Personality and Individual Differences*, 52(3), 449–453. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.11.008>
- Jonason, P. K., & Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The dark triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, 49(6), 611–615. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.05.031>
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420–432. <https://doi.org/10.1037/a0019265>
- Jonason, P. K., Wee, S., Li, N. P., & Jackson, C. (2014). Occupational niches and the Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences*, 69, 119–123. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.05.024>
- Jones, D. N., & Figueredo, A. J. (2013). The core of darkness: Uncovering the heart of the Dark Triad. *European Journal of Personality*, 27(6), 521–531. <https://doi.org/10.1002/per.1893>
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2010). Different provocations trigger aggression in narcissists and psychopaths. *Social Psychological and Personality Science*, 1(1), 12–18. <https://doi.org/10.1177/1948550609347591>
- Jones, D. N. ve Paulhus, D. L. (2011). Differentiating the dark triad within the interpersonal circumplex. L. M. Horowitz & S. Strack (Eds.), *Handbook of interpersonal psychology: Theory, research, assessment, and therapeutic interventions* (s. 249–267) içinde. John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118001868.ch15>

- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the short dark triad (SD3) a brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28-41. <https://doi.org/10.1177/1073191113514105>
- Jones, N. J., Mitchell, D., & Tafrate, R. C. (2021). The gendered nature of criminogenic thinking patterns among justice-involved clients: A pilot study. *Criminal Justice and Behavior*, 48(4), 442-458. <https://doi.org/10.1177/0093854820942561>
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (2. Baskı) Asil Yayın Dağıtım.
- Kanten, P., Yeşiltaş, M. ve Arslan, R. (2015). Kişiliğin karanlık yönünün üretkenlik karşıtı iş davranışlarına etkisinde psikolojik sözleşmenin düzenleyici rolü. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2).
- Karaaziz, M. ve Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 44-59. <https://doi.org/10.7816/nesne-01-02-03>
- Kara, H. (2009). *Yönetim biliminin düşünce izleri* (1. Baskı). Üç Mart Basım.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (27. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal eserin basım tarihi 1986).
- Kashy, D. A., & DePaulo, B. M. (1996). Who lies? *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 1037-1051. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.1037>
- Kavak, O. (2020). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin örgütsel siyaset ve kariyer planlamaya etkisinde örgütsel aidiyetin aracı rolü* (Tez No. 642205) [Doktora Tezi, Kaskas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/97650>
- Kernberg, O. F. (2012). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm* (3. Baskı). (M. Atakay, Çev.). Metis Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1999).
- Kernis, M. H. (2003). Author's response: Optimal self-esteem and authenticity: Separating fantasy from reality. *Psychological Inquiry*, 14(1), 83-89. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1401_03
- Kesebir, P., & Diener, E. (2008). In pursuit of happiness: Empirical answers to philosophical questions. *Perspectives on Psychological Science*, 3(2), 117-125. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6916.2008.00069.x>
- Kesgin, A. (2015). Machiavelli and Machiavelianism. *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, 5(1), 105-139. <https://doi.org/10.18491/bijop.23380>
- Kish-Gephart, J. J., Harrison, D. A., & Treviño, L. K. (2010). Bad apples, bad cases, and bad barrels: Meta-analytic evidence about sources of unethical decisions at work. *Journal of Applied Psychology*, 95(1), 1-31. <https://doi.org/10.1037/a0017103>
- Klimstra, T. A., Jeronimus, B. F., Sijtsma, J. J., & Denissen, J. J. A. (2020). The unfolding dark side: Age trends in dark personality features. *Journal of Research in Personality*, 85, Article 103915. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2020.103915>
- Knight, K., Garner, B. R., Simpson, D. D., Morey, J. T., & Flynn, P. M. (2006). An assessment for criminal thinking. *Crime & Delinquency*, 52(1), 159-177. <https://doi.org/10.1177/0011128705281749>

Korponay, C., Pujara, M., Deming, P., Philippi, C., Decety, J., Kosson, D. S., Kiehl, D. A., & Koenigs, M. (2017). Impulsive-antisocial psychopathic traits linked to increased volume and functional connectivity within prefrontal cortex. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 12(7), 1169-1178. <https://doi.org/10.1093/scan/nsx042>

Küçükoğlu, A. (2024, 11 Haziran). *Narsisizm nedir?: Farklı narsisizm türleri*. Pinna Mind. <https://pinnamind.com/blog/narsisizm> adresinden 17.12.2024 tarihinde alınmıştır.

Lau, K. S. L., & Marsee, M. A. (2013). Exploring narcissism, psychopathy, and Machiavellianism in youth: Examination of associations with antisocial behavior and aggression. *Journal of Child and Family Studies*, 22(3), 355–367. <https://doi.org/10.1007/s10826-012-9586-0>

Lee, Z., Salekin, R. T., & Iselin, A.-M. R. (2010). Psychopathic traits in youth: Is there evidence for primary and secondary subtypes? *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38(3), 381–393. <https://doi.org/10.1007/s10802-009-9372-7>

LeBreton, J. M., Binning, J. F., & Adorno, A. J. (2006). Subclinical Psychopaths. J. C. Thomas, D. L. Segal, & M. Hersen (Eds.), *Comprehensive Handbook of Personality and Psychopathology (1. Cilt). Personality and Everyday Functioning* (s. 388–411) içinde. John Wiley & Sons, Inc.

Levy, K. N., Ellison, W. D., & Reynoso, J. S. (2011). A historical review of narcissism and narcissistic personality. W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments* (s. 3–13) içinde. John Wiley & Sons, Inc.

Luo, Y. L. L., Kovas, Y., Wang, L., Stalikas, A., Kyriazos, T. A., Gianniou, F.-M., Likhanov, M. V., & Papageorgiou, K. A. (2023). Sex differences in the Dark Triad are sensitive to socioeconomic conditions: The adaptive value of narcissism in the UK, Greece, and China. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 42(26), 22436–22448. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03302-9>

Lyons, M. T. (2014). Evidence for an evolutionary cheater strategy—relationships between primary and secondary psychopathy, parenting, and shame and guilt. *The Journal of Psychology*, 149(6), 570-581. <https://doi.org/10.1080/00223980.2014.925845>

Lyons, M. (2019). *The dark triad of personality: Narcissism, machiavellianism, and psychopathy in everyday life*. Elsevier Academic Press. <https://doi.org/10.1016/C2017-0-01262-4>

Lyons, M., Evans, K., & Helle, S. (2019). Do “dark” personality features buffer against adversity? The associations between cumulative life stress, the dark triad, and mental distress. *Sage Open*, 9(1). <https://doi.org/10.1177/2158244018822383>

Malesza, M., & Ostaszewski, P. (2016). The utility of the dark triad model in the prediction of the self-reported and behavioral risk-taking behaviors among adolescents. *Personality and Individual Differences*, 90, 7-11. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.10.026>

Mandracchia, J. T., & Morgan, R. D. (2011). Understanding criminals' thinking: Further examination of the measure of offender thinking styles—revised. *Assessment*, 18(4), 442-452. <https://doi.org/10.1177/1073191110377595>

Marmorstein, N. R. (2006). Adult antisocial behaviour without conduct disorder: demographic characteristics and risk for cooccurring psychopathology. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 51(4), 226-233. <https://doi.org/10.1177/070674370605100404>

McCoy, K., Fremouw, W., Tyner, E., Clegg, C., Johansson-Love, J., & Strunk, J. (2006). Criminal-thinking styles and illegal behavior among college students: Validation of the PICTS. *Journal of Forensic Sciences*, 51(5), 1174-1177. <https://doi.org/10.1111/j.1556-4029.2006.00216.x>

McWilliams, N. (2020). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişinin yapısını anlamak* (2. Edisyon, 1. Baskı). (E. Kalem, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1994).

Međedović, J. (2024). Machiavellianism as a crucial dark tetrad trait for the prediction of life-course criminal behavior. *Current Psychology*, 43(38), 30474–30484. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-06500-9>

Mengüloğlu, M. A. (2020). *Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişki* (Tez No. 634222) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.

Mercan, N. (2018). Eğitim çalışanlarının makyavelistlik düzeylerinin etik ile ilişkisinin incelenmesi. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 47-59.

Millon, T., Millon, C. M., Meagher, S. E., Grossman, S. D., & Ramnath, R. (2004). *Personality disorders in modern life* (2. Baskı). John Wiley & Sons.

Moscato, S., & Salgado, J. F. (2004). 'Dark Side' personality styles as predictors of task, contextual, and job performance. *International Journal of Selection and Assessment*, 12(4), 356–362. <https://doi.org/10.1111/j.0965-075X.2004.00290.x>

Mokros, A., Menner, B., Eisenbarth, H., Alpers, G. W., Lange, K. W., & Osterheider, M. (2008). Diminished cooperativeness of psychopaths in a prisoner's dilemma game yields higher rewards. *Journal of Abnormal Psychology*, 117(2), 406–413. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.117.2.406>

Morrison, D., & Gilbert, P. (2001). Social rank, shame and anger in primary and secondary psychopaths. *Journal of Forensic Psychiatry*, 12(2), 330-356. <https://doi.org/10.1080/09585180110056867>

Morrison, J. (2019). *DSM-5'i kolaylaştıran klinisyenler için tanı rehberi* (1. Baskı). (H. Uğur Kural, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal eserin basım tarihi 2014).

Mount, M. K., Barrick, M. R., Scullen, S. M., & Rounds, J. (2005). Higher-order dimensions of the big five personality traits and the big six vocational interest types. *Personnel Psychology*, 58(2), 447-478. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2005.00468.x>

Mruk, C. J. (2006). *Self-Esteem research, theory, and practice: Toward a positive psychology of self-esteem* (3. Baskı). Springer Publishing Company. (Orijinal eserin basım tarihi 1998).

Müezzın, E. E., & Okray, Z. (2021). Karanlık Üçlü'nün İnsan Cinselliği Üzerine Etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(4), 763-778. <https://doi.org/10.18863/pgy.880894>

Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (1996). The self-fulfilling nature of positive illusions in romantic relationships: Love is not blind, but prescient. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(6), 1155–1180. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.6.1155>

Nagler, U. K., Reiter, K. J., Furtner, M. R., & Rauthmann, J. F. (2014). Is there a “dark intelligence”? Emotional intelligence is used by dark personalities to emotionally manipulate others. *Personality and Individual Differences*, 65, 47-52. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.025>

Nicholls, A. R., Madigan, D. J., Duncan, L., Hallward, L., Lazuras, L., Bingham, K., & Fairs, L. R. (2020). Cheater, cheater, pumpkin eater: the dark triad, attitudes towards doping, and cheating behaviour among athletes. *European Journal of Sport Science*, 20(8), 1124-1130. <https://doi.org/10.1080/17461391.2019.1694079>

Orth, U., & Robins, R. W. (2014). The development of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 381–387. <https://doi.org/10.1177/0963721414547414>

Özdamar, K. (1999). *Paket programları ile istatistiksel veri analizi* (2. Baskı). Kaan Kitabevi.

Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 4(4), 566-589. <https://doi.org/10.5455/cap.20120433>

Özdemir, N. ve Sunaoğlu, Ş. K. (2023). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin sürdürülebilir tüketim davranışına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (56), 377-397. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1171780>

Özkan, İ. (1994). Benlik saygısını etkileyen etkenler. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 7(3), 4-9.

Özler, D. E. ve Mercan, N. (2010, Haziran, 8-9). Creating morally-minded organizations in a Machiavellian work environment. *International Symposium on Sustainable Development* (s. 155-160) içinde. Saraybosna, Bosna-Hersek.

Özsoy, E. ve Ardiç, K. (2017). Karanlık üçlü'nün (narsisizm, makyavelizm ve psikopati) iş tatminine etkisinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24(2), 391-406. <https://doi.org/10.18657/yonveek.297733>

Özsoy, E., Rauthmann, J. F., Jonason, P. K., & Ardiç, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of dark triad dirty dozen (DTDD-T), short dark triad (SD3-T), and single item narcissism scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, 117, 11-14. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.05.019>

Palmer, E. J., & Hollin, C. R. (2003). Using the psychological inventory of criminal thinking styles with English prisoners. *Legal and Criminological Psychology*, 8(2), 175-187. <https://doi.org/10.1348/135532503322362951>

Parlak, Ö. ve Sazkaya, M. K. (2018). Beş faktör kişilik özelliklerinin iş yaşamında yalnızlık üzerine etkisinin incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 149-165.

Parlar, Y. (2016). Klasik siyasi düşünceyle hesaplaşma: Machiavelli ve Spinoza. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 89-104.

Paulhus, D. L., Williams, K., & Harms, P. (2001, Ocak, 1). Shedding light on the dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Annual meeting of the Society for Personality and Social Psychology (SPSP)* içinde. San Antonio, Teksas.

Paulhus, D. L. ve Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)

Pechorro, P., DeLisi, M., Gonçalves, R. A., Braga, T., & Maroco, J. (2022). Dark triad personalities, self-control, and antisocial/criminal outcomes in youth. *Journal of Forensic Psychology Research and Practice*, 22(5), 427-443. <https://doi.org/10.1080/24732850.2021.2013356>

Pekdemir, I. M. ve Turan, A. (2015, Mayıs, 14-16). *Paraya değer verme derecesi, etik dışı davranış ve makyavelizm eğilimi arasındaki ilişkiler* [Bildiri Sunumu]. 23. Yönetim ve Organizasyon Kongresi, (s. 741-747). Muğla, Türkiye.

Pethman, T. M., & Erlandsson, S. I. (2002). Aberrant self-promotion or subclinical psychopathy in a Swedish general population. *The Psychological Record*, 52(1), 33-50. <https://doi.org/10.1007/BF03395413>

Pincus, A. L., & Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6(1), 421-446. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.121208.131215>

Polatçı, S. ve Yeloğlu, H. O. (2021). Karanlık ve aydınlık kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Journal of Organizational Behavior Review*, 3(1), 73-87.

Prusik, M., & Szulawski, M. (2019). The relationship between the dark triad personality traits, motivation at work, and burnout among HR recruitment workers. *Frontiers in Psychology*, 10, 1290. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01290>

Rauthmann, J. F., & Kolar, G. P. (2013). The perceived attractiveness and traits of the Dark Triad: Narcissists are perceived as hot, Machiavellians and psychopaths not. *Personality and Individual Differences*, 54(5), 582-586. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.11.005>

Regoli, R. M., Hewitt, J. D. & DeLisi, M. (2016). *Delinquency in society* (10. Baskı). Jones and Bartlett Publishers. (Orijinal eserin basım tarihi 1991).

Rohmann, E., Neumann, E., Herner, M. J., & Bierhoff, H.-W. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism: Self-construal, attachment, and love in romantic

relationships. *European Psychologist*, 17(4), 279–290. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000100>

Rosenberg, M. (1965) *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press. <http://dx.doi.org/10.1515/9781400876136>

Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the self* (1. Baskı). Basic Books.

Rozenblatt, S. (2002). *In defence of self: the relationship of self- esteem and narcissism to aggressive behavior* (Tez No. 3049635) [Doktora tezi, Long Island University, Psychology]. ProQuest Dissertations & Theses. <https://www.proquest.com/docview/305513763?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>

Safran, B. (2010, 2 Mart). *Kaos ve mitoloji (4): Narcissus'un dönüşümü*. Indigo Dergisi. <https://indigodergisi.com/2010/03/kaos-ve-mitoloji-4-narcissusun-donusumu/> adresinden 16.12.2024 tarihinde alınmıştır.

Salekin, R. T., Trobst, K. K., & Krioukova, M. (2001). Construct validity of psychopathy in a community sample: A nomological net approach. *Journal of Personality Disorders*, 15(5), 425–441. <https://doi.org/10.1521/pedi.15.5.425.19196>

Saltoğlu, S. ve Irak, D. U. (2020). Kişiliğin karanlık üçlüsü: Narsisizm, Makyavelizm ve psikopati. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(45), 42-62. <https://doi.org/10.31828/tpy1301996120190516m000017>

Satıcı, S. A., Kayış, A. R., Yılmaz, M. F. ve Eraslan-Çapan, B. (2019). Üniversite öğrencilerinde karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dürtüsellik ve heyecan arama davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(54), 857-881.

Set, Z. (2020). Sosyal kötücül kişilikler: Karanlık üçlü. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(3), 318-329. <https://doi.org/10.18863/pgy.629950>

Sevim, K. ve Artan, T. (2021). Yüksek ve düşük benlik saygısını etkileyen faktörler. *Toplumsal Politika Dergisi*, 2(2), 109-121.

Sharma, I. (2015). Violence against women: Where are the solutions?. *Indian Journal of Psychiatry*, 57(2), 131-139. <https://doi.org/10.4103/0019-5545.158133>

Skeem, J. L., Monahan, J., & Mulvey, E. P. (2002). Psychopathy, treatment involvement, and subsequent violence among civil psychiatric patients. *Law and Human Behavior*, 26(6), 577–603. <https://doi.org/10.1023/A:1020993916404>

Skobkareva, Anastasia. (2020). *Aggression in dark personalities: The role of self-esteem* (Tez No. 8483) [Yüksek lisans tezi, University of Windsor]. Scholar@UWindsor, Electronic Theses and Dissertations. <https://scholar.uwindsor.ca/etd/8483>

Smith, S. S., & Newman, J. P. (1990). Alcohol and drug abuse-dependence disorders in psychopathic and nonpsychopathic criminal offenders. *Journal of Abnormal Psychology*, 99(4), 430–439. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.99.4.430>

Solmaz, E. ve Uçma, T. (2010). Bankacılık sektöründe çalışanların makyavelist eğilimlerinden yola çıkarak etik algılarını belirleme: Muğla ilinde ampirik bir araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (31), 93-108.

Southard, A. C., & Zeigler-Hill, V. (2016). Measuring the dark side of personality. U. Kumar (Ed.), *The Wiley handbook of personality assessment* (s. 119–133) içinde. Wiley Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781119173489.ch9>

Sözen, E. (1991). Sosyal Kimlik Kavramı'nın sosyolojik ve sosyal psikolojik bir incelemesi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (23), 93.

Spain, S. M., Harms, P., & LeBreton, J. M. (2014). The dark side of personality at work. *Journal of Organizational Behavior*, 35(Suppl 1), 41–S60. <https://doi.org/10.1002/job.1894>

Spurk, D., & Hirschi, A. (2018). The Dark Triad and competitive psychological climate at work: A model of reciprocal relationships in dependence of age and organization change. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 27(6), 736–751. <https://doi.org/10.1080/1359432X.2018.1515200>

Stenason, L. (2014). Implicit and Explicit Self-Esteem in Relation to the Dark Triad. *Western Undergraduate Psychology Journal*, 2 (1). <https://ir.lib.uwo.ca/wupj/vol2/iss1/12> adresinden 10.05.2025 tarihinde alınmıştır.

Sutherland, E. H., & Cressey, D. R. (1978). *Criminology* (10. Baskı). Lippincott. (Orijinal eserin basım tarihi 1955).

Şen, S., Zümrüt, N., Arslan, S. ve Bursa Rodop, A. (2020). Psikopat kavramının türkiye'deki sosyal temsilleri. *The Journal of Social Sciences*, (45), 492-509. <https://doi.org/10.29228/SOBIDER.42913>

Şenyuva, G. ve Yavuz, M. F. (2024). Karanlık üçlü kişilik örüntüleri ve psikolojik manipülasyon arasındaki ilişkinin değerlendirmesi-istanbul örnekleme. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 6(3), 223-231. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.24.3.03>

Şimşek, M. Ş., Çelik, A., ve Akgemci, T. (2015). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış* (9. Baskı). Eğitim Yayınevi.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. Baskı). Pearson Education. (Orijinal eserin basım tarihi 1983).

Tafarodi, R. W., & Swann, W. B. (2001). Two-dimensional self-esteem: Theory and measurement. *Personality and Individual Differences*, 31(5), 653–673. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00169-0](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00169-0)

Tajfel, H. (1982). Social psychology of intergroup relations. *Annual Review of Psychology*, 33, 1–39. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.33.020182.000245>

Taymur, İ. ve Türkçapar, M. H. (2012). Kişilik: tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 154-177. <https://doi.org/10.5455/cap.20120410>

Taxman, F. S., Rhodes, A. G., & Dumenci, L. (2011). Construct and predictive validity of criminal thinking scales. *Criminal Justice and Behavior*, 38(2), 174–187. <https://doi.org/10.1177/0093854810389550>

Thornberry, T. P., & Farnworth, M. (1982). Social correlates of criminal involvement: Further evidence on the relationship between social status and criminal behavior. *American Sociological Review*, 505-518.

Tozar, M. Z. (2019). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerine göre üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları* (Tez No. 584379) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi.

Tözün, M. (2010). Benlik saygısı. *Actual Medicine*, 18(7), 52-57.

Turan, K. (2022). Narsisistik kişilik bozukluğu ve psikodinamik alt tipleri. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 5(9), 114-129.

Türk, B., Hamzaoglu, N. ve Şenyuva, G. (2023). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin şiddet üzerindeki rolü: Tanımlayıcı çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine & Forensic Sciences*, 20(2), 124-133. <https://doi.org/10.5336/adli.2023-96195>

Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (t.y). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 17.12.2024 tarihinde alınmıştır.

Tüter, Y. (2023). *Karanlık üçlü kişilik özellikleri ve çocukluk çağı travmaları ile kadına yönelik şiddet tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 801373) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2002). Self-esteem and socioeconomic status: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*, 6(1), 59–71. https://doi.org/10.1207/S15327957PSPR0601_3

Uçar, M. E. ve Konal, B. (2017). Narsisizm kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 4(10), 260-280. <https://doi.org/10.26450/jshsr.54>

Ursachi, G., Horodnic, I. A., & Zait, A. (2015). How reliable are measurement scales? External factors with indirect influence on reliability estimators. *Procedia Economics and Finance*, 20, 679-686. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00123-9](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00123-9)

Ülkü, T. ve Polatçı, S. (2023). Kurumsal dünyada karanlık ve aydınlık taraf: Kişilik özelliklerinin etik olmayan örgüt yanlısı davranışlar üzerindeki etkisinin keşfi. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(4), 503-531. <https://doi.org/10.54733/smar.1388417>

Ün, M., Akbaş, Y. ve Erbaş, O. (2018). Psikopati. *İstanbul Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Tıp Dergisi*, 4(4), 225-228.

Vazire, S., & Funder, D. C. (2006). Impulsivity and the self-defeating behavior of narcissists. *Personality and Social Psychology Review*, 10(2), 154-165. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1002_4

Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C., & Harris, J. A. (2008). A behavioral genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences*, 44(2), 445–452. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.09.007>

- Visser, B. A., Pozzebon, J. A., Bogaert, A. F., & Ashton, M. C. (2010). Psychopathy, sexual behavior, and esteem: It's different for girls. *Personality and Individual Differences*, 48(7), 833–838. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.02.008>
- Vize, C. E., Lynam, D. R., Collison, K. L., & Miller, J. D. (2018). Differences among dark triad components: A meta-analytic investigation. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 9(2), 101–111. <https://doi.org/10.1037/per0000222>
- Yılmaz, Ö. D., (2011). İşletmelerde yıldırma olgusu ve yıldırma mağdurlarının kişilik özelliklerine ilişkin bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(3), 37-65.
- Yöyen, E. G. (2017). Şiddet türleri ve kişilik özellikleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 1(1), 35-50. <https://doi.org/10.31461/ybpd.316724>
- Zeigler-Hill, V., & Vonk, J. (2015). Dark personality features and emotion dysregulation. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34(8), 692–704. <https://doi.org/10.1521/jscp.2015.34.8.692>
- Zweig, D., & Webster, J. (2004). What are we measuring? An examination of the relationships between the big-five personality traits, goal orientation, and performance intentions. *Personality and Individual Differences*, 36(7), 1693–1708. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.07.010>
- Wagner, J., Lang, F. R., Neyer, F. J., & Wagner, G. G. (2014). Self-esteem across adulthood: The role of resources. *European Journal of Ageing*, 11(2), 109–119. <https://doi.org/10.1007/s10433-013-0299-z>
- Wai, M., & Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 52(7), 794–799. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.01.008>
- Walters, G. D. (1990). *The criminal lifestyle: Patterns of serious criminal conduct* (1. Baskı). Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781483325569>
- Walters, G. D. (1995). The psychological inventory of criminal thinking styles: Part I: Reliability and preliminary validity. *Criminal Justice and Behavior*, 22(3), 307-325. <https://doi.org/10.1177/0093854895022003008>
- Walters, G. D. (2001). The relationship between masculinity, femininity, and criminal thinking in male and female offenders. *Sex Roles: A Journal of Research*, 45(9-10), 677–689. <https://doi.org/10.1023/A:1014819926761>
- Walters, G. D. (2006). Appraising, researching and conceptualizing criminal thinking: A personal view. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 16(2), 87-99. <https://doi.org/10.1002/cbm.50>
- Walters, G. D. (2012). Criminal thinking and recidivism: Meta-analytic evidence on the predictive and incremental validity of the Psychological Inventory of Criminal Thinking Styles (PICTS). *Aggression and Violent Behavior*, 17(3), 272-278. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2012.02.010>
- Walters, G. D. (2017). *Modelling the criminal lifestyle: Theorizing at the edge of chaos* (1. Baskı). Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57771-5>

Walters, G. D. (2020). Predicting future intimate partner violence with past intimate partner violence: The moderating role of proactive and reactive criminal thinking. *Criminal Justice and Behavior*, 47(8), 943-955. <https://doi.org/10.1177/0093854820921549>

Walters, G. D., & DeLisi, M. (2013). Antisocial cognition and crime continuity: Cognitive mediation of the past crime-future crime relationship. *Journal of Criminal Justice*, 41(2), 135-140. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2012.12.004>

Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 590–597. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.590>

Woodworth, M., & Porter, S. (2002). In cold blood: Characteristics of criminal homicides as a function of psychopathy. *Journal of Abnormal Psychology*, 111(3), 436–445. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.111.3.436>

Wright, J. P., Morgan, M. A., Almeida, P. R., Almosaed, N. F., Moghrabi, S. S., & Bashatah, F. S. (2017). Malevolent forces: Self-control, the dark triad, and crime. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 15(2), 191-215. <https://doi.org/10.1177/1541204016667995>

EKLER

EK 1 – Demografik Bilgi Formu

Cinsiyetiniz:

- ☐- Kadın.
- ☐- Erkek.
- ☐- Belirtmek İstemiyorum.

Yaşınız:

Daha Önceden Aldığınız Psikiyatrik Bir Tanınız Var Mı?:

- ☐- Evet.
- ☐- Hayır.

Eğitim Durumunuz: *En son tamamladığınız düzey*

- ☐- İlköğretim.
- ☐- Lise.
- ☐- Üniversite.
- ☐- Lisansüstü.

Aylık Gelir Düzeyinizi Hangisi Tanımlar:

- ☐- Düşük.
- ☐- Orta.
- ☐- Yüksek.

İlişki Durumunuz:

- ☐- Bekar - İlişkisi Yok.
- ☐- Bekar - İlişkisi Var.
- ☐- Evli.

EK 2 – Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği

Aşağıdaki ifadelerin her birinde size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz.

1	Sırlarınızı anlatmak akıllıca değildir.	1	2	3	4	5
2	İstedigimi elde etmek için akıllıca manipülasyon (kendi çıkarları doğrultusunda birilerini ya da bir şeyleri yönlendirme) yapmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
3	Her ne pahasına olursa olsun, önemli kişileri kendi tarafına çekmelisin.	1	2	3	4	5
4	Başkalarıyla doğrudan çatışma yaşamaktan kaçınm, çünkü bu kişiler ileride işinize yarayabilir.	1	2	3	4	5
5	Daha sonra insanlara karşı kullanabileceğiniz bilgileri bir kenarda tutmak akıllıcadır.	1	2	3	4	5
6	İnsanlardan intikam almak için doğru zamanı beklemelisiniz.	1	2	3	4	5
7	İnsanların bilmesi gerekmeyen şeyleri onlardan saklamalısınız.	1	2	3	4	5
8	Planlarınızın başkalarına değil, kendinize fayda sağlayacağından emin olun.	1	2	3	4	5
9	Birçok insan manipüle edilebilir.	1	2	3	4	5
10	İnsanlar beni doğal bir lider olarak görür.	1	2	3	4	5
11	İlgi odağı olmaktan nefret ederim.	1	2	3	4	5
12	Birçok grup aktivitesi bensiz sıkıcı olur.	1	2	3	4	5
13	Özel biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes bana sürekli böyle söylüyor.	1	2	3	4	5
14	Önemli kişilerle tanışmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
15	Biri bana iltifat ederse mahcup olurum.	1	2	3	4	5
16	Ünlü kişilerle mukayese edilmişliğim vardır.	1	2	3	4	5
17	Ortalama biriyim.	1	2	3	4	5
18	Hak ettiğim saygıyı görmekte ısrar ederim.	1	2	3	4	5
19	Yetkililerden intikam almak hoşuma gider.	1	2	3	4	5
20	Tehlikeli durumlardan kaçınırım.	1	2	3	4	5
21	İntikam hızlı ve çirkin (bedeli ağır bir şekilde) olmalıdır.	1	2	3	4	5
22	İnsanlar sıklıkla kontrolden çıktığımı söyler.	1	2	3	4	5
23	Başkalarına karşı kaba olabildiğim doğrudur.	1	2	3	4	5
24	Benimle uğraşanlar daima pişman olur.	1	2	3	4	5
25	Yasa dışı işlere bulaşmaktan dolayı hiç sorun yaşamadım.	1	2	3	4	5
26	Kaybedenlere sataşmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
27	İstedigimi almak için her şeyi söylerim.	1	2	3	4	5

EK 3 – Kriminal Düşünce Ölçeği

Lütfen aşağıda yer alan her bir cümleye ne kadar katıldığınızı ya da katılmadığınızı işaretleyiniz.

		1-Kesinlikle Katılmıyorum	2-Katılmıyorum	3-Kararsızım	4-Katılıyorum	5-Kesinlikle Katılıyorum
1	Bir doğal felakette her şeyini yitirmiş birisini duyduğunuzda çok üzülürsünüz.					
2	Kanunlarla başınız şansınız yaver gitmediği için derde girer.					
3	Kanunlarla başınızın derde girmesinin gerçek nedeni etnik kökeninizdir.					
4	Eğer doğru bağlantılara sahipseniz, mahkemede her şey ayarlanabilir.					
5	Birini ağlarken görmek sizi üzer.					
6	Bankacılar, hukukçular ve siyasetçiler hemen her gün yaptıkları yasa ihlallerinden yakalarını kurtarırlar.					
7	Kontrolsüz bir ortamda, başkaları üzerinde güç kullanma ihtiyacı hissedersiniz.					
8	Nispeten önemsiz konular hakkında diğer insanlarla tartışırsınız.					
9	Biri size saygısızlık yaptığında, fiziksel güç kullanmak pahasına, onu yola getirmek zorundasınızdır.					
10	İnsanlar sizin için önemlidir.					
11	Bu ülkenin adalet sistemi, herkese eşit muamele edecek şekilde tasarlanmıştır.					
12	Polisler, tutukladıkları suçlulardan daha kötü şeyler yaparlar.					
13	Kanunların üzerinde olduğunuzu hissedersiniz.					
14	İhtiyaçlarınızı karşılamak için suç işlemenizde bir sakınca yoktur.					
15	Toplum size daha iyi bir hayat borçludur.					
16	Birisine fiziksel bir zarar vermediğiniz sürece kanunları çiğnemek, büyük bir mesele değildir.					
17	Kendinizi hayatınızdaki sorunlar için toplumu ve çevresel koşulları suçlarken bulduğunuz olur.					
18	Bir arkadaşınızın sorunları olduğunda endişelenirsiniz.					
19	Yaptığınız her şey için suçlanamazsınız.					
20	Kanunlar yalnızca zavallı insanları baskı altında tutmanın bir yoludur.					
21	İyi davranışlarda bulunmanız bazen size sorumsuz davranma hakkı vermelidir.					
22	Hak ettiğiniz hayatı yaşamak için suç işlemekte bir sorun yoktur.					
23	Savcılar sıklıkla tanıklardan mahkemede yalan söylemelerini isterler.					

EK 4 – Kendini Sevme/Özyeterlik (İki Boyutlu Benlik Saygısı) Ölçeği

Lütfen aşağıda yer alan her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ya da olmadığını işaretleyiniz.

		Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
1	Kendimi değersiz görmeye eğilimliyim.					
2	Yaptığım işlerde oldukça yeterliyim.					
3	Kendimle oldukça barışığım.					
4	Uğrunda çaba gösterdiğim hemen her işi başarabilirim.					
5	Kendi değerimden eminim.					
6	Kendimle ilgili düşünmek kimi zaman hoşuma gitmez.					
7	Kendime karşı olumsuz tutum içindeyim.					
8	Bazen benim için önemli olan şeyleri başarmakta zorlanırım.					
9	Kendimden gayet memnunum.					
10	Zorluklarla başa çıkmada bazen yetersiz kalırım.					
11	Kendi kişisel değerimden asla şüphe duymam.					
12	Birçok konuda oldukça başarılıyım					
13	Hedeflerimi gerçekleştirmede bazen başarısız olurum.					
14	Çok yetenekliyim					
15	Kendime yeterince saygım yoktur.					
16	Keşke yaptığım işlerde daha becerikli olsam.					

EK 5 – Etik Kurul Onayı



T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

Tarih: 10.07.2024

Sayı: 06

Konu: Etik Kurulu İzni

Sayın Melek Göksu COŞKUN

Yapmış olduğunuz başvuru **SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU** tarafından incelenmiş beraber planladığınız/planlamış olduğunuz **“Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile Kriminal Düşünce ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”** başlıklı çalışmanız kurulumuzun 10.07.2024 tarihli toplantısında etik yönden uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunarım.

~~Etik kurul başkanının adı~~
Hasan BOYNUKARA
Etik Kurulu Başkanı

Ek: Etik Kurulu Kararı

5. Levent Mahallesi, 15 Temmuz Şehitler Caddesi, No:14/12 34060 Eyüp sultan – İSTANBUL
Tel:02129242444 | Faks: 02129997852
e-mail: info@halic.edu.tr /www.halic.edu.tr

		T.C. HALIÇ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU			
Tarih: 10.07.2024		Karar No: 06			
Toplantı Sayısı: 06		Melek Göksu COŞKUN' nun "Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile Kriminal Düşünce ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışması incelendi, yapılan inceleme sonucunda çalışmanın etik yönden uygun olduğuna karar verildi.			
Adı-Soyadı	Alanı	Kurumu	Araştırma ile İlişkisi	Toplantıya Katılma	İmza
Prof. Dr. Hasan BOYNUKARA	Yabancı Diller Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☒ Hayır ☐	
Doç. Dr. Melek YILMAZ ŞENGÜL	Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Doç. Dr. MUSTAFA CebraİL SADAĞOĞLU	Dijital Oyun Tasarımı Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Doç. Dr. Püren AKÇAY	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üyesi Cengiz KARATAŞ	Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üyesi Ebru PEHLİVAN	Psikoloji Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üyesi Jülide EDİRNE ERDİNÇ	Mimarlık Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr. Öğr. Üyesi Sevim YAĞIZ	Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Başkanlığı	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Melek Göksu COŞKUN

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans: 2022, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü.

Yüksek Lisans: 2025, Haliç Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Uygulamalı Psikoloji (Tezli) Programı.

MESLEKİ DENEYİM:

Psicologo Psikolojik Danışmanlık Merkezi, Stajyer Psikolog (2021)

Özel Kubilay Argını Eğitim Kurumları, AKD Kids Anaokulu, Psikolog (2022)

YAYINLAR:

Coşkun, M. G. (2025, Nisan, 25-27). *Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kriminal düşünce ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Balkan 13. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Bildiriler Kitabı (s. 743–757) Üsküp, Makedonya.

